

**Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta**

Katedra Občanského práva

Rigorózní práce

Postup v řízení při předluženém dědictví
Procedure in proceedings in insolvent decedent's estate

Zpracovala: Mgr. Zuzana Kellová
Vedoucí rigorózní práce: Doc. JUDr. J.Mikeš

Mgr. Zuzana Kellová
Znojmo, Fischerova 760/3

březen 2010

Čestné prohlášení:

„Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracovala samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.“

Ve Znojmě dne 15.3.2010
Kellová

Mgr. Zuzana

Děkuji panu Doc. JUDr. Jiřímu Mikešovi za odborné vedení, za poskytnuté konzultace i za podnětné připomínky a cenné rady při zpracování mé rigorózní práce.

Obsah:

Úvod.....	7
1. Historický vývoj postupu řízení při předluženém dědictví	11
1.1. Vývoj v českých zemích od 16. století do vzniku samostatné Československé republiky	11
1.2. Právní úprava po druhé světové válce do roku 1989	12
1.3. Současná právní úprava	16
2. Předlužené dědictví	18
2.1. Aktiva a pasiva dědictví	18
2.2. Konvokace věřitelů	24
2.3. Usnesení o určení obvyklé ceny dědictví	26
3. Způsoby vyřízení předluženého dědictví	32
3.1. Schválení dohody o vypořádání dědictví	34
3.2. Potvrzení nabytí dědictví jedinému dědici.....	39
3.3. Potvrzení nabytí dědictví státu	41
3.4. Dohoda o přenechání předluženého dědictví věřitelům k úhradě dluhů	42

4. Likvidace dědictví v teorii i v praxi	50
4.1. Likvidace dědictví ve světle novely občanského soudního řádu a jednacního řádu pro okresní a krajské soudy	50
4.2. Likvidace dědictví obecně	52
4.3. Prodej soudním komisařem bez souhlasu soudu	57
4.3.1. Prodej movitých věcí v dražbě podle občanského soudního řádu	59
4.3.2. Prodej nemovitých věcí v dražbě podle občanského soudního řádu ..	64
4.3.3. Prodej podniku v dražbě podle občanského soudního řádu	72
4.4. Prodej soudním komisařem se souhlasem soudu	75
4.4.1. Prodej mimo dražbu	77
4.5. Zpeněžení dědictví exekutorem podle exekučního řádu	95
4.6. Zpeněžení dědictví dražebníkem podle zákona o veřejných dražbách	101
5. Rozvrh výtěžku.....	109
5.1. Jednotlivé skupiny pro uspokojení pohledávek při likvidaci dědictví.....	113
6. Likvidace dědictví, které připadá státu	118
7. Jednotlivé případy z praxe	121
Závěr	126
Resumé	131
Použitá literatura	135
Použité zkratky	139

Klíčová slova

Dědické řízení

hereditary proceedings

Předlužené dědictví

insolvent decedent

Likvidace dědictví

liquidation of probate estate

Úvod

V současné době pracuji jako notářská koncipientka ve Znojmě. Téma postup soudu při předluženém dědictví se mi jeví jako velmi zajímavé. V rigorózní práci jsem chtěla psát o skutečnostech, které bych mohla využít ve své notářské praxi obecně. Ohledně dědictví a celého dědického práva toho již bylo napsáno mnoho, proto jsem si vybrala téma, které se týká předluženého dědictví. Počet předlužených dědictví

v praxi neustále narůstá, proto si myslím, že mnou zvolené téma je aktuální a doufám, že bude i prospěšné. Jelikož není jeho úprava zcela dostačující, velmi dlouze jsem rozmýšlela, zda budu schopna tuto problematiku zcela vyčerpat a správně pochopit. Myslím si, že podrobné studium literatury, která není nijak rozsáhlá, studium judikatury a praktických poznatků notářů, soudců, exekutorů a dražebníků, mi bude velkým přínosem nejen pro moji budoucí činnost notáře, ale pro život vůbec.

V praxi se velmi často setkávám se situací, kdy postup soudu při předluženém dědictví, tedy zejména rozvržení jednotlivých činností mezi soud, soudního komisaře, exekutora, soudního vykonavatele a dražebníka je velmi nejasný. Soudci a soudní komisaři velmi neradi řeší tuto problematiku, protože právní úprava nikdy nebyla a není zcela konkrétní a dostačující. V mnohém si dokonce zcela odporuje. Celé řadě soudců nebyla nikdy likvidace dědictví podle ustanovení občanského soudního řádu o prodeji movitých věcí a nemovitostí zcela jasná. Dražbu v tomto případě totiž prováděl soudce, který pověřil notáře k provedení úkonů v řízení o dědictví, nikoliv soudce, který se zabýval přímo exekucí.

Likvidace dědictví není oblastí, která by byla často upravována, ačkoliv by to bylo jistě velice zapotřebí. I přesto došlo v průběhu let k jistým úpravám. Jedna z důležitějších byla v roce 2001, na základě které byla novelizována vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy. Tato novela v § 96a přesně vymezila rozdělení činností mezi soud a soudního komisaře. Dle této vyhlášky bylo stanoveno, že zpeněžení zůstavitelova majetku při likvidaci dědictví prodejem mimo dražbu provádí soudní komisař a zpeněžení zůstavitelových věcí podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí provede na žádost soudního komisaře vykonavatel. Ohledně nemovitostí měl prodej podle ustanovení občanského soudního řádu uskutečnit soud, který pověřil soudního komisaře, aby provedl úkony v řízení o dědictví. I přes tuto novelizaci jednacím řádu pro okresní a krajské soudy existovala neustále celá řada nejasností a je bohužel pravdou, že řada soudních komisařů pod hrozbou provádění likvidace dědictví uměle zvyšovala a zvyšuje cenu dědictví, aby se tomuto způsobu skončení dědictvého řízení vyhnula. V některých případech, kdy je dědictví předluženo, i sami dědicové pod hrozbou odpovědnosti za zůstavitelovy dluhy podmítají postupně dědictví, s čímž je spojena celá řada zdržení. Například někteří dědicové mohou být nezletilí

a bude nutné posečkat se schválením odmítnutí dědictví za nezletilého jeho zákonným zástupcem opatrovnickým soudem. Jedná se zpravidla o pět až šest měsíců, než opatrovnický soud rozhodne. Jakmile všichni zákonní dědicové dědictví poodmítají, připadá ze zákona dědictví státu dle § 462 obč. zák. Mám zkušenosti, že stát okamžitě navrhuje likvidaci dědictví, a to i v případě, kdy dědictví není předloženo. Jedná se zpravidla o situace, kdy zůstavitel zanechal movité či nemovité věci, ale nezanechal dostatek peněžních prostředků, kterými by bylo možné uhradit zůstavitelovy dluhy okamžitě. Stát ale zpravidla na to, zda věřitel odmítne přijmout na úhradu své pohledávky věc z dědictví vůbec nečeká a likvidaci navrhuje okamžitě. Pokud soudní komisař zjistí, že dědictví je předloženo, neměl by podporovat účastníky (případné dědice) v odmítnutí dědictví a mělo by být ihned postupováno dle § 175p o.s.ř. a pokud to nevýjde, dle § 175t o.s.ř. Tím by se samozřejmě urychlila celá řada vyřízení dědických řízení, která se takto zbytečně prodlužují.

Jelikož během mé práce vešel v platnost zákon č. 7/2009 Sb., který nabyl účinnosti dnem 1.7. 2009 a který novelizoval občanský soudní řád, budu se snažit s tímto novým právním předpisem ve své práci vypořádat. Jedná se zajisté o předpis velké důležitosti a to nejen z hlediska likvidace dědictví, jehož novelizace opět nepřinesla žádné zlepšení a zcela nám zrušila ono rozdělení provádění likvidace dědictví prostřednictvím soudu a likvidace dědictví prostřednictvím soudního komisaře, ale zejména z hlediska změny postavení soudního komisaře v dědickém řízení. Tento zákon nám mimo jiné změnil § 38 o.s.ř., který postavil soudní komisaře na roveň soudů. Od tohoto okamžiku se usnesení vydaná v rámci dědického řízení stala samostatným rozhodnutím soudního komisaře a nikoliv rozhodnutím vyššího soudního úředníka, který usnesení soudního komisaře kontroloval a podepisoval, či rozhodnutím soudce ve složitějších případech. Pro moji práci je nesmírně důležité, že novela také změnila ustanovení, týkající se likvidace dědictví, a to § 175u o.s.ř. a § 175zd o.s.ř. Velká změna se dotkla i doručování soudních písemností, ale o této problematice se ve své práci zmiňovat nebudu, neboť by se jednalo o samostatné téma na rigorózní práci.

Důležitou změnou, vyplývající ze změny postavení soudního komisaře, je přechod povinnosti vykonávat soudní dražbu ze soudce přímo na soudní komisaře. Tím dochází opět ke vzniku problému, který nebyl doposud řešen, tedy zda provádí dražbu podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí a nemovitostí (nově i prodejem podniku) přímo

soudní komisař nebo exekuční soudce, což byl jeden z návrhů připravované novely. Stejně jako soudci dědických soudů, nejsou ani soudní komisaři k provádění soudních dražeb nijak specializováni. Důvodem je jistě i jejich nedostatečná znalost ustanovení občanského soudního řádu, která se přímo týkají výkonu rozhodnutí. Soudní komisaři byli vždy zaměřeni pouze na notářský řád a řízení o dědictví, na ustanovení občanského soudního řádu, občanského zákoníku a jednacního řádu pro okresní a krajské soudy, která se týkají přímo dědického řízení. Změna vymezení pravomocí mezi soudem, který pověřil notáře k provedení úkonů v řízení o dědictví a soudním komisařem ohledně soudní dražby při likvidaci dědictví, není dle mého názoru příliš šťastným řešením. Dokud se soudní komisař s danou situací nevyrovná, bylo by jistě namístě, aby likvidaci dědictví prováděl prodejem mimo dražbu, tedy takzvaným prodejem z volné ruky, či za využití pomoci soudního exekutora nebo dražebníka. Myslím si, že soudní komisař bude v těchto případech při dražbě zcela jistě úspěšnější.

S novelizací občanského soudního řádu byla spojena i potřeba novelizace dalších právních předpisů. Jedním z nich byla vyhl. č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, která byla změněna vyhláškou ze dne 4. června 2009. Tato vyhláška nám zcela zrušila již jednou zmíněné ustanovení § 96a j.ř.s., které vymezovalo rozdělení činností při likvidaci dědictví mezi soud a soudního komisaře. O dopadech novely na průběh likvidace dědictví se zmíním v průběhu své práce. Jedno je ovšem zřejmé už nyní. Tato novela neodstranila veškeré nedostatky, které zákon č. 7/2009 Sb., do likvidace dědictví přinesl.

Doufám, že moje práce přispěje alespoň kapkou do objasnění dané problematiky a bude jistým přínosem nejen pro mne, ale i pro jiné notáře či soudce.

1. Historický vývoj postupu řízení při předluženém dědictví

1. 1. Vývoj v českých zemích od 16.století do vzniku samostatné Československé republiky

Úprava postupu soudu při předluženém dědictví podléhala velkému vývoji. Literatura se zmiňuje zejména o institutu likvidace dědictví a pouze okrajově o institutu přenechání předluženého dědictví věřitelům na úhradu dluhů. Je nepochybné, že likvidace dědictví má některé shodné rysy s řízením konkursním. Konkursní řízení nám upravuje zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů (od 1.1.2008 byl tento zákon nahrazen zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení). Jak institut likvidace dědictví, tak institut konkursní řízení, vychází ze stejného historického vývoje. Z tohoto důvodu budu nyní hovořit i o historických počátcích konkursního práva na našem území.

Počátky českého konkursního práva můžeme hledat již na konci 16. století. Prvním důvodem vzniku tohoto institutu bylo zejména zadlužování mimoměstské šlechty a potřeba vyřešení otázky, jak se má zadlužený šlechtic vyrovnat se svými závazky ke svým věřitelům.¹ Druhým důvodem vzniku byla měnová kaláda z roku 1623, tj. „státní bankrot“, který vyšel ze znehodnocení české měny, a to výrobou a uváděním do oběhu méněcenné mince. Jedním z prvních právních předpisů, který upravuje danou problematiku je Obnovené právo a zřízení zemské z roku 1627. Pokud zadlužený šlechtic či jiná zadlužená osoba zemřela, bylo nutné vypořádat předluženou pozůstalost. Předlužená pozůstalost se vypořádávala tak, že byl nejprve úředně jmenován komisař, který takovou pozůstalost prodal. Poté rozdělil výtěžek z jejího prodeje mezi věřitele, kteří prokázali pravost svých pohledávek. V této právní úpravě ještě nebylo konkursní řízení tím osamostatněným řízením. K jeho osamostatnění došlo až v roce 1637 císařským reskriptem a místodržitelským patentem. Tím došlo také ke změně postavení věřitelů. Tato změna spočívala v jejich úředním a veřejném vyzývání k přihlášení jejich nároků vůči majetku dlužníka. Přihlášení bylo možné pouze v prekluzivní lhůtě.

Následovala celá řada dalších kodifikací, například Crida Ordnung z roku 1644, tzv. josefínský konkursní řád (zákon č.14/1781 JgesS), zákon č. 1/1869 ř.z. konkursní řád, císařské nařízení č. 337/1914 ř.z., kterým byl zaveden řád konkursní, vyrovnací a zákon č. 64/1931 Sb., zákona a nařízení, kterým se vydávají řády konkursní, vyrovnací a odpůrčí. Ve všech těchto právních předpisech

---

1 Urfus, V.: Vznik a počátky konkursního práva v Čechách. Praha : Rozpravy ČSAV, 1960, s.3

se uplatňovala zásada, že konkurs se prohlašuje i na předluženou pozůstalost. Z toho tedy vyplývá, že likvidace dědictví byla od počátku své existence spojena s řízením konkursním. Neexistovalo žádné zvláštní samostatné řízení pro likvidaci dědictví a zvláštní samostatné řízení pro konkurs.

V roce 1918 po vzniku samostatné Československé republiky byla recepčním zákonem č. 11/1918 Sb. převzata úprava rakousko-uherské monarchie, která s menšími změnami platila až do roku 1931. Ve stejném roce byl vydán zákon č. 64/1931 Sb.,² který znamenal průlom v unifikaci konkursního práva na našem území.

1.2. Právní úprava po druhé světové válce do roku 1989

Po první světové válce došlo k úpadku českého konkursního práva, který byl spojen s likvidací soukromého vlastnictví. Zákonem č. 202/1949 Sb. došlo ke zjednodušení soudnictví, ke zrušení zvláštních soudů a také k nové úpravě notářství, které se mělo politicky a ekonomicky přizpůsobit novým společenským poměrům. Notářství přestalo být svobodným povoláním, ztratilo svůj podnikatelský charakter a notáři se stali členem krajských notářských sborů. V určitém smyslu můžeme hovořit o jakémisi znárodnění notářství. Tento zákon sjednotil notářství na celém území Československé republiky, zrušil notářské komory a zajistil větší koordinaci s justičními orgány. V roce 1950 byl přijat nový občanský soudní řád (zákon č. 142/1950 Sb.), který zrušil stávající právní úpravu konkursního řádu z roku 1931. Tento zákon alespoň částečně přebíral institut konkursního řízení formou exekuční likvidace, která zavedla nový pojem „likvidace dědictví“. Oproti konkursnímu řádu z roku 1931 byla nová úprava exekuční likvidace zjednodušena, ale neustále svými rysy připomínala předchozí konkursní řízení. Podle právní úpravy z roku 1950 patřilo mezi způsoby skončení dědického řízení zastavení řízení pro nemajetnost, aniž by došlo k jeho projednání, exekuční likvidace dědictví a dohoda o přenechání předluženého dědictví věřitelům. U poslední možnosti k postupu státního notářství byl nutný souhlas věřitele, dědiců a popřípadě státu. V případě, že zanechaný majetek byl tak nepatrný, že bylo možné z něj uhradit pouze náklady nemoci, přiměřeného pohřbu a jiné přednostní pohledávky, byl tento nepatrný

---

2   Zákon č. 64/1931 Sb., kterým se vydávají řády konkursní, vyrovnací a odpůrcí.

majetek přikázán věřitelům na úhradu jejich nároků. V této situaci tedy nedocházelo k dohodě mezi věřiteli a dědici.

V padesátých letech byl také vydán nový notářský zákon pod číslem 116/1951 Sb., kterým došlo k zestátnění notářství. V roce 1954 byl vydán zákon, na základě kterého došlo k převedení pravomoci ohledně vedení dědického řízení ze soudů na státní notáře. Soud ovšem měl i nadále pravomoc projednávat likvidaci dědictví. Likvidace dědictví se v praxi vyskytovala jen velmi málo. Mnohem častěji se uzavírala dohoda o přenechání předluženého dědictví věřitelům na úhradu dluhů.

V roce 1963 byl vydán nový notářský řád pod číslem 95/1963 Sb. Ten stanovil, že notářství je považováno za státní orgán, který má pomáhat občanům a organizacím při ochraně jejich práv a při uspořádávání jejich vzájemných vztahů.³ Likvidace dědictví byla upravena v § 43, § 44 a § 45. Podle této právní úpravy bylo předpokladem pro nařízení likvidace dědictví jeho předluženost a neuzavření dohody o přenechání předluženého dědictví věřitelům dle § 38.

Dohoda o přenechání předluženého dědictví na úhradu dluhů předpokládala iniciativu dědiců ze zákona nebo ze závěti, kteří uzavřeli s věřiteli dohodu, podléhající schválení státním notářstvím. Důležité bylo, že výběr věřitelů, kteří měli být tímto způsobem uspokojeni, byl zcela na dědicích samotných a případná újma věřitelů byla kontrolována oním schválením dohody, státním notářstvím. Tato dohoda spatřovala výhodu zejména v tom, že dědicové („dlužníci“) mohli věřiteli poskytnout i plnění jiné, než byli povinni plnit původně.

O nařízení likvidace dědictví mohlo státní notářství rozhodnout na návrh účastníka nebo i bez návrhu. Výzva věřitelům ve vyhlášce nebyla podmíněna stejně jako dnes návrhem ze strany dědiců, ale vyplývala z úřední povinnosti státního notářství. Výzva se také doručovala všem známým věřitelům a vyvěšovala se na úřední desce státního notářství. Pokud se věřitelé ve stanovené lhůtě nepřihlásili, jejich pohledávky zanikly. Samotné zpeněžení zůstavitelova majetku se uskutečňovalo prodejem všech zůstavitelových věcí, dle ustanovení o prodeji věcí při výkonu rozhodnutí. Do likvidační podstaty náležely i věci, které by jinak výkonu rozhodnutí nepodléhaly. Při likvidaci dědictví bylo třeba postupovat nejen dle notářského řádu (§ 44 NŘ), ale i dle ustanovení občanského soudního řádu o likvidaci majetku (§ 352-354 o.s.ř.), popřípadě o výkonu rozhodnutí (§ 303-338

---

3 Schelle, K., Schelleová, I.: Kapitola z dějin notářství, Ad Notam č. 5, 2003, s. 114

o.s.ř.) Určitou zvláštností likvidace dědictví dle notářského řádu oproti likvidaci majetku, dle ustanovení občanského soudního řádu představovala situace, kdy se nepodařilo věci z dědictví prodat. V tom případě platilo, že tento majetek připadl státu s účinností ke dni smrti zůstavitele, přičemž hodnota takto získaného majetku se státu na jeho případný dědický podíl či pohledávku nezapočítávala. Samotný postup při zpeněžení zůstavitelova majetku se lišil od povahy věci. Šlo-li o nemovitost, postupovalo státní notářství jako soud dle ustanovení o prodeji nemovitostí (§ 335 o.s.ř.), a poté postupovalo dle ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí (§ 79-88 NŘ). Prodej nemovitostí tedy provádělo státní notářství, v jehož obvodu se nacházela nemovitost, a to z podnětu soudu. Ohledně movitých věcí přistoupilo státní notářství k jejich prodeji opět až po právní moci rozhodnutí o nařízení likvidace dědictví. Nejprve musel notář učinit soupis všech zůstavitelových věcí, které musely být odhadnuty (znalcem nebo samotným notářem) a dále postupoval dle § 328 o.s.ř.

Jakmile byl zůstavitelův majetek zpeněžen, přistoupilo státní notářství k rozvrhu výtěžku z prodeje mezi věřitele. Pohledávky byly mezi věřiteli uhrazeny postupně podle toho, do které ze tří skupin pohledávky patřily. Do první skupiny patřily náklady zůstavitelovy nemoci a přiměřeného pohřbu, náklady řízení a splatné výživné, do druhé skupiny patřily dlužné daně a poplatky a konečně do třetí skupiny patřily ostatní pohledávky. V případě, že úhrn pohledávek v první skupině přesahoval likvidační podstatu, uhradily se tyto pohledávky poměrně. Podobně se postupovalo i v dalších skupinách. Rozdíl existoval pouze u třetí skupiny, kde se před ostatními pohledávkami uhradily pohledávky zajištěné omezením převodu nemovitosti nebo zástavními právy a pohledávky náhrady práv a věcných břemen podle jejich pořadí. V případě neúspěchu s prodejem veškerého zůstavitelova majetku, připadly tyto věci státu. Jak jsem již zmínila, tak hodnota takto připadlých věcí se nezapočítávala státu na jeho případný dědický podíl či pohledávku, kterou vůči zůstaviteli měl. I tehdejší právní úprava znala možnost, že státní notářství může nařídit likvidaci dědictví na návrh státu i v případě, kdy není dědictví předluženo, ale věřitel odmítl přijmout věci z dědictví na úhradu dluhů.⁴

---

4 Mikeš, J. a kol.: Notářský řád. Komentář. Praha: Orbis Praha, 1969, s. 239-242, s. 267-279

1.3. Současná právní úprava

Při likvidaci dědictví se dle notářského řádu z roku 1963 postupovalo až do 1.1.1993, kdy vešel v účinnost zákon č. 263/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád. Dle tohoto zákona dochází k odnětí pravomoci k řízení o dědictví ze státního notářství zpět na soudy. Úprava dědického řízení a s tím i likvidace dědictví, byla přesunuta do občanského soudního řádu. V současné době ovšem neustále existuje dvojkolejnost pro postup soudu při likvidaci dědictví. Stejně jako v šedesátých letech, kdy se postupovalo dle notářského řádu, ustanovení občanského soudního řádu o likvidaci majetku a ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí, se v současné době při likvidaci dědictví využívá zejména zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (opět se užívají ustanovení týkající se likvidace dědictví a ustanovení o výkonu rozhodnutí), zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Do 1.7. 2009 se používal i zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů (dříve zákon o konkursu a vyrovnání). Postup soudu při předluženém dědictví není příliš propracovaný a byla by na místě jeho opětovná novelizace a větší sjednocení s ostatními právními předpisy, dle kterých se při likvidaci dědictví postupuje.

Samotný občanský soudní řád byl mnohokrát novelizován. Jedna z významných novel zákon č. 30/2000 Sb., se dotkla i likvidace dědictví. Jednalo se ale pouze o úpravu drobnou v § 175t o.s.ř. spočívající v tom, že soud na návrh usnesením nařídí likvidaci dědictví, oproti dřívější úpravě, která zněla, že soud může usnesením nařídít likvidaci dědictví. Tato novela se dotkla i § 175v o.s.ř., podle které došlo k rozdělení pohledávek ze tří do šesti skupin. Tato úprava byla určitě přínosem, neboť alespoň částečně umožnila větší soulad s úpravou rozvrhu výtěžku dražebního prodeje nemovitosti dle § 337c o.s.ř.

V roce 2001 došlo k novelizaci vyhl. č.37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, která odstranila nejistotu v rozdělení povinností při zpeněžení zůstavitelova majetku mezi soudem a notářem jako soudním komisařem. Konkrétně se jednalo o ustanovení § 96a j.ř.s., ve znění vyhlášky

č. 482/2000 Sb., které jsem zmiňovala již v úvodu. Pouze pro připomenutí, dle tohoto ustanovení zpeněžení zůstavitelova majetku při likvidaci dědictví prodejem mimo dražbu, prováděl soudní komisař. V případě, že ke zpeněžení zůstavitelova majetku docházelo dle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí při prodeji nemovitostí, pak samotnou dražbu prováděl příslušný dědický soud. Ohledně movitých věcí využíval soud pomoci soudního vykonavatele.

Poslední významná novela vešla v planost dnem 1.1.2009 a jak jsem již opět zmínila v úvodu, jedná se o zákon č. 7/2009 Sb. Dle této nové právní úpravy, která nabyla účinnosti dnem 1.7.2009 došlo ke změně postavení notáře jako soudního komisaře. Tato změna vyplývá z § 38 odst. 2 o.s.ř., dle kterého se již nevyklučuje z pravomoci notáře jako soudního komisaře vydávat soudní rozhodnutí. Co se týká likvidace dědictví prodejem mimo dražbu i nadále platí, že soudní komisař může uskutečnit tento prodej pouze se souhlasem soudu, který mu k němu může stanovit podmínky (srov. § 175 zd odst. 2 o.s.ř.). Do 1.7.2009 nebylo v právní úpravě občanského soudního řádu výslovně stanoveno, že soud uděluje soudnímu komisaři k prodeji mimo dražbu při likvidaci dědictví souhlas. Tato skutečnost byla dovozena ze zvláštního právního předpisu, na který občanský soudní řád odkazoval, a to ze zákona o konkursu a vyrovnání (později insolvenčního zákona), dle kterého uděluje insolvenčnímu správci souhlas s prodejem mimo dražbu insolvenční soud a věřitelský výbor. O této problematice se zmíním podrobněji v kapitole, zabývající se likvidací dědictví a prodejem mimo dražbu. Dle nové právní úpravy došlo k novelizaci § 175u o.s.ř. a § 175zd o.s.ř., o čemž se opět zmíním později.

2. Předlužené dědictví

2.1. Aktiva a pasiva dědictví

Základním předpokladem pro to, aby soudní komisař mohl použít zvláštní postupy, které se týkají likvidace dědictví, je samotná předluženost dědictví. V průběhu dědického řízení může ovšem soudní komisař využít úpravy o likvidaci dědictví i v případě, kdy dědictví předluženo není. O této možnosti soudního komisaře budu hovořit až v následujících kapitolách.

O tom, zda je či není dědictví předluženo, vychází soudní komisař z velikosti aktiv a pasiv dědictví. O předlužené dědictví se bude jednat pouze tehdy, jsou-li pasiva dědictví vyšší než aktiva, tedy je-li obvyklá cena majetku zařazeného

do dědictví nižší, než je celkový úhrn pasiv zařazených do dědictví.⁵ Do aktiv zařazujeme veškerý majetek zůstavitele, který v den úmrtí vlastnil, tj. věci, pohledávky a jiná majetková práva, nepřecházejí-li výjimečně na právní nástupce mimo dědické řízení přímo ze zákona. Jedná se například o dávky dle zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, na jehož základě vstupují do řízení o dávce a současně nabývají nárok na tuto dávku splatnou do dne smrti oprávněného (zůstavitele) postupně manžel, děti a rodiče. Musí být ovšem splněna podmínka, že v době zůstavitelovy smrti s ním žili ve společné domácnosti. Podmínka společné domácnosti nemusí být splněna u dětí, které mají nárok na sirotčí důchod po zemřelém (srov. § 104 odst. 2 zák. o sociálním zabezpečení). Dalším příkladem, kdy zůstavitelův majetek přechází na právní nástupce přímo ze zákona, je právo na pojistné plnění z pojištění osob. Tato problematika byla upravena v zákoně č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, a to konkrétně v § 372 ve znění před novelou účinnou od 1.1.1992, poté v § 817, ve znění po novele platné od 1.1.1992. V současné době je tato problematika upravena v zákoně č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, který nabyl účinnosti dnem 1.1.2005. Pro použití konkrétního právního předpisu platí zásada, že se použije ta právní úprava, která je platná v okamžiku uzavření té které pojistné smlouvy. Z ustanovení právních předpisů můžeme dovodit, že se zde jedná o případy tzv. speciální dědické posloupnosti. Pojistné plnění se nestává v případě úmrtí zůstavitele předmětem dědictví, ale přechází přímo na osoby uvedené v zákoně:

1. na oprávněné osoby, uvedené přímo v pojistné smlouvě, tedy obmyšlené osoby,
2. není-li takových osob, na manžela pojištěného,
3. není-li manžela, na děti pojištěného,
4. není-li dětí, pak na rodiče pojištěného,
5. není-li rodičů, pak na osoby, které žily s pojištěným nejméně po dobu jednoho roku před jeho smrtí ve společné domácnosti, a které z tohoto důvodu pečovaly o společnou domácnost,
6. není-li takových osob, pak na dědice.

Soudní komisař se v těchto případech pouze omezí na vydání potvrzení o existenci osob, uvedených v bodě 2 až 5, které ke dni úmrtí pojištěného byly na živu, či na vydání potvrzení o okruhu dědiců zemřelého pojištěného. Na základě těchto

---

5 Mikeš, J., Muzikář, L.: Dědické právo. Praha: Linde, 2007, s. 249

potvrzení bude pojišťovna plnit přímo oprávněným osobám a nebude nutné čekat na skončení dědického řízení. Pouze pro vydání potvrzení o okruhu dědiců musí pojišťovna vyčkat do doby, než případní dědicové prohlásí, zda dědictví odmítají či neodmítají. Teprve od tohoto okamžiku se totiž dle platného českého práva stávají takové osoby dědicem po zůstaviteli.

Do aktiv dědictví nezařazujeme také zůstavitelovo členství v bytovém či jiném družstvu. Jeho smrtí členství v družstvu zaniká a předmětem dědictví jsou pouze zůstavitelova členská práva a povinnosti. Dědic, který tato členská práva a povinnosti v dědickém řízení zdědil, se stává členem družstva místo věřitele teprve tehdy, jestliže družstvo o členství požádá. Představenstvo nesmí nového člena odmítnout. V případě, že se dědic členem družstva nestane, má nárok na vypořádací podíl.

Prvotním zdrojem informací pro zjištění rozsahu aktiv a pasiv dědictví jsou zjištění z předběžného šetření, zjištění z listů vlastnictví, a to konkrétně z oddílů A, B a C. V části A jsou uvedeni vlastníci nemovitostí, v části B konkrétní nemovitosti a v části C omezení vlastnického práva k těmto nemovitostem. Dále soudní komisař zjišťuje rozsah aktiv a pasiv dědictví z případných přihlášek věřitelů, zpráv bankovních institucí, z dluhů vzniklých pravomocným rozhodnutím soudu či správního orgánu, ze skutkových tvrzení účastníků řízení, z dokladu o koupi motorového vozidla, z faktury o nákladech pohřbu, ze sdělení bytového či jiného družstva o členství zůstavitele, z ohledání na místě samém atd. Úkolem soudního komisaře je pouze zjistit zůstavitelův majetek a jeho dluhy, nikoliv vypátrat pro dědice bez jakýchkoliv konkrétních podkladů veškerý majetek zůstavitele, ať se nachází kdekoliv. Důvodem této úpravy je to, že dědické řízení je řízení nesporné, a proto povinnost tvrzení (povinnost tvrdit veškeré skutečnosti významné pro rozhodnutí dle § 101 odst. 1 pís.a) o.s.ř.) a povinnost důkazní (povinnost označit veškeré důkazy k prokázání svých tvrzení dle § 101 odst. 1 pís.b) o.s.ř. a § 120 odst. 1 o.s.ř.) mají účastníci řízení. Tato skutečnost bývá často účastníky dědického řízení opomíjena. V nemálo případech se nám stalo, že po skončení celého dědického řízení, které nabylo právní moci, donesli dědicové do kanceláře soudního komisaře výpisy z účtů, výpisy ze Střediska cenných papírů, doklady o nemovitostech či jiné doklady, potvrzující vlastnictví zůstavitele. Jakmile jim bylo řečeno, že je nutné dát návrh soudu na dodatečné projednání dědictví, ve kterém budou muset zaplatit odměnu soudnímu komisaři za jeho projednání, byli tito dědicové rozzlobeni. Nemohli pochopit, že tyto skutečnosti měli soudnímu komisaři předat sami již při prvním

jednání, a že soudní komisař nemůže z vlastní iniciativy zjišťovat, zda měl například zůstavitel účet u všech bankovních institucí v České republice, když u předběžného šetření či u samotného projednání bylo řečeno, že žádné účty zůstavitel neměl. Je ovšem pravdou, že co se týká nemovitostí, vždy jsme se snažili zjistit vlastnictví zůstavitele na celém území České republiky a nežádali jsme si výpisy z listu vlastnictví od příslušného katastrálního úřadu pouze dle tvrzení účastníků řízení. (V současné době má již soudní komisař sám možnost zjišťovat si vlastnictví zůstavitele k nemovitostem na celém území České republiky a nemusí o tyto informace příslušný katastrální úřad žádat). I když je dědické řízení řízením nesporným, nezbavuje to soudního komisaře povinnosti provést i jiné důkazy, které jsou potřebné ke zjištění skutkového stavu, a to i v případě, když nebyli účastníky řízení navrhovány. Pokud zůstavitel zanechal podnik, zapíše se do soupisu aktiv jako věc (podnik je věc hromadná a na jeho právní poměry dopadají ustanovení o věcech v právním smyslu, srov. § 5 odst.2 Obch.zák.). V soupisu aktiv by současně měly být, alespoň příkladmo, jednotlivé věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které k věci náležejí.

Pro zařazení dluhu do pasiv dědictví je rozhodující, zda v době smrti zůstavitele existoval. Naopak není rozhodující, kdy se stal dluh splatným.⁶ Zařazení dluhu do pasiv dědictví nemá charakter uznání dluhu ani není exekučním titulem. Zařazení dluhu do pasiv dědictví nemá vliv ani na běh promlčecí doby, ani na rozsah povinnosti ručitele plnit namísto dlužníka. Věřitelé si sami musí v této fázi dědického řízení pohlídat, aby se jejich pohledávka nepromlčela a k tomu případně uplatnit své právo civilní žalobou u soudu, která by běh promlčecí lhůty stavěla. Při zjišťování aktiv a pasiv dědictví může nastat i situace, kdy se účastníci řízení, kteří se později stanou dědici, nedohodnou na tom, co patří do aktiv a pasiv dědictví. Při těchto sporech je nezbytné rozlišovat dvě možné situace:

1. Pokud se jedná o spor, který má právní povahu, potom si ho může soud v rámci dědického řízení posoudit sám a nemusí dědici odkazovat na jiné řízení před soudem. Jednalo by se například o situaci, kdy některý z účastníků řízení nesouhlasí s tím, aby byly do pasiv dědictví zařazeny doklady o přiměřených nákladech pohřbu zůstavitele. Dále může jít o situaci, kdy některý z účastníků tvrdí, že dluh zůstavitele

---

⁶ Nedoplatek na daních zůstavitele tak bude jako dluh vůči finančnímu úřadu zařazen do pasiv dědictví, i když bude přesně vyčíslen až v souvislosti s podáním daňového přiznání, které bylo podáno až po smrti zůstavitele a stane se splatným až po smrti zůstavitele.

nikdy neexistoval, ačkoli mu povinnost platit byla uložena pravomocným usnesením soudu, či se může jednat o skutečnost, kdy některý z dědiců tvrdí, že závěť zůstavitele je v rozporu s platným právem.

2. Pokud se jedná o spor, který má povahu skutkovou, je situace složitější. Například do dědictví bude přihlášena pohledávka určitého věřitele, která podle dědiců není opodstatněná. A jelikož lze do pasiv dědictví zařadit jen takový dluh zůstavitele, který je mezi dědici nesporný, a který dědicové uznali, dochází tímto ke vzniku sporu o zařazení takové pohledávky do pasiv dědictví. Soudní komisař nemůže tento spor vyřešit sám, a to ani s použitím výsledků svého šetření. Také nemůže uložit dědicům, aby se domáhali svého práva žalobou mimo dědické řízení, ale pouze odkáže usnesením toho z dědiců, jehož právo se mu jeví jako méně pravděpodobné, aby své právo uplatnil ve lhůtě žalobou. Tuto lhůtu mu určí sám (srov. § 175k odst. 2 o.s.ř.). Soudní komisař tedy ke sporným aktivům či pasivům při určení obvyklé ceny majetku, výše dluhů a čisté hodnoty dědictví nepřihlíží a omezí se jen na zjištění jejich spornosti (175k odst. 3 o.s.ř.). O spornost aktiv či pasiv dědictví ve smyslu § 175k odst. 3 o.s.ř. jde jen tehdy, uvedou-li účastníci odchýlné skutkové verze o majetku (dluzích), přičemž verze alespoň jednoho účastníka odůvodňuje zařazení a verze jiného účastníka nezařazení majetku či dluhu do aktiv či pasiv dědictví. Pouhá rozdílná tvrzení účastníků, bez jejich odlišného skutkového zdůvodnění, nelze ještě považovat za spor ve smyslu § 175k odst. 3 o.s.ř.⁷ Z toho vyplývá, že majetková zjištění soudu nemusí být vždy úplná a konečná a nemusí ani odpovídat skutkovému stavu věci. To samozřejmě nebrání tomu, aby se dědicové či věřitelé mohli ohledně sporného majetku či dluhů domáhat svých práv žalobou mimo řízení o dědictví, a to i před skončením dědického řízení (srov. § 175y o.s.ř.). Tato skutečnost jim musí být samozřejmě dána na vědomí. Tedy dědicové ohledně sporných aktiv či pasiv dědictví nebo třetí osoby, které nebyly účastníky řízení, nejsou obecně usnesením soudu vázáni. V některých případech je možné zařadit do pasiv dědictví dluh i proti vůli dědiců. Týká se to ale pouze dluhu, o němž se zřetelem na právní posouzení nelze pochybovat a námitky dědiců nebo některého z nich proti zařazení dluhu do pasiv dědictví nemohou obstát. Jedná se například o dluh přiznaný pravomocným rozhodnutím soudu, o kterém je nesporné, že nebyl uhrazen.

7

Rozhodnutí Městského soudu v Praze sp. zn. 24 Co 127/2002, Ad Notam, č.2, 2003, s. 43

Pro účely likvidace dědictví je situace se spornými aktivy a pasivy zcela odlišná. Jelikož při likvidaci dědictví musí dojít ke zpeněžení všeho majetku zůstavitele, soudní komisař musí mít všechna aktiva a pasiva dědictví zjištěna. Nemůže již odkazovat dědice na uplatnění jejich práva žalobou mimo dědické řízení. Neuplatní se tedy § 175k odst. 2 a 3 o.s.ř. Musíme si uvědomit, že pravomocným skončením likvidace dědictví zaniknou proti dědicům neuspokojené pohledávky věřitelů a jejich zajištění. Účastníci řízení již tedy nemohou využít ani postup dle § 175y o.s.ř. a podat žalobu pro nezařazení majetku nebo dluhů do aktiv a pasiv dědictví. Směřuje-li tedy dědické řízení k likvidaci dědictví, musí mít soudní komisař rozsah aktiv a pasiv vyřešen a ostatní účastníci řízení musí mít tuto skutečnost neustále na vědomí.

2.2. Konvokace věřitelů

Při zjišťování pasiv dědictví se může využít i ustanovení § 175n o.s.ř., tzv. konvokace, nebo-li svolání věřitelů. Tento postup je na místě zejména v těch případech, kdy zůstavitel zanechal větší množství dluhů a kdy hrozí předlužení dědictví, popřípadě je dědictví již předluženo.

Pod pojmem konvokace věřitelů rozumíme vydání usnesení soudu, kterým vyzve věřitele, aby mu (soudnímu komisaři) oznámili ve stanovené lhůtě své pohledávky a jejich výši. Takové usnesení je možné vydat pouze na návrh dědiců či státu, kterému má dědictví připadnout dle § 462 obč. zák. jako odúmrtí. Součástí usnesení musí být i poučení, že pokud věřitelé své pohledávky včas neoznámí, nebudou těmto věřitelům dědicové odpovídat, pokud by uspokojením pohledávek přihlášených věřitelů byla vyčerpaná cena dědictví, kterého dědici nabyli.

Soudní komisař má povinnost doručit usnesení všem účastníkům řízení. Těmi se rozumí pouze zůstavitelovi dědicové, případně stát, kterému má dědictví připadnout jako odúmrtí ve smyslu § 462 obč.zák. či jako závětnímu dědici. Usnesení není třeba doručovat již přihlášeným věřitelům, neboť ti nejsou v této fázi dědického řízení jeho účastníky (srov. § 175b o.s.ř). Pokud zůstavitelovi věřitelé přihlásili své pohledávky do pasiv dědictví ještě před vydáním usnesení o konvokaci, nemusí se na výzvu přihlašovat znovu. Samozřejmě je nezbytně nutné, aby usnesení bylo

vyvěšeno na úřední desce soudu, a to nejen v podobě listinné, ale i v elektronické. Je to z důvodu, že usnesení směřuje i vůči věřitelům, kteří nemusejí být dědicům a soudnímu komisaři známi. Desátým dnem po dni vyvěšení se usnesení považuje za doručené všem neznámým účastníkům (srov. § 50l odst. 1 o.s.ř.).

Soudní komisař má povinnost prošetřit přihlášené pohledávky věřitelů a pokud budou zjištěny, zařadí je do soupisu pasiv dědictví, a to i přesto, nebudou-li s tím dědicové či stát souhlasit.

Institut konvokace nám přesně vymezuje okruh osob, které vůči zůstaviteli uplatňují své pohledávky a také ochraňuje dědice, popřípadě stát, vůči všem dalším možným věřitelům, kteří své pohledávky vůči zůstaviteli nepřihlásili. Je ovšem velice důležité uvědomit si, že konvokací nedochází ke stavění běhu promlčecí lhůty věřitelových pohledávek. Věřitelé mají možnost domáhat se po dědicích zaplacení jejich pohledávek bez ohledu na to, zda jejich pohledávka byla zařazena do pasiv dědictví, ale pouze do doby, než se podle § 100 a násl. obč. zák. promlčí. Mám tím samozřejmě na mysli postup podle § 175y o.s.ř., kde věřitelé se mohou domáhat svého práva žalobou mimo dědické řízení. Ze shora uvedeného tedy vyplývá, že ve fázi likvidace dědictví, musí i přes předcházející konvokaci soudní komisař vyzvat všechny zůstavitelovy věřitele k přihlášení jejich pohledávek. Teprve tímto okamžikem dochází ke stavění běhu promlčecí lhůty přihlášených pohledávek věřitelů. Pokud tedy bude dědické řízení směřovat k likvidaci dědictví, je konvokace ve smyslu § 175n o.s.ř. zcela zbytečná.

Samozřejmě, že konvokace věřitelů není nezbytná, ale je skutečně doporučena zejména v těch případech, kdy je dědictví předloženo a kdy dědicové uvažují o tom, že budou postupovat dle § 175p o.s.ř. a pokusí se uzavřít dohodu o přenechání předloženo dědictví věřitelům na úhradu dluhů. Při uzavírání takové dohody nebude soudní komisař přihlížet k pohledávkám nepřihlášených věřitelů a tuto dohodu uzavře jen s věřiteli přihlášenými. Nepřihlášený věřitel pak nemůže vznášet námitky proti postupu dědice či státu, který přihlášené věřitele uspokojil a cena nabytého dědictví již byla vyčerpána. To se týká i případu, kdy nepřihlášený věřitel měl výhodnější právo na uspokojení své pohledávky.⁸

Nebude-li tedy usnesení o konvokaci vydáno, hrozí nebezpečí, že dědicové, kteří již uspokojili v plném rozsahu všechny známé věřitele, budou povinni uhradit

---

8   Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, sp.zn. 29 Cdo 549/2007

dodatečně přihlášenou pohledávku, a to i v případě, že cena nabytého dědictví již byla vyčerpána. Musí se ovšem jednat o takovou pohledávku, která podle pravidel uvedených v § 175v o.s.ř. měla výhodnější právo na uspokojení.

2.3. Usnesení o určení obvyklé ceny dědictví

Usnesením podle § 175o odst. 1 o.s.ř. určí soud (soudní komisař) cenu majetku, který spadá do dědictví, výši dluhů a čistou hodnotu dědictví. Tato situace platí ovšem pouze v případě, kdy je obvyklá cena majetku náležejícího do dědictví vyšší než dluhy. Oproti tomu u předluženého dědictví, tedy u dědictví, kde obvyklá cena majetku náležejícího do dědictví je nižší než dluhy, se určuje cena majetku, která spadá do dědictví, výše dluhů a výše předlužení dědictví. Při zjišťování obvyklé ceny vychází soud (soudní komisař) z § 175m o.s.ř.

Ve velké většině případů zanechá zůstavitel pozůstalého manžela či manželku a je proto nezbytné nejprve vypořádat společné jmění manželů. V takovém případě postupuje soudní komisař dle ustanovení občanského soudního řádu, a to konkrétně dle § 175l. Smrt jednoho z manželů či jeho prohlášení za mrtvého, má za následek i zánik manželství a tudíž i zánik společného jmění manželů. Soud nejprve musí zjistit, který majetek, tedy které věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty patřily do společného jmění manželů, aby mohl vymezit jeho přesný rozsah a určit jeho obvyklou cenu. Při zjišťování obvyklé ceny musí soud zjistit i společné závazky obou manželů a majetek, který jeden z manželů vynaložil ze svého výlučného majetku do společného majetku nebo co bylo ze společného majetku na majetek jednoho z manželů vynaloženo. Vše se samozřejmě bere ke dni zániku manželství, tedy v tomto případě ke dni úmrtí zůstavitele. Při zjišťování obvyklé ceny majetku ve společném jmění manželů vychází soudní komisař ze shodného prohlášení účastníků. Při vzniku sporu o aktiva či pasiva společného majetku postupuje soudní komisař dle § 175k odst. 3 o.s.ř., tedy opět se omezí pouze na zjištění jejich spornosti a při vypořádání společného jmění manželů k nim nepřihlíží. Ohledně sporného majetku se účastníci odkazují na občanské soudní řízení dle § 175y o.s.ř. (Opět připomínám, že v případě likvidace dědictví se tento postup neuplatní a soudní komisař si musí sám zjistit, který majetek a dluhy spadají do dědictví, a který do společného jmění manželů.) Poté soudní komisař určí, co z tohoto majetku a závazků patří pozůstalému manželovi a co patří do dědictví. Postupuje dle zásad

uvedených v občanském zákoníku. Je-li to možné, dává se při tomto dělení přednost jejich reálnému rozdělení před dělením ideálním, tedy na podíly. Samozřejmě, že například u nemovitostí to není dost dobře možné, proto se využívá tzv. náhradová pohledávka, která se zařadí do aktiv či do pasiv dědictví. Tato pohledávka se využívá i u jiných rozdílů, např. u stavebního spoření, které patřilo zůstaviteli a kde přechází práva a povinnosti ze stavebního spoření ze zákona rovnou na pozůstalého manžela. Do dědictví se ale musí zařadit ona náhradová pohledávka za pozůstalého manžela, ve výši jedné poloviny výsledné částky ze stavebního spoření. O vypořádání společného jmění manželů vydá soudní komisař usnesení, které doručí účastníkům řízení do vlastních rukou. Usnesení ovšem může být i součástí usnesení o dědictví (srov. § 175q odst. 2 o.s.ř.).

Po vypořádání společného jmění manželů a vymezení majetku a závazků spadajících do dědictví, je dalším nezbytným krokem pro zjištění, zda je či není dědictví předluženo, určení obvyklé ceny dědictví. Tato cena se určuje na podkladě soupisu aktiv a pasiv dědictví dle § 175m o.s.ř., jak jsem se již zmínila shora. Soudní komisař usnesením dle § 175o odst. 1 o.s.ř. určí obvyklou cenu majetku, výši dluhů a čistou hodnotu dědictví, popřípadě výši jeho předlužení, jsou-li pasiva vyšší než aktiva.

Bylo by na místě nejprve si vysvětlit, co se rozumí pod pojmem obvyklá cena majetku. Obvyklou cenou majetku rozumíme cenu, za kterou by bylo možno majetek, který patří do dědictví prodat, nebo jinak zpeněžit s dodržáním cenových předpisů a regulací cen, platných v době smrti zůstavitele. Právními předpisy upravující určení obvyklé ceny zůstavitele jsou zák.č. 151/1997 Sb.⁹ ve znění pozdějších předpisů a vyhláška č. 540/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Z těchto právních předpisů vyplývá, že cena se stanoví jako cena, která by byla dosažena při prodeji stejného, popřípadě obdobného majetku zůstavitele ke dni jeho úmrtí, není-li pro ocenění rozhodný jiný okamžik.¹⁰

Soudní komisař může při oceňování dědictví stanovit i jiný způsob ocenění, např. oceňování podle jmenovité hodnoty. Tento způsob oceňování se týká akcií, kde se hodnota zjišťuje bezplatně na volně přístupných stránkách Burzy cenných papírů Praha a.s., případně z jiných zdrojů na internetu. Určitou dobu se akcie oceňovaly

---

9 Zák. č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů

10 Bílek, P., Drápal, L., Jindřich, M., Wawerka, K.: Notářský řád a řízení o dědictví, 3. doplněné a přepracované vydání, Praha: C.H.Beck, 2005, s. 661

v Centrálním informačním systému (CIS) vedeném Notářskou komorou České republiky. K tomuto postupu se ovšem soudní komisaři opět vracejí, neboť orientace v CIS je rychlejší a spolehlivější. U podílových listů zjišťuje soudní komisař obvyklou cenu z jejich tržní ceny za jeden kus, který se vynásobí konkrétním počtem podílových listů. Dalšími způsoby ocenění mohou být ocenění podle účetní hodnoty, podle kursovní hodnoty, dále porovnávací způsob či oceňování za sjednanou cenu. Při stanovení ceny se berou v potaz veškeré možné okolnosti, které by na ni mohly mít vliv. Obecně platí, že na cenu nemají vliv rodinné, majetkové či osobní vztahy, dokonce ani vlivy mimořádných okolností trhu.

V převážné většině si soudní komisař určuje cenu jednotlivých věcí, které spadají do dědictví po dohodě s účastníky řízení. Je to způsobeno zejména nízkou hodnotou některých věcí, u kterých by vypracování znaleckého posudku bylo nákladnější, než je samotná hodnota oceňované věci. Například měl-li zůstavitel ve svém vlastnictví osobní automobil, nežádá se vypracování posudku, ale cena se určí buďto dohodou účastníků nebo porovnáním cen, za které se obdobné osobní automobily prodávají. K tomu nám nepochybně poslouží internetové stránky či různé inzerce, nabízející prodej osobních automobilů. S takto určenou cenou musí účastníci souhlasit, neboť do protokolu u soupisu majetku se uvádí „v obvyklé ceně, podle shodného prohlášení účastníků“. V případě, že se jedná o nemovitost, bude vypracování znaleckého posudku třeba. Není tomu tak ovšem ve všech případech. Pokud se například jedná o pozemky, jako je orná půda, není třeba tento posudek vyžadovat. Soudnímu komisaři by měla stačit znalost kódu BPEJ či průměrná cena zemědělského pozemku v daném katastrálním území.¹¹ Na základě těchto znalostí si soudní komisař stanoví jejich cenu sám. Účastníci ovšem opět s takovou cenou vyjadřují v protokolu souhlas. Co se týká nemovitostí jako budov, zahrad, stavebních pozemků, vinic a jiných, je nutné nechat si znalecký posudek (odhad) vypracovat. Žádný právní předpis nestanoví, zda má být odhad vypracován soudním znalcem, který jej opatří znaleckou doložkou, či zda postačí odhad nebo-li vyjádření od běžné realitní kanceláře o tržní ceně. Podstatou je pouze to, aby odhadem byla stanovena obecná cena nemovitosti. Zákon nám tento pojem nedefinuje, proto je nutné vycházet z judikatury. Ta nám obecnou cenu nemovitostí srovnává nejčastěji s cenou tržní, která je závislá na nabídce a poptávce v daném místě a čase. Tržní cena

---

11 Ryšánek, Z.: Obecná cena nemovitostí v dědickém řízení, Ad Notam č. 3, 1999, s. 46

nemovitosti je tedy cena, za kterou by bylo možné reálně nemovitost prodat.¹² Samozřejmě, že cena staveb je závislá na jejich velikosti, stáří, opotřebení a vybavení. Celá řada soudních komisařů vyžaduje od dědiců, aby si nechali vypracovat znalecký posudek znalcem, ale to určitě není dobré zejména z důvodu velkého finančního zatížení dědiců, kteří před sebou mají ještě celou řadu dalších poplatků spojených s dědickým řízením a platba za posudek je v podstatě jejich platbou navíc. Cenový rozdíl za vypracování znaleckého posudku soudním znalcem a vyjádřením realitní kanceláře o obvyklé ceně nemovitostí může být až čtyřnásobný. Stejně tak nevíme, zda je znalec z oboru oceňování nemovitostí dostatečně kvalifikován k vypracování znaleckého posudku o obecné ceně nemovitostí. Ve většině případů nemá zkušenosti s prodejem nemovitostí a tudíž ani nebude schopen určit, za jakou cenu je možné tu kterou nemovitost prodat. Naproti tomu znalcem této otázky jsou bezesporu realitní kanceláře, jejichž posudek je pro účely dědického řízení naprosto postačující. I z těchto důvodů je dobré upřednostňovat vypracování posudku realitní kanceláří, či znalcem bez použití znalecké doložky.

V průběhu dědického řízení může nastat i situace, kdy účastníci řízení nevyvíjejí potřebnou součinnost, která je nezbytná ke stanovení obvyklé ceny zůstavitelova majetku, či mezi sebou vedou neodstranitelný spor o jeho ceně. V takovém případě může soudní komisař vydat usnesení, ve kterém ustanoví soudního znalce a pověří jej vypracováním znaleckého posudku. Účastníci řízení mají i v tomto případě své povinnosti. Musí poskytnout znalci veškerou potřebnou součinnost k jeho co nejrychlejšímu vypracování. Samozřejmě, že náklady za vypracování znaleckého posudku, tedy znalečné, nesou opět účastníci řízení. Takto vypracovaný znalecký posudek od ustanoveného soudního znalce se považuje za důkaz znaleckým posudkem. Tento postup ovšem soudní komisař využívá až ve výjimečných případech, tedy v těch, kdy dochází ke vzniku sporu mezi dědici o hodnotu té které konkrétní věci (domu, bytu, sbírky obrazů, známek, starožitností, knih či i běžného bytového zařízení). Za této situace může soudní komisař i provést šetření na místě samém za přítomnosti již dříve ustanoveného znalce, který následně vypracuje o těchto věcech znalecký posudek.

Je nepochybné, že správné určení obvyklé ceny dědictví je nesmírně důležité pro stanovení ceny dědických podílů jednotlivých dědiců. Často se nám stává,

---

¹² Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, sp.zn. 2 Cdon 425/96

že realitní kanceláře ve snaze uchránit dědice od příliš vysokých plateb soudním komisařům, uměle snižují hodnotu např. nemovitostí. Výsledkem je, že dědicové, kteří namísto podílu na nemovitosti mají dostat finanční obnos v hodnotě onoho podílů, dostanou daleko menší částku, než na kterou by měli mít nárok. Tím dochází ke vzniku sporu mezi dědici o hodnotu nemovitosti a bylo by nejspíše třeba nechat vypracovat posudek nový. Obecně ale lze říci, že znalecký posudek by měl být soudním komisařem vyžadován co nejméně a měl by vycházet zejména ze shodného prohlášení dědiců, kteří mají o těchto nemovitostech nejpřesnější informace, ale chybí jim pouze konkrétní představa o ceně.

Zůstavitelův majetek se ve většině případů zjišťuje podle stavu, který existoval v době jeho smrti. V některých případech, vyplývá-li to z právního předpisu, jsou rozhodné i ty okolnosti, které nastaly až po smrti zůstavitele. Například věc, která by spadala do dědictví byla po smrti zůstavitele v průběhu dědického řízení prodána. Stalo se tak z důvodu, že věc nebylo možné uchovat bez nebezpečí škody či nepoměrných nákladů. Jedná se zde o takzvaná neodkladná opatření, bez kterých by se institut dědictví vůbec neobešel (srov. § 175e odst. 1 a 3 o.s.ř. a § 175r o.s.ř.). V těchto případech se do aktiv dědictví zařazuje pouze hotovost, která byla z prodeje věci získána.

Obvyklou cenou majetku se tedy ve výsledku rozumí součet obvyklých cen všech jednotlivých majetkových položek, které náleží do aktiv dědictví a výši dluhů nám představuje součet všech dluhů zůstavitele a přiměřených nákladů jeho pohřbu. Od 1.1.2008 se z přiměřených nákladů pohřbu neodečítá dávka pohřebného, která činila 5.000 Kč. Tyto dávky byly zrušeny a každý si musí celé náklady na pohřeb hradit sám. Existují samozřejmě i výjimky a tyto zrušené dávky vyplácí obce, dle vlastního uvážení.

Je pochopitelné, že nepravomocným usnesením o určení obvyklé ceny není soud vázán, neboť v průběhu dědického řízení mohou vyjít najevo nové skutečnosti ze kterých vyplývá, že usnesení o určení obvyklé ceny dědictví nebylo správné. Jedná se o takové skutečnosti, jako je nově najevo vyšlý majetek, dluh, ke kterému nebylo přihlédnuto, protože o něm dědicům ani soudu nebylo nic známo, či nebyla správně posouzena cena věci, která je předmětem dědictví. V tom případě soudní komisař dle § 175o odst. 2 o.s.ř. vydá opravné usnesení o výši obvyklé ceny dědictví. Usnesením o určení obvyklé ceny nejsou vázáni ani věřitelé, neboť ti nejsou v této fázi řízení jeho účastníky. Věřitelé se tedy mohou v soudním řízení domáhat

určení, že obvyklá cena majetku zůstavitele je ve skutečnosti vyšší, než obvyklá cena majetku zůstavitele určená soudem v usnesení o dědictví. Ze shora uvedeného důvodu by tedy bylo dobré, aby usnesení podle § 175o o.s.ř. bylo u dědictví s velkým množstvím dluhů vydáváno samostatně a nikoliv jako součást usnesení podle § 175q o.s.ř. Týká se to zejména těch dědických řízení, u kterých hrozí nařízení a provedení likvidace. Tento postup je nezbytný z toho důvodu, že jakmile usnesení o nařízení likvidace nabyde právní moci, žádné nové skutečnosti, které jsou za běžných okolností důvodem pro vydání opravného usnesení o obvyklé ceně, nemohou takto vydané rozhodnutí změnit. V důsledku toho by se dědictví, které by dle nových skutečností bylo nepředlužené, muselo zlikvidovat, neboť již jednou pravomocně nařízenou likvidaci dědictví nelze zrušit. Tato situace se dá vyřešit pouze tím způsobem, že soudní komisař zpeněží veškerý majetek zůstavitele, poté uspokojí všechny přihlášené věřitele a pokud zde i poté zůstane majetkový přebytek, projedná jej jako dědictví podle § 175v odst. 4 o.s.ř. I přes tuto možnost by ovšem měl soudní komisař vydávat v těchto případech usnesení o obvyklé ceně dědictví samostatně a teprve po jeho právní moci přistoupit k nařízení likvidace, či k uzavření dohody o přenechání předluženého dědictví věřitelům.

3. Způsoby vyřízení předluženého dědictví

Smyslem a účelem řízení o dědictví je zjištění okruhu zůstavitelových dědiců, zjištění aktiv a pasiv dědictví, které zůstavitel zanechal a rozdělení tohoto majetku a dluhů mezi dědice. Jiná situace může nastat, je-li dědické řízení předluženo. Za této situace se žádný majetek mezi dědice zpravidla nerozděluje, neboť dluhy jsou vyšší než majetek, který zůstavitel zanechal. Takové dědictví ve většině případů směřuje k uzavření dohody o přenechání předluženého dědictví věřitelům na úhradu dluhů či k likvidaci dědictví, tedy ke zpeněžení všeho zůstavitelova majetku a k rozdělení jeho výtěžku mezi přihlášené věřitele podle zásad stanovených v § 175v o.s.ř. Tyto poslední dva způsoby skončení dědického řízení ovšem nejsou jediným možným způsobem vyřízení předluženého dědictví. Bez ohledu na to, zda je či není dědictví předluženo, může soudní komisař vydat usnesení ve smyslu § 175 q odst. 1 pís a) až d) o.s.ř., kterým:

1. schválí dohodu o vypořádání dědictví,
2. potvrdí nabytí dědictví jedinému dědici,

3. potvrdí nabytí dědictví státu,
4. potvrdí nabytí dědictví podle dědických podílů.

Obecně platí, že každé dědické řízení se končí vydáním usnesení o dědictví ve smyslu § 175q odst. 1 pís. a) až d) o.s.ř. a § 175p o.s.ř. Těmito usneseními je projednání dědictví skončeno. (Jistou výjimku nám ovšem tvoří případ, kdy se dědické řízení zastavuje podle § 175h o.s.ř. a kdy je nařízena likvidace dědictví podle § 175t o.s.ř.).

Nyní se budu zabývat jednotlivými způsoby možného skončení předluženého dědického řízení výjma samotné likvidace dědictví, která bude opět upravena v samostatné kapitole. Nebudu se zabývat ani usnesením o dědictví ve smyslu § 175q odst. 1 pís. d) o.s.ř., dle kterého soudní komisař potvrdí nabytí dědictví podle dědických podílů, nebyla-li uzavřena mezi dědici dohoda o vypořádání dědictví. Tento způsob skončení dědického řízení se mi nejeví z hlediska mé práce jako příliš zajímavý. Podstatou je pouze to, že i u předluženého dědictví, kde nebyla uzavřená dohoda ve smyslu § 175p o.s.ř. a kde nikdo nenavrhl likvidaci dědictví a ani dle mínění soudního komisaře by se nejednalo o ten nejvýhodnější způsob skončení dědického řízení jak pro dědice, tak pro věřitele, rozhodl soudní komisař o tom, že dědicové nabyli dědictví podle velikosti svých dědických podílů. Stejně tak nabyli i odpovědnost za zůstavitelovy dluhy, ovšem pouze do výše ceny nabytého dědictví.

3.1. Schválení dohody o vypořádání dědictví

Jak jsem již uvedla, i předlužené dědictví je možné vyřídit uzavřením dohody o vypořádání dědictví ve smyslu § 175q odst. 1 pís. c) o.s.ř. Pro její uzavření ovšem platí, že takovou dohodou je možné skončit pouze taková dědická řízení, kde je více dědiců než jeden, kde celé dědictví nepřipadá státu dle § 462 obč. zák. a kde dědicové uzavřeli o vypořádání dědictví dohodu, která neodporuje zákonu ani dobrým mravům. Je určitou zvláštností, že tímto způsobem může soudní komisař postupovat i v případě, kdy je dědictví předluženo. V této situaci by tedy nepoužil ustanovení § 175p o.s.ř. ale § 175q odst. 1 pís.c) o.s.ř. a § 482 obč. zák. s přihlédnutím k § 470 odst. 2 obč. zák.

Věřitelé nejsou v tomto případě účastníky takové dědické dohody, neboť v této fázi nejsou účastníky dědického řízení vůbec. Účastníkem by mohli být pouze v případě, kdyby dědicové odpovídali těmto věřitelům za dluhy zůstavitele jinak, než

jak je stanoveno v § 470 odst. 2 obč. zák., ovšem co je podstatné, při této dohodě by dědicové odpovídali věřitelům nikoliv pouze majetkem z dědictví, ale i svým vlastním majetkem.¹³ Zde je značný rozdíl od dohody uzavřené podle § 175p o.s.ř. Podle dohody, která není uzavřena ve smyslu § 175p o.s.ř. a dědictví je předloženo, je možné, aby dědicové poskytli věřitelům na úhradu zůstavitelových dluhů i něco jiného, než co je předmětem dědictví. Tato možnost se dá velice dobře uplatnit například při dohodách s bankami. V praxi se nám stala situace, kdy zůstavitel, který zemřel při automobilové havárii jako svobodný a bezdětný, zanechal pouze zůstatek na běžném účtu a rozbitou motorku, na kterou si ovšem vzal půjčku. Samozřejmě, že celé dědictví bylo předloženo, ale pro zůstatek na účtu, který nebyl majetkem nepatrné hodnoty, nešlo dědické řízení zastavit. Nikdo také neměl zájem na likvidaci předloženo dědictví, neboť rozbitou motorku by se jistě nepodařilo zpeněžit a věřitelé by nemohli být uspokojeni. Proto soudní komisař uzavřel mezi dědici (zůstavitelovými rodiči) a věřiteli dohodu, ovšem nikoliv ve smyslu § 175p o.s.ř. o přenechání předloženo dědictví věřitelům na úhradu dluhů, jelikož s takovou dohodou by jistě věřitel, tedy v tomto případě peněžní ústav nesouhlasil a zcela jistě by navrhl likvidaci dědictví. Proto dohoda mezi dědici a věřiteli byla uzavřena ve smyslu § 175q odst. 1 pís. c) o.s.ř. a věřitel byl uspokojen penězi z majetku dědiců, kteří se motorku ponechali. Dohoda podle tohoto ustanovení mohla být s věřiteli uzavřena pouze za předpokladu, že dědicové odpovídají věřiteli jinak než jak je uvedeno v ustanovení § 470 odst. 1 obč. zák., tedy jinak než do výše ceny nabytého dědictví. Nejčastěji bývají dohody u předloženo dědictví podle § 175q odst. 1 pís.c) o.s.ř. uzavírány v případech, kdy zůstavitel vlastnil nějakou nemovitost, o kterou mají dědicové zájem. Může to být právě i proto, že na nemovitosti, která je předmětem dědictví mají spoluvlastnický podíl, a proto nechtějí, aby ten zbývající podíl připadl někomu jinému či dokonce státu. Z toho důvodu raději uzavřou ohledně předloženo dědictví tuto dohodu a věřitele vyplatí nad hodnotu (obecnou cenu) dědictví. Je to závislé pouze na jejich vůli a nikdo je nemůže k uzavření takové dohody nutit.

V praxi ovšem může nastat ještě jedna situace, která se týká předloženo dědictví a kde dědicové měli zájem uzavřít dohodu o vypořádání dědictví. Měli tedy zájem dědit a uspokojit věřitele jak majetkem z dědictví, tak svým vlastním majetkem,

---

13 Usnesení Nejvyššího soudu České republiky, sp. zn. 21 Cdo 2423/98, Usnesení Nejvyššího soudu České republiky, sp. zn. 21 Cdo 1707/2000,

ovšem pouze do výše ceny nabytého dědictví ve smyslu § 470 obč. zák. Věřitelé, kteří nebyli účastníci takové dohody s ní ovšem nesouhlasili a navrhli likvidaci dědictví. Soud tedy na návrh likvidaci dědictví nařídil a dohodu o vypořádání dědictví neschválil. Vycházel zde z ustanovení § 471 odst. 2 obč. zák., podle kterého nedojde-li v případě předluženého dědictví k dohodě mezi dědici a věřiteli podle § 175p o.s.ř. o přenechání dědictví věřitelům na úhradu dluhů, řídí se povinnost dědiců plnit tyto dluhy ustanoveními občanského soudního řádu o likvidaci dědictví, tedy § 175t až § 175v. V případě, že by soud likvidaci dědictví na návrh věřitelů nenařídil, vedlo by to k potlačení práv věřitelů a porušení čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod.¹⁴ Proto je velice důležité si uvědomit, že dohodu o vypořádání dědictví, které je předlužené, mohou dědicové uzavřít pouze tehdy, nenavrhl-li žádný z dědiců ani věřitelů likvidaci dědictví a stejně tak ji nenařídil soudní komisař bez návrhu, neboť dle jeho mínění je dohoda o vypořádání dědictví i pro věřitele výhodnější.¹⁵ Za této situace ovšem platí, že věřitel je oprávněn domáhat se uspokojení své pohledávky vůči dědici (dědicům) zůstavitele mimo dědické řízení žalobou podanou u soudu.¹⁶

Obecně platí, že dohoda o vypořádání dědictví se uzavírá před soudním komisařem, který dědictví projednává. Předpokladem této dohody je podpis všech účastníků řízení do protokolu o projednání dědictví, ve kterém se dohoda uzavírá. V případě, že jeden z nich odmítne takovou dohodu podepsat, nemůže k ní být přihlíženo. Jelikož je dohoda vícestranný právní úkon, je podmínkou platnosti konsensus všech smluvních stran. Není-li jejich podpisů, není ani dohoda.

Základní podmínkou pro uzavření dohody dědiců o vypořádání dědictví je dohoda o veškerém majetku a veškerých dlužích zůstavitele, který k datu úmrtí vlastnil. Není tedy možné, aby se dědicové dohodli pouze o části majetku zůstavitele. V případě, kdy dědí závětní dědicové určitou část majetku a ohledně zbytku majetku žádní zákonní ani závětní dědicové nejsou, připadá taková část dědictví státu. I v tomto případě by bylo možné, aby mezi sebou závětní dědicové a stát uzavřeli dědickou dohodu. Tento typ dohody se ovšem v praxi příliš nevyskytuje.

Dohoda o vypořádání dědictví nemůže být nahrazena ani předběžným prohlášením dědiců, že z dědictví nebudou nic žádat nebo že jejich podíl případně

---

14 Nález Ústavního soudu České republiky 227/96

15 Rozhodnutí Městského soudu v Praze, sp. zn. 24 Co 285/2006

16 Rozhodnutí Okresního soudu v Děčíně, sp.zn. 8C 335/2004

jinému z dědiců atd. Jejich přítomnost při jednání a podpis do protokolu může nahradit pouze písemně udělená plná moc, kterou onen dědic podepsal. Tiskopis plné moci zašle soudní komisař dědici na jeho požádání nebo dle vlastního uvážení.

Jak jsem již uvedla, mohou se dědicové i ohledně dluhů dohodnout jinak než stanoví zákon. Zde je ovšem nezbytný onen souhlas věřitelů, kteří budou v tomto případě účastníky dědického řízení. Obecně ale platí, že věřitelé jsou účastníky dědického řízení pouze v jeho určité části (tedy okamžikem takto uzavřené dohody o vypořádání dědictví) a jejich účast se také omezuje pouze na určité úkony (tedy na vyjádření souhlasu či nesouhlasu s takto uzavřenou dohodou). Důvodem účastenství věřitelů je jejich možnost, aby mohli ochránit své oprávněné zájmy ohledně uplatňované pohledávky. Z toho vyplývá, že dohoda by měla odpovídat hmotnému právu i ohledně věřitelovy pohledávky vůči zůstaviteli. Z dohody musí být také naprosto zřejmé, v jakém poměru mají dědicové odpovídat za dluhy zůstavitele, popřípadě za který dluh zůstavitele odpovídá ten který dědic.¹⁷ Pokud obsahem dohody o vypořádání není ujednání o odpovědnosti dědiců za zůstavitelovy dluhy, platí ustanovení § 470 odst. 2 obč. zák., tedy že dědici odpovídají za dluhy zůstavitele v poměru toho, co z dědictví nabyli ve vztahu k celému dědictví.

Podstatou dohody o vypořádání dědictví je možnost zákonných či závětních dědiců uzavřít jakoukoliv dohodu, ve které si podíly vymezí zcela odlišně, než je stanoveno v zákoně či v zůstavitelově závěti. Každý z dědiců má nárok nežádat podíl z dědictví, dostat větší či menší podíl nebo může obdržet zcela něco jiného. To znamená, že některý z dědiců dostane nemovitost, další dostane například cenné papíry, jiný stavební spoření atd. V případě, že hodnota věci, kterou nabude jeden dědic bude vyšší, než hodnota věcí zděděných jiným dědicem a dědicové se v dohodě dohodli, že každý dostane tolik, kolik činí jejich zákonný podíl, bude třeba tento rozdíl mezi dědici vyrovnat. To znamená, že v dohodě bude například uvedeno, že ten a ten dědic má povinnost ve stanovené lhůtě zaplatit jinému dědici peněžní částku k dorovnání onoho rozdílu. Na druhé straně ovšem není vyloučeno, aby některý z dědiců podle dohody o vypořádání obdržel méně než činí jeho podíl a přesto dohoda o vypořádání dědictví bude platná. Ke zkrácení dědice došlo pouze na základě projevu jeho vůle a každý dědic je oprávněn nakládat si se svým podílem dle svého uvážení. Ona autonomie vůle dědiců je právě tou velkou výhodou dědické

dohody. Pokud by ale nesouhlasil jen jeden z nich, dohodu uzavřít nelze a každému připadne jen to, na co měl nárok ze zákona či ze závěti. Obsahem každé dohody musí být, kdo z dědiců nabývá jednotlivé věci či jiné majetkové hodnoty jako celek, dále musí být určeno jakým podílem nabývají dědici některé věci nebo celé dědictví společně, který z dědiců vyplatí jinému dědici na jeho podíl peněžitou částku, v jaké výši a lhůtě. Jediným omezením je pouze soulad dohody se zákonem a s dobrými mravy. Dohoda o vypořádání dědictví může být v průběhu dědického či odvolacího řízení změněna. Všichni dědicové s ní ale musí opět vyslovit souhlas.

Jakmile je taková dohoda uzavřena, soudní komisař připraví usnesení. Od 1.7.2009 je schválení či neschválení dohody v rukou samotného soudního komisaře, nikoliv v rukou soudu (srov. § 38 o.s.ř.). Tato novela nepochybně přispěje k urychlení celé dědické agendy, kdy veškerou odpovědnost za svoji práci ponесou pouze soudní komisaři. Žádný soudní komisař se již nebude moci vymlouvat, že řízení protahuje soud. V případě, že by se dědicové odvolali, rozhodoval by o tomto odvolání příslušný soud vyššího stupně, než který pověřil notáře k provedení dědického řízení ve smyslu § 38 odst. 1 o.s.ř. Soud, který pověřil notáře k provedení dědického řízení může také rozhodnout o odvolání, ale pouze tehdy, pokud mu v plném rozsahu vyhoví. Jedná se o institut autoremedury, který je upraven v § 210a o.s.ř.

V současné době není se schvalováním dohody o vypořádání dědictví žádný problém. Soudní komisaři jsou znalí práva a tudíž vedou dědice k uzavření takové dohody, která skutečně nebude odporovat zákonu ani dobrým mravům. Výrok soudního komisaře by v takovém případě zněl: „ ... soud v .... ve věci projednání dědictví po ... , bydlištěm ....., zemřelém dne ... rozhodl JUDr. ..., notářem se sídlem v ..., s notářskou kanceláří v ..., pověřeným tímto soudem k provedení úkonů v řízení o dědictví jako soudní komisař, za účasti ... takto: ..... soud v .... schvaluje soudním komisařem ... tuto dohodu dědiců o vypořádání dědictví: ...

3.2. Potvrzení nabytí dědictví jedinému dědici

V případě, kdy zůstavitel zanechal pouze jediného dědice za zákona nebo ze závěti, je jediným možným způsobem skončení dědického řízení potvrzení jeho nabytí jedinému dědici. Tato situace je často zřejmá již od samého počátku dědického řízení. Tímto způsobem ovšem může být rozhodnuto i v případě, kdy

zůstavitel zanechal několik dědiců, kteří ovšem dědictví až na jednoho z nich odmítli. Jedná se tedy zpravidla o méně komplikované případy a pokud není třeba provádět dokazování, není ani třeba nařizovat jednání. Soudnímu komisaři by mělo stačit to, co zjistil v rámci předběžného šetření. Potom by ovšem měl, ještě před vydáním usnesení ve smyslu § 175q odst. 1 pís. a) o.s.ř., poslat dědici soupis aktiv a pasiv dědictví tak, jak jej zjistil. Dědic by totiž měl mít možnost vyjádřit se k tomuto soupisu majetku a jeho ocenění. Nenařizovat jednání ovšem není pravidlem a soudní komisař si vždy zváží sám, zda je nutné jednání nařizovat, či nikoliv.

Tato varianta skončení dědického řízení je opět možná i v případě, je-li dědictví předloženo. Jedná se zejména o případy kdy je zřejmé, že věřitelé nebudou mít zájem na uzavření dohody ve smyslu § 175p o.s.ř., neboť nabízený majetek, který je předmětem dědictví a tedy i dohody, není pro ně lukrativní. Často se může stát, že dluh, který existoval k datu úmrtí zůstavitele a tím způsobil předložení dědictví, v pozdější době zanikl. Tato situace se nám stala i v praxi. Zůstavitel měl k datu úmrtí dluh u peněžního ústavu z titulu smlouvy o úvěru. Dědictví tedy bylo předloženo. Dědicové ze strachu před velkým dluhem dědictví po zůstaviteli odmítli až na jediného dědice. Ten se pokusil uzavřít s peněžním ústavem dohodu o přenechání předloženo dědictví věřitelům na úhradu dluhů podle § 175p o.s.ř. S takovou dohodou peněžní ústav nesouhlasil a dohodu neuzavřel. Vše tedy směřovalo k likvidaci dědictví. Ještě než se tak ovšem stalo, vyšlo v dědickém řízení najevo, že dluh byl zaplacen z pojistky zůstavitele proti neschopnosti splácet. Dědictví tedy již fakticky předloženo nebylo, ale vycházet se musí vždy z toho, zda dluh existoval k datu úmrtí. Soudní komisař vyřešil celou situaci tak, že vydal usnesení, ve kterém potvrdil nabytí předloženo dědictví jedinému dědici s tím, že tento dědic odpovídá za dluhy zůstavitele pouze do výše ceny nabytého dědictví. Dluh již samozřejmě dědic znovu platit nemusel, neboť ten byl již zcela uhrazen. V tomto případě se tedy neuzavírala žádná dohoda s věřitelem, který by s ní musel souhlasit. Způsob vyřízení byl tedy dle mého názoru co možná nejrychlejší a nejjednodušší. Tím nechci samozřejmě říci, že tento postup je možný pouze za situace, kdy dědictví je předloženo pouze „na papíře“. Jistě i v tomto případě by bylo možné vydat usnesení, ve kterém soudní komisař potvrdí nabytí dědictví jedinému dědici. Podmínkou ovšem je, že likvidaci nesmí navrhnout dědic či věřitel. Soudní komisař by totiž v tomto případě likvidaci dědictví nařídil musel. Pokud ji

ovšem nikdo nenavrhne a on sám nepovažuje likvidaci dědictví za nejlepší řešení, nařizovat ji nemusí, ačkoliv všechny podmínky pro její nařízení jsou splněny.

3.3. Potvrzení nabytí dědictví státu

V současné době se stále častěji setkávám se situací, kdy dědictví připadá státu jako odúmrt' ve smyslu § 462 obč. zák. Nastane-li taková situace, vydá soudní komisař usnesení ve smyslu § 175 q odst. 1 pís. b) o.s.ř. Dle současné právní úpravy platí, že dědictví připadá státu v případě, kdy zůstavitel nezanechal žádné dědice ze zákona nebo ze závěti, či zanechal pouze dědice nezpůsobilé dědit a stejně tak v případě, kdy všichni zůstavitelovi dědicové dědictví odmítli. V případě první varianty nabývá ve většině případů stát dědictví, které je pro něj výhodné a tedy žádoucí. Proto se samozřejmě takovému usnesení nijak nebrání. Ve druhém případě se ale často jedná o dědictví, které je předlužené, a takové dědictví stát nechce. Jelikož ovšem nemá stejnou možnost jako dědic a dědictví jako takové nesmí odmítnout, navrhuje ve většině případů likvidaci dědictví. Jak se ale zmíním v samostatné kapitole, jeho návrhu soudní komisař nevyhovuje automaticky, ale teprve za splnění dalších podmínek (srov. § 175t o.s.ř. a § 472 odst. 2 obč. zák.).

Obecně platí, že za stát vystupuje Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, za který jedná jeho zástupce. Ani v tomto případě nemusí soudní komisař nařizovat jednání (§ 175j o.s.ř.). Stát má ovšem stejná procesní práva jako každý účastník řízení, proto i státu musí být dána možnost, aby se seznámil s obsahem aktiv a pasiv dědictví a s jejich oceněním. Z tohoto důvodu zástupce státu zpravidla přichází do kanceláře soudního komisaře k jednání, kde je s obsahem aktiv a pasiv dědictví podrobně seznámen. Pokud stát zjistí, že dědictví je aktivní a nemá dluhy, dědictví se mu potvrdí. Stát ovšem často navrhuje likvidaci i nepředluženého dědictví, pokud není možné uhradit peněžitý dluh celý penězi z dědictví. O této problematice se zmíním podrobněji v samostatné kapitole. Ve vyjimečných případech může stát souhlasit i s nabytím předluženého dědictví a jeho likvidaci vůbec nenavrhne. Tato skutečnost bývá ovšem velice vzácná a ve své praxi jsem se s ní ještě nesešla.

3.4. Dohoda o přenechání předluženého dědictví věřitelům k úhradě dluhů

Dohoda o přenechání předluženého dědictví věřitelům k úhradě dluhů je upravena v § 175p o.s.ř. a v § 471 odst. 1 obč. zák. Až do 1.1.2009 existovala jistá dvojkolejnost formulace úpravy této dohody, která byla odstraněna zák. č. 7/2009 Sb., s účinností od 1.7.2009. Dle dřívější úpravy v občanském soudním řádu se nehovořilo o dědicích a věřitelích, kteří uzavírají dohodu o přenechání předluženého dědictví věřitelům k úhradě dluhů, ale hovořilo se obecně o účastnících řízení. Naproti tomu v občanském zákoníku byli dědici a věřitelé výslovně uvedeni. Další rozpor, který existoval, spočíval ve vynechání spojení, že soud dohodu schválí, neodporuje-li zákonu nebo dobrým mravům. Právě na dobré mravy dřívější úprava občanského soudního řádu nepamatovala. Všechny tyto rozpory byly v nové právní úpravě odstraněny a úprava podle občanského soudního řádu a podle občanského zákoníku byla dána do souladu.

Obecně je dohoda o přenechání předluženého dědictví věřitelům k úhradě dluhů velice významnou ochranou zůstavitelových dědiců. Při této dohodě dochází k uspokojení zůstavitelových věřitelů pouze z majetku zůstavitele. Tato situace je tedy rozdílná od případu, kdy zůstavitelovi dědicové dědictví neodmítnou a na základě pravomocného usnesení soudu o schválení dědické dohody zdědí zůstavitelův majetek a současně zdědí i závazek uhradit zůstavitelův dluh. Samozřejmě i v tomto případě platí, že dědicové odpovídají věřiteli pouze do výše ceny nabytého dědictví (§ 470 občanského zákoníku), avšak spojením dědicova majetku a majetku zůstavitele se může věřitel uspokojit i z tohoto majetku dědice, který nebyl předmětem dědictví. Tuto možnost věřitel při uzavření dohody ve smyslu § 175p o.s.ř. nemá.

Dohoda o přenechání předluženého dědictví věřitelům na úhradu dluhů je jedním ze zvláštních postupů, který lze uplatnit pouze u předluženého dědictví. K tomu, zda je či není dědictví předluženo dojde soudní komisař až na základě usnesení o určení obvyklé ceny, ze kterého vyplývá, že pasiva dědictví jsou vyšší než aktiva (byl-li zůstavitel ženatý, předchází takovému usnesení vypořádání společného jmění zůstavitele a jeho manžela). Někteří soudní komisaři považují vydání takového usnesení k prokázání předluženosti dědictví za nadbytečné. S tím ovšem já nesouhlasím. Dle mého názoru musí být ze spisu zřejmé, že dědictví je předluženo a musí to být i patřičně podloženo, aby případně odvolací soud věděl, z čeho soudní komisař při svém jednání a rozhodování vycházel.

Dohoda o přenechání předluženého dědictví věřitelům nám zcela mění okruh účastníků řízení. Za každé situace jsou účastníky řízení zůstavitelovi dědicové, tedy osoby, které jsou ze zákona nebo ze závěti povolány k dědictví a jako takové dědictví neodmítli. V případě, že zůstavitel nezanechal žádné dědice ze zákona ani ze závěti a dědictví by připadlo státu jako odúmrt' ve smyslu § 462 občanského zákoníku, může takovou dohodu uzavřít i stát. I v tomto případě odpovídá však stát za zůstavitelovy dluhy a za přiměřené náklady pohřbu stejně jako dědic (srov. § 472 odst. 1 obč. zák.). Dalším a zcela novým účastníkem dědického řízení jsou zůstavitelovi věřitelé. Jedná se o výjimečnou situaci, která vyplývá z ustanovení § 175b o.s.ř. Dle tohoto ustanovení je zůstavitelův věřitel účastníkem dědického řízení pouze při uzavírání shora uvedené dohody, dále v případě, kdy se uspokojuje jeho pohledávka a v neposlední řadě při likvidaci dědictví. V žádném jiném případě se zůstavitelův věřitel za účastníka dědického řízení nepovažuje. Okruh věřitelů není ovšem v dědickém řízení vždy postavený najisto. Jelikož platí, že do pasiv dědictví zařadí soudní komisař pouze ty závazky zůstavitele, které dědicové uznají, omezí se soudní komisař pouze na zjištění jejich spornosti a nepřihlíží k nim ve smyslu § 175k odst. 3 o.s.ř. (Znovu opakuji, že tento postup se při likvidaci dědictví neuplatní, neboť soudní komisař musí mít sporná aktiva a pasiva vyřešena). Na druhé straně může ovšem soudní komisař zařadit do pasiv dědictví i takový dluh zůstavitele, který sice dědicové neuznávají, ovšem soudní komisař má dluh za jednoznačně prokázaný, neboť se opírá o veřejnou listinu. Například se může jednat o notářský zápis se svolením k vykonatelnosti, kde zůstavitel za svého života uznal svůj dluh co do důvodu a výše a zavázal se jej splnit. Dále se může jednat o pravomocné usnesení soudu, které ukládá zůstaviteli zaplatit svůj dluh. Ve všech případech samozřejmě platí, že zůstavitel takový svůj dluh za života nezaplatil. V těchto shora uvedených případech se nejedná o spor skutkový, který soudní komisař neřeší, ale o spor právní, který si vyřeší soudní komisař sám.

Tedy účastníkem dohody o přenechání předluženého dědictví věřitelům na úhradu dluhů jsou pouze ti věřitelé, jejichž pohledávky byly zařazeny do pasiv dědictví jako dluhy zůstavitele, což jsou tedy věřitelé, které si dědicové k uzavření dohody ve své podstatě vybrali. Důvodem, proč musí dědicové souhlasit s výběrem věřitelů je prostý. Jelikož uzavírají s takovými věřiteli dohodu, jejichž podmínkou je souhlas obou stran, je samozřejmé, že musí souhlasit i s oním výběrem věřitelů. Nikdo tedy nemůže přinutit dědice, aby uzavřeli dohodu dle § 175p o.s.ř. s tím

věřitelem, jehož pohledávku neuznávají. U dohody podle § 175p o.s.ř. nezáleží ani na počtu dědiců a věřitelů. Dohoda může být tedy uzavřena i v tom případě, kdy je pouze jediný dědic a jediný věřitel.

Jednou ze zvláštností je i možnost zůstavitelových dědiců uzavřít dohodu podle § 175p o.s.ř. pouze s některými zůstavitelovými věřiteli, jejichž pohledávky byly zařazeny do pasiv dědictví, a která se nedotýká ostatních věřitelů. Platí ovšem zásada, že při uspokojování pohledávek věřitelů musí být dodrženo pořadí a rozsah tak, jako při likvidaci dědictví (srov. § 175v odst. 2 o.s.ř.). Tato možnost má smysl zejména v těch případech, kdy uspokojením věřitelů z přednostních skupin bude zcela vyčerpána cena dědictví a na ostatní přihlášené věřitele, jejichž pohledávky byly zařazeny do pasiv dědictví nezbyde nic. V tomto případě je naprosto zbytečné uzavírat s těmito věřiteli dohodu o přenechání předluženého dědictví věřitelům, neboť by ji nepochybně zmařili. Proto dědicové uzavřou dohodu pouze s těmi věřiteli, jejichž pohledávky by mohly být při rozdělení výtěžku dosaženého zpeněžením známého majetku zůstavitele podle pravidel uvedených v § 175v odst. 2 a 3 o.s.ř. alespoň částečně uspokojeny. Samozřejmě platí, že ostatní věřitelé jsou i nadále účastníky dědického řízení, a tudíž jim musí být doručeno usnesení, kterým soudní komisař schvaluje či neschvaluje dohodu o přenechání předluženého dědictví k úhradě dluhů ve smyslu § 175q odst. 1 pís. c) o.s.ř. Proti tomuto usnesení mají věřitelé právo se odvolat, tudíž jejich práva nijak zkrácena nejsou.

I když není v § 175p o.s.ř. ani v § 471 obč. zák. výslovně uvedeno, že věřitelům se na úhradu jejich pohledávek přenechává celé dědictví, je tento postup zcela logický. Jelikož se dohoda může uzavírat pouze v případě, kdy je dědictví předluženo, tedy kdy je více dluhů než majetku platí, že na základě této dohody nemůže nabývat majetek nikdo jiný než věřitel. Jiný majetek totiž ani nezbyvá. Dědic může získat z této dohody majetek pouze z toho titulu, že vypravil zůstaviteli pohřeb a uplatňuje svou pohledávku vůči ostatním dědicům, kteří odpovídají poměrně za náklady pohřbu. V tomto případě má tedy dědic postavení věřitele. Dědicové nemohou podle této dohody získat majetek patřící do dědictví a ani za něj nemohou poskytnout peněžitou náhradu (například si nemohou ponechat určitou věc patřící do dědictví a věřitelům vyplatit její obvyklou cenu). Zde je zřejmý rozdíl od dohody uzavřené mezi dědici a věřiteli o vypořádání dědictví, kde dědicové odpovídají za zůstavitelovy dluhy v jiném poměru než stanoví zákon a na základě toho uzavírají s věřiteli dohodu, kde jim přenechají něco jiného, než

je předmětem dědictví a v jiné výši (srov. kapitolu 3.1. Schválení dohody o vypořádání dědictví).

Dohoda o přenechání předluženého dědictví věřitelům je shodným projevem vůle účastníků řízení. Jedná se v podstatě o právní úkon a tudíž musí ke své platnosti splňovat i jeho obecné náležitosti. Dohoda může být uzavřena v samostatné listině sepsané účastníky řízení nebo může být uzavřena i do protokolu u soudu nebo soudního komisaře. Je-li dohoda uzavřena mezi účastníky v samostatné listině platí, že je uzavřena až okamžikem podpisu všemi účastníky dohody. Stejně tak, je-li dohoda uzavřena písemně do protokolu u soudu nebo soudního komisaře platí § 41b o.s.ř., že k dohodě nelze přihlížet, dokud nebude všemi účastníky podepsána.

Obecnými náležitostmi dohody jsou její jasnost, určitost a srozumitelnost. Musí být uzavřena svobodně bez jakéhokoliv nátlaku a tísně a musí být míněna vážně. Nesplnění těchto požadavků by mělo za následek neplatnost takové dohody (srov. § 37 odst. 1 obč. zák.). Podmínka určitosti takové dohody spočívá v přesném vymezení, co který z věřitelů z dědictví na úhradu své pohledávky obdrží. Nestačí tedy pouze uvést, že se dědici a věřitelé dohodli, že přenechávají celé dědictví věřitelům na úhradu dluhů, ale v dohodě musí přesně vymezit, že například věřitel A nabývá na úhradu své pohledávky zůstatek na účtu ve výši..., dále že věřitel B nabývá na úhradu své pohledávky nemovitosti zapsané v listu vlastnictví číslo, tedy jejich přesný popis.

Jak jsem již zmínila, soudní komisař postupuje při uhrazování pohledávek v souladu s § 175v odst. 2 a 3 o.s.ř. Jelikož se ale jedná o dohodu, není vyloučeno, aby se dědicové s věřiteli dohodli, že některý z věřitelů obdrží na úhradu své pohledávky více, než kolik na ně připadá podle zásad uvedených v § 175v odst. 2 o.s.ř. Věřitel ovšem nemůže nabýt z dědictví majetek, jehož obvyklá cena převyšuje jeho pohledávku. Taková dohoda by odporovala § 470 obč. zák., neboť nabytím tohoto majetku by nedošlo jen k úplné úhradě pohledávky věřitele, ale i k jeho bezdůvodnému obohacení. Zároveň by se také krátily prostředky k uspokojení ostatních věřitelů.¹⁸ Naopak ale není v rozporu se zákonem, když se dědici a věřitelé dohodnou, že pokud má věřitel obdržet na úhradu své pohledávky věc z dědictví, která svou hodnotou jeho pohledávku přesahuje, zaváže se takový věřitel vyplatit

---

18 Winterová, A. a kol.: Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou. 3. aktualizované vydání. Praha: Linde, 2007, s. 464

ostatním věřitelům onen rozdíl v penězích opět dle zákonem stanovených zásad pro pořadí a výši uspokojení pohledávek.

Dohoda mezi dědici a věřiteli podléhá schválení soudním komisařem. Tento proces schvalování byl do 1.1.2009 s účinností od 1.7.2009 v pravomoci příslušného dědického soudu. Jelikož je nyní soudní komisař považován za soud, tedy jeho rozhodnutí je rozhodnutím soudu, není třeba tuto dohodu, kterou zpravidla uzavírají dědicové a věřitelé přímo v kanceláři soudního komisaře do protokolu, zvláště zasílat na soud, který by ji z hlediska shora uvedených zásad zvláště posuzoval. Jedná se opět o velké urychlení při jejím uzavírání a schvalování. Soudní komisař si tedy sám vydá usnesení ve smyslu § 175q odst. 1 pís. c) o.s.ř., kterým dohodu o přenechání předluženého dědictví věřitelům na úhradu dluhů schválí či neschválí. Dle mého názoru ji spíše schválí, neboť si zajisté již při jejím uzavírání pohlíká, aby všechny náležitosti pro její soulad se zákonem a nově i dobrými mravy byly splněny. Důvodem pro neschválení dohody by mohla být například dohoda, ke které nebyli přibráni věřitelé, jejichž pohledávky by mohly být při rozdělení výtěžku dosaženého zpeněžením známého majetku zůstavitele podle pravidel uvedených v § 175v odst. 2 a 3 o.s.ř. v rámci likvidace dědictví alespoň částečně uspokojeny.

V případě, že soudní komisař dohodu mezi dědici a věřiteli neschválí, pokračuje po právní moci usnesení v řízení o dědictví, jehož dalším postupem může být i vydání usnesení o nařízení likvidace dědictví. Tímto způsobem může soudní komisař postupovat i v tom případě, kdy se dědicům a věřitelům nepodaří dohodu uzavřít nebo i v případě, kdy se o ni vůbec nepokusí. Tento fakt dovozují z ustanovení občanského soudního řádu, ze kterého dle mého názoru nevyplývá, že k likvidaci předluženého dědictví nelze přistoupit, nedošlo-li nejprve k pokusu o uzavření dohody dle § 175p o.s.ř. Není totiž podmínkou nařízení likvidace, aby se nejprve dědicové a věřitelé snažili dohodu o přenechání předluženého dědictví věřitelům na úhradu dluhů uzavřít. Dědicové či věřitelé mohou rovnou navrhnout likvidaci předluženého dědictví či soudní komisař může nařídit likvidaci předluženého dědictví i bez návrhu. Z judikatury soudů ovšem vyplývá, že hlavním iniciátorem k uzavření dohody by měl být soudní komisař. Ten by měl svolat známé věřitele a dědice k jednání, kteří by se měli pokusit uzavřít onu dohodu. Za této situace by bylo jistě vhodné, kdyby soudní komisař alespoň vyrozuměl známé věřitele o tom, že dědictví je předloženo a že dědici nenavrhují a ani nesouhlasí s přenecháním předluženého dědictví věřitelům na úhradu dluhů. Takové

vyrozumění je ovšem zcela na soudním komisaři a žádný právní předpis mu tuto povinnost neukládá.

Splňuje-li dohoda veškeré náležitosti, vydá soudní komisař usnesení o jejím schválení. Právní mocí tohoto usnesení se dědické řízení končí, proto musí být součástí usnesení i výrok o odměně notáře a náhradě nákladů řízení. Ti věřitelé, kteří nebyli z dohody zcela uspokojeni nebo vůbec nebyli účastni takové dohody, mají právo domáhat se svých práv žalobou ve sporném řízení ve smyslu § 175y odst. 2 o.s.ř.

Po pravomocném skončení řízení se může samozřejmě objevit i další majetek, který v době uzavírání dohody nebyl znám a tudíž do ní nebyl zahrnut. Obecně platí, že i ohledně takového nově zjištěného majetku (je-li i nadále dědictví předloženo) lze opět uzavřít s věřiteli dohodu podle § 175p o.s.ř. Dohoda se uzavírá jen s těmi věřiteli, jejichž pohledávky nebyly podle původní dohody zcela uspokojeny. Při uzavírání a schvalování nové dohody musí soudní komisař přihlédnout k tomu, do jaké míry byly takové pohledávky uspokojeny v původní dohodě a do jaké míry mohou být uspokojeny nyní (věřitelé nemohou celkově nabývat majetek, který by jejich pohledávku převyšoval). Může samozřejmě nastat situace, kdy původně byla uzavřena dohoda podle § 175p o.s.ř., ale ohledně nově zjištěného majetku na ní již účastníci nemají zájem. Soudní komisař tedy bude pokračovat v jednání a není vyloučeno ani nařízení likvidace dědictví podle § 175t o.s.ř.

V případě, že všichni zůstavitelovi věřitelé již byli z dohody uspokojeni a objeví se další zůstavitelův majetek, soudní komisař jej projedná jako dědictví a rozhodne o něm usnesením podle § 175q o.s.ř.

Co se týká uzavírání dohody o přenechání předloženo dědictví věřitelům na úhradu dluhů v praxi platí, že dohoda nebývá příliš často úspěšně uzavírána. Bývá to zpravidla z důvodu, že věřitelem je například Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky či jiná státní instituce a na druhé straně to může být za dědice stát, kterému má dědictví připadnout jako odúmrtí. Žádný z těchto subjektů nemívá na uzavření dohody často zájem a na základě svých interních pokynů rovnou navrhuje likvidaci dědictví. Mylně si totiž myslí, že jejich pohledávka bude v likvidaci uspokojena výhodněji. V případě, že dědictví směřuje k předloženo, doporučuji vždy vydat usnesení ve smyslu § 175n o.s.ř. (konvokace), neboť s věřiteli, kteří se do konvokace nepřihlásí neuzavírá dědic tuto dohodu, neboť k těmto věřitelům se nepřihlíží a dědic není povinen ve smyslu § 470 a 472 odst. 1 obč. zák. uspokojit

jejich pohledávky, byla-li cena nabytého dědictví již vyčerpána uspokojením pohledávek věřitelů přihlášených.

4. Likvidace dědictví v teorii i v praxi

4. 1. Likvidace dědictví ve světle novely občanského soudního řádu a jednacního řádu pro okresní a krajské soudy

Samotná likvidace dědictví je nejdůležitější kapitolou celé mé rigorózní práce. Tím pochopitelně nechci zlehčovat všechno to, co jsem až do této části napsala. Samozřejmě je nezbytné, abychom ke správnému pochopení celé problematiky probrali i jednotlivé fáze dědického řízení, které likvidaci dědictví předchází. Jak jsem již uvedla v první kapitole, která se týkala jejího historického vývoje, prodělala likvidace dědictví několik změn. Její poslední změna byla provedena zák. č. 7/2009 Sb., který postavil soudního komisaře na roveň soudu a tím mu také v likvidaci dědictví přidal činnosti, které nyní soudní komisař vykonává sám jeho jménem. Jedná se zejména o likvidaci dědictví podle ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí, nemovitostí a podniku. Do 1.7.2009 vykonával tuto dražbu soud, ovšem nyní je již zcela v kompetenci soudního komisaře. Jak jsem již několikrát ve své práci zmínila, je změna postavení soudního komisaře při likvidaci prodejem movitých věcí, nemovitostí a podniku podle ustanovení občanského soudního řádu velice složitá. Soudní komisař nemá s veřejnými dražbami žádné zkušenosti a stejně tak jeho znalost občanského soudního řádu je mizivá. Tuto skutečnost si zajisté naši zákonodárci neuvědomují. Z tohoto důvodu si myslím, že soudní komisař bude mít s prodejem ve veřejné dražbě značné problémy.

S novelizací občanského soudního řádu byla spojená i potřeba novelizace dalšího právního předpisu. Z tohoto důvodu byla dne 4.června 2009 novelizována vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů. Tento právní předpis nám ve velké míře znovelizoval i ustanovení, která se týkají likvidace dědictví. Významné je zejména ustanovení § 93 odst. 1 j.ř.s., které nám výslovně stanoví, že

soudní komisař (nikoliv soud) rozhodne o likvidaci dědictví a sám provede neprodleně zpeněžení zůstavitelova majetku v souladu s § 175u o.s.ř.

Odstavec druhý ustanovení § 93 j.ř.s. nám hovoří o odměně soudního komisaře, hotových výdajích a případně o náhradě za daň z přidané hodnoty, která bude soudnímu komisaři uhrazena ve skupině podle § 175v o.s.ř. Tím v podstatě došlo k odstranění onoho nedostatku právní úpravy, v jakém usnesení si může soudní komisař rozhodnout o své odměně a hotových výdajích, když v § 175s o.s.ř. není výslovně uvedeno, že usnesením o rozvrhu výtěžku se dědické řízení končí. A jak jsem již uvedla v úvodu své práce, o této odměně rozhoduje soudní komisař v souladu s § 151a o.s.ř., tedy v konečném usnesení.

Co je pro nás velmi důležité je to, že ustanovení § 96a j.ř.s. bylo zcela zrušeno. Znovu opakuji, že toto ustanovení nám vymezovalo pravomoci mezi soudním komisařem a soudem při samotném zpeněžování zůstavitelova majetku. Po novele platí, že soudní komisař provádí navíc i prodej movitých věcí, nemovitostí a podniku podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí, nemovitostí a podniku a současně mu zůstává i zpeněžení zůstavitelova majetku při prodeji mimo dražbu. U tohoto posledního způsobu zpeněžení nastává velký problém. Nová právní úprava zrušila odkaz na právní předpis, podle kterého má soudní komisař při prodeji mimo dražbu postupovat. Další zajímavostí, která pro mne není zcela pochopitelná, je zachování udělování souhlasu soudcem soudnímu komisaři k takovému způsobu prodeje (srov. § 175zd odst. 2 o.s.ř.). Z § 38 o.s.ř. výslovně vyplývá, že soudní komisař je postaven na roveň soudu. Proč tedy musí soudní komisař k jednomu způsobu zpeněžení dostávat souhlas a řídit se při něm závaznými podmínkami soudu?

V občanském soudním řádu je také nově výslovně uveden jako jeden ze způsobů zpeněžení zůstavitelova majetku prodej ve veřejné dražbě podle zvláštního právního předpisu a prodej v dražbě soudním exekutorem podle zvláštního právního předpisu. Tyto poslední dva způsoby prodeje byly dříve podřazovány pod prodej z volné ruky a prováděly se pouze na základě výkladu zákona. Občanský soudní řád ani jiný právní předpis na ně vůbec neodkazoval.

4.2. Likvidace dědictví obecně

Je-li dědictví předloženo a nebyla-li uzavřena dohoda podle § 175p o.s.ř., soud (nyní soudní komisař) vydá usnesení o nařízení likvidace dědictví dle § 175t odst. 1 o.s.ř, které doručí účastníkům do vlastních rukou (srov. § 175a odst. 3 o.s.ř.) a vyvěsí jej na úřední desce soudu (srov. § 50l o.s.ř.). Návrh na nařízení likvidace dědictví mohou podat všichni zůstavitelovi dědicové nebo všichni jeho věřitelé, kteří by se okamžikem podání návrhu stali účastníky řízení. Návrh může podat také stát, kterému má dědictví připadnout jako odúmrť podle § 462 obč. zák. Zde vzniká ovšem jeden zásadní problém. Může stát navrhnout likvidaci předloženého dědictví, kde se neuzavřela dohoda podle § 175p o.s.ř. bez dalšího, či musí nejprve nabídnout věřiteli na úhradu své pohledávky věc z dědictví, která svou hodnotou odpovídá výši dluhu? Tato podmínka vyplývá pouze z § 472 odst. 2 obč. zák. Občanský soudní řád či jakýkoliv jiný právní předpis žádné další podmínky státu pro navržení likvidace předloženého dědictví nepředepisují. Já osobně si myslím, že stát může navrhnout likvidaci předloženého dědictví stejně jako kterýkoliv jiný dědic či věřitel, aniž by musel splňovat shora uvedenou podmínku. Své stanovisko rozvedu v kapitole šesté, která se bude týkat likvidace dědictví, které připadá státu.

Stát, kterému má připadnout dědictví jako odúmrť, má oproti dědicům určitou výhodu a může navrhnout likvidaci i nepředloženého dědictví. Zde již musí být splněna podmínka, že není možné uhradit peněžitý dluh zůstavitele zcela nebo zčásti penězi z dědictví a věřitel odmítl přijmout na úhradu své pohledávky věc z dědictví, která svou hodnotou odpovídá výši dluhu. Velice často se nám stává, že stát, kterému má nepředložené dědictví připadnout jako odúmrť, navrhuje bez dalšího likvidaci dědictví. Chce se tak nechtěného dědictví a zodpovědnosti za dluhy zůstavitele zbavit co možná nejrychleji a ani se nepokouší nabídnout věřiteli na úhradu jeho pohledávky věc z dědictví.

Tedy je-li dědictví předloženo a nebyla-li uzavřena dohoda dle § 175p o.s.ř, soud na návrh má povinnost usnesení o nařízení likvidace dědictví vydat. Toto ustanovení bylo upraveno zák.č. 30/2000 Sb., který nabyl účinnosti 1.1.2001. Před novelou záviselo na uvážení soudu, zda nařídí na návrh likvidaci dědictví nebo potvrdí nabytí dědictví státu či dědicům.

Soud také může vydat usnesení o nařízení likvidace dědictví bez návrhu, pokud jsou opět splněny podmínky předložení dědictví a neuzavření dohody ve smyslu § 175p o.s.ř. Musí to být samozřejmě v zájmu dědiců nebo věřitelů, aby dědictví bylo zpeněženo a výtěžek rozvržen mezi věřitele. Pokud tedy všichni

zůstavitelovi věřitelé (nebo alespoň ti, kteří by mohli být při rozdělení výtěžku dosaženého zpeněžením dědictví alespoň částečně uspokojeni, nebo je-li zřejmé, že známý majetek zůstavitele nebude ani zčásti postačovat k úhradě pohledávek věřitelů) nemají o provedení likvidace zájem a souhlasí s tím, aby majetek zůstavitele připadl dědicům, kteří s tímto řešením souhlasí, není zpravidla žádný důvod nařizovat bez návrhu likvidaci dědictví.¹⁹ V tomto případě skončí soudní komisař dědické řízení některým ze způsobů uvedených v kapitole třetí.

V usnesení podle § 175t odst. 2 o.s.ř. vyzve soud (soudní komisař) věřitele, aby mu oznámili své pohledávky ve lhůtě, kterou jim stanoví a upozorní je, že pohledávky, které nebudou při likvidaci uspokojeny zaniknou. Od 1.1.2009 s účinností od 1.7.2009 zanikají i zajištění těchto pohledávek. Tato skutečnost je ovšem uvedena až v § 175v odst. 4 o.s.ř. Může tedy soudní komisař ve své výzvě podle § 175t odst. 2 o.s.ř. upozorňovat věřitele, že zanikají i zajištění jejich neuspokojených pohledávek, když ustanovení § 175t odst. 2 o.s.ř. o tom nehovoří? Já osobně bych věřitele upozornila i na tuto skutečnost, neboť si myslím, že by to pro ně v budoucnu mohl být odvolací důvod.

Další problém spojený s výzvou věřitelům se týká jeho formulace. Má soudní komisař vyzývat opět všechny věřitele nebo pouze doposud nepřihlášené? Je pravdou, že v důsledku nejasné právní úpravy, která danou problematiku výslovně neřeší, se v praxi potýkáme s problémem, zda se mají v rámci likvidace dědictví přihlásit opět i ti věřitelé, kteří již jednou v dědickém řízení přihlášení byli. Až do nedávna u nás převládal názor, že věřitelé, kteří byli přihlášení v rámci původního dědického řízení se museli do likvidace přihlásit znovu. Aby se odstranila nejistota věřitelů, zda se mají do likvidace dědictví přihlašovat opětovně, jevila se nám jako jasnější formulace, že se mají přihlásit všichni známí i neznámí věřitelé. V jednom dědickém spise jsme tedy měli dvakrát tu stejnou přihlášku od stejného věřitele. Po podrobnějším studiu dané problematiky, ke kterému nepochybně přispěla i judikatura a účast na školeních jsem dospěla k závěru, že věřitel, který se již jednou v rámci dědického řízení přihlásil, tak již znovu učinit nemusí. Praxe u jednotlivých okresních soudů jsou ovšem různé. U některých i nadále převládá názor, že i dříve přihlášený věřitel se musí do likvidace dědictví přihlásit znovu, neboť se jedná o zcela nové řízení. Argumentují zejména tím, že zákon v § 175t odst. 2 o.s.ř.

---

19 Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol.: Občanský soudní řád. Komentář I. díl. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2006, s. 868

neuvádí, zda se mají vyzývat známí či neznámí věřitelé, ale všichni věřitelé obecně. Já si ovšem myslím, že právě tento argument není příliš logický. V případě, že bych byla věřitelem a bylo by mi doručeno usnesení o nařízení likvidace s výzvou pro přihlášení pohledávky, kterou jsem již jednou přihlásila, znovu bych tak neučinila. Byla bych přesvědčena, že výzva se týká pouze věřitelů nepřihlášených. Tedy stejně tak, jako zákon výslovně neuvádí, že se nemusí opětovně přihlásit i známí věřitelé stejně jako neznámí, výslovně ani neuvádí, že tak již jednou přihlášený věřitel musí učinit znovu. Další argument pro opětovné přihlášení věřitelů souvisí s účastenstvím věřitele v dědickém řízení. Dle některých názorů se věřitel stává účastníkem dědického řízení až okamžikem podání své přihlášky, tedy až po vydání pravomocného usnesení o nařízení likvidace dědictví. Pokud by svou pohledávku znovu nepřihlásil, nemohl by se stát ani účastníkem dědického řízení. Tento argument je ovšem zcela v rozporu s ustanovením § 168 odst. 2 o.s.ř. a § 175a odst. 3 o.s.ř., kde soud doručí usnesení účastníkům dědického řízení do vlastních rukou. Jak by ovšem mohl soud v tomto případě doručovat věřitelům, když by věřitel nebyl dle tohoto názoru v době vydání usnesení o nařízení likvidace účastníkem dědického řízení? I když vycházíme z § 175b o.s.ř., kde věřitel se stává účastníkem dědického řízení až při likvidaci, musíme se také řídit výkladem tohoto zákonného ustanovení. Tedy v případě, že likvidace dědictví byla nařízena na návrh dědiců, věřitelů či státu, stává se věřitel účastníkem dědického řízení již od okamžiku podání návrhu na nařízení likvidace, a to bez ohledu na to, kdo tento návrh podal. Věřitel je tedy již v této fázi účastníkem dědického řízení a tudíž ani není důvod, aby znovu svoji pohledávku přihlašoval. Byla-li likvidace dědictví nařízena bez návrhu, stává se věřitel účastníkem dědického řízení až dnem vydání usnesení o nařízení likvidace dědictví.²⁰ Usnesení musí soudní komisař doručit také těm věřitelům, jejichž pohledávky nebyly ze strany dědiců uznány (důvodem je vyřešení jejich spornosti).

Výzva věřitelům je vždy nedílnou součástí usnesení o nařízení likvidace dědictví a nelze ji vynechat. Důvodem je stavění běhu promlčecí lhůty přihlášených pohledávek věřitelů. Pokud tedy před nařízením likvidace dědictví vydal soudní komisař usnesení o výzvě věřitelům podle § 175n o.s.ř., nedošlo v důsledku přihlášek věřitelů ke stavění běhu promlčecí lhůty. Proto je v případě nařízení

---

20 Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec, M.: Občanský soudní řád. komentář- I. díl. 6. vydání, Praha: C.H. Beck, 2003, s. 669

likvidace dědictví musí soudní komisař vyzvat k přihlášení svých pohledávek znovu. V případě, že tak již dříve přihlášený věřitel neučiní, dochází ke stavění běhu promlčecí lhůty jeho pohledávky okamžikem vydání usnesení o nařízení likvidace dědictví. Pokud se věřitel přihlásí na výzvu znovu, staví se běh promlčecí lhůty okamžikem podání přihlášky soudnímu komisaři.

Usnesení o nařízení likvidace dědictví vyvěsí soudní komisař na úřední desku soudu, a to i v jeho elektronické podobě. Jakmile usnesení o nařízení likvidace dědictví nabyde právní moci, nemůže již soudní komisař postupovat podle § 175p až § 175s o.s.ř. Tedy není již možné uzavřít dohodu o přenechání předluženého dědictví věřitelům na úhradu dluhů, není možné potvrdit nabytí dědictví jedinému dědici či státu, není možné schválit dohodu dědiců o vypořádání dědictví ani nelze potvrdit nabytí dědictví dědicům podle jejich dědických podílů. Nyní nastupuje specifický režim, který se týká pouze likvidace dědictví.

V této fázi musí soudní komisař posoudit oprávněnost a nároky jednotlivých věřitelů, které vyplývají z jejich přihlášených pohledávek. Je velice důležité si uvědomit, že soudní komisař musí tyto pohledávky zkoumat stejně, jako by je zkoumal soud ve sporném řízení. Tento postup volí soudní komisař z důvodu, že již nemůže odkazovat přihlášené věřitele, jejichž pohledávky by dědicové neuznali, na podání žaloby ve sporném řízení podle § 175y odst. 2 o.s.ř. Stejně tak musí soudní komisař při likvidaci dědictví přihlížet i ke všemu majetku, u kterého má prokázáno, že k datu úmrtí zůstavitele existoval a patřil zůstaviteli bez ohledu na to, zda jej dědicové popírají. Důvodem je samotný smysl likvidace dědictví, neboť v rámci jí dochází ke zpeněžení všeho zůstavitelova majetku a neuspokojené pohledávky a jejich zajištění po pravomocném skončení likvidace zanikají.

Poté, co soudní komisař vyřeší všechna sporná aktiva a pasiva dědictví, musí si rozhodnout, jakým způsobem provede zpeněžení zůstavitelova majetku, tedy zpeněžení jednotlivých věcí, práv a jiných majetkových hodnot podle ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí, nemovitostí a podniku či zda tak učiní ve veřejné dražbě podle zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů s využitím pomoci dražebníka nebo v dražbě provedené soudním exekutorem podle zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, ve znění pozdějších předpisů anebo v poslední řadě prodejem mimo dražbu. Prodejem mimo dražbu může soudní komisař zpeněžit všechnen nebo zbývající zůstavitelův majetek jedinou smlouvou.

Nyní se zaměřím na jednotlivé způsoby zpeněžení zůstavitelova majetku. Jelikož dle současné platné právní úpravy již platí, že zpeněžení zůstavitelova majetku, výjma zpeněžení soudním exekutorem a dražebníkem, provádí soudní komisař bez pomoci soudu, není již aktuální rozdělovat likvidaci dědictví na část, kde zpeněžení prováděl soud a na část, kde zpeněžení prováděl soudní komisař. Současně si ovšem myslím, že stávající úprava občanského soudního řádu a stejně tak i jednacního řádu pro okresní a krajské soudy nemůže být konečná a možnost, že prodej v dražbě bude i nadále vykonávat namísto soudního komisaře soud, je stále diskutována. Z tohoto důvodu se budu nejprve věnovat likvidaci dědictví, kterou až do 1.7.2009 prováděl soud, a ke které soudní komisař nepotřebuje jeho souhlas, a poté se zaměřím na provádění likvidace dědictví, které vždy prováděl soudní komisař se souhlasem soudu, či s pomocí exekutora nebo dražebníka.

4.3. Prodej soudním komisařem bez souhlasu soudu

Způsob provádění likvidace dědictví, který je uveden na prvním místě v § 175u odst. 1 o.s.ř. je zpeněžení zůstavitelova majetku podle ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí a nemovitostí. Tento způsob zpeněžování zůstavitelova majetku není v naší notářské praxi příliš častý. Je ale pravdou, že každý kraj preferuje jiný způsob provádění likvidace dědictví.

Již několikrát zmiňovaným zákonem č. 7/2009 Sb. došlo k odstranění závažného nedostatku této právní úpravy, kdy došlo k jeho konečnému doplnění i o zpeněžení podle ustanovení o prodeji podniku. Tento nedostatek v dřívější právní úpravě museli zajisté soudní komisaři a soudci řešit, neboť v současné době již není výjimkou, zemřel-li zůstavitel, který zanechal podnik. V tomto případě museli soudci postupovat podle ustanovení občanského soudního řádu o prodeji podniku, který je upraven v části šesté, hlava sedmá § 338f a násl. Od 1.7.2009 tak mohou soudní komisaři postupovat také, ovšem pro tento postup již mají oporu v zákoně (srov. § 175u o.s.ř.).

Velký problém, o kterém jsem se již zmínila je otázka, kdo má po 1.7.2009 vykonávat prodej movitých věcí, nemovitostí a podniku podle ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí, nemovitostí a podniku. V současné době platí, že ho vykonává soudní komisař, který byl pověřen příslušným soudem k projednání dědictví. I když tato skutečnost nevyplývá přímo z ustanovení § 175u o.s.ř.,

já osobně bych ohledně movitých věcí uskutečňovala prodej i nadále za pomoci soudního vykonavatele, který působí u příslušného soudu, což zdůvodním později. Co se týká nemovitostí a podniku, opět bych samotnou dražbu nechala zcela v kompetenci soudu. Zde bych ovšem učinila tu změnu, že namísto příslušného dědického soudu, by tento prodej činil soud exekuční. Dle mého názoru by bylo zcela logické, kdyby tuto agendu vykonávalo exekuční oddělení příslušného soudu, které je specializováno na provádění dražeb. Soudní komisař by v tomto případě připravil veškeré potřebné podklady a exekuční soud by provedl samotnou dražbu. Rozvrh výtěžku už by byl zpět v rukou soudního komisaře jako soudu. V současné době je ovšem skutečnost bohužel jiná a tato činnost by měla být pouze a výlučně v rukou soudního komisaře.

4.3.1. Prodej movitých věcí v dražbě podle občanského soudního řádu

Zpeněžení movitých věcí podle ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí prováděl až do 1.7.2009 na žádost soudního komisaře soudní vykonavatel, který působil u soudu, který soudního komisaře pověřil k provedení úkonů v řízení o dědictví. Zde se vycházelo z ustanovení § 96a odst. 2 j.ř.s. Jednací řád soudu byl ovšem vyhláškou Ministerstva spravedlnosti ze dne 4.června 2009 novelizován. Tato novela nám zcela zrušila § 96a j.ř.s., tudíž i možnost, aby tuto činnost vykonával na základě žádosti soudního komisaře soudní vykonavatel. Na druhou stranu si ovšem myslím, že ustanovení § 329 odst. 1 o.s.ř. tuto možnost soudnímu komisaři opět zavádí. Jelikož může dle tohoto ustanovení dražbu movitých věcí provést vykonavatel, což by mělo být zcela jistě na úvaze soudu, kterým je nyní soudní komisař, může dražbu movitých věcí provádět i nadále. Změna, která z výše uvedeného vyplývá, je patrná. Dle zrušeného ustanovení § 96a odst. 2 j.ř.s. soudní komisař musel požádat soudního vykonavatele o provedení dražby, kdežto podle § 329 odst. 1 o.s.ř. si sám rozhodne, zda dražbu movitých věcí provede bez využití soudního vykonavatele, či s jeho pomocí.

Při výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí se postupuje přiměřeně podle části šesté, hlava pátá, zejména podle § 328, § 328a, § 328b odst. 1,2, § 329, § 329a. Soudní komisař již nevydává usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí. Soudní komisař také nemusí učinit nový soupis

zůstavitelových movitých věcí, neboť vychází ze soupisu, který je uveden v usnesení o nařízení likvidace dědictví. Co se týká umístění movitých věcí, které mají být prodány v dražbě platí, že některé movité věci se mohou nacházet v úschově soudního komisaře, jiné mohou být uskladněny za poplatek u jiné soukromé společnosti. V současné době máme uskladněny movité věci zůstavitele, kde všichni zákonní dědicové dědictví odmítli a dědictví má připadnout státu. Stát samozřejmě navrhl likvidaci dědictví. Než se tak ovšem stalo, bylo zapotřebí, aby všechny movité věci zůstavitele, které se nacházely v městském bytě, byly vyklizeny. Proto je soudní komisař nechal za poplatek uskladnit u Správy nemovitostí města XY, což je příspěvková organizace. Co se týká movitých věcí či jiných listin, kterých je třeba k uplatnění práva, vydá je soudní komisař ze své úschovy soudnímu vykonavateli (v případě, že dražbu bude provádět soudní vykonavatel). O těchto movitých věcech by měl sepsat protokol, ve kterém by přesně vymezil, které věci vykonavateli vydává a soudní vykonavatel mu tento protokol podepíše. V případě, že dražbu bude provádět bez pomoci soudního vykonavatele, žádné movité věci ze své úschovy vydávat nebude. Co se týká například vkladních knížek myslím si, že ty by si měl soudní komisař ponechat ve své úschově bez ohledu na to, kdo bude dražbu provádět, neboť jejich zpeněžením se rozumí jejich předložení peněžnímu ústavu, na základě kterého vybere soudní komisař finanční částku, na kterou měl zůstavitel právo. A jelikož výtěžek likvidace se bude soustředit opět v rukou soudního komisaře (či na účtu dědického soudu u banky, jedná-li se o částku vyšší než dvacet tisíc korun českých), je naprosto zbytečné, aby byla knížka vykonavateli fyzicky odevzdána. Jak jsem již zmínila, usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí se v tomto případě nevydává. Soudní komisař jako soud pouze vydá usnesení o provedení likvidace dědictví podle ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí, které doručí dědicům, věřitelům a státu, mělo-li mu dědictví připadnout jako odúmrtě a stát navrhl likvidaci dědictví. Není-li dědicem manžel zůstavitele, doručí i tomuto manželovi. Soudnímu vykonavateli doručí společně s usnesením i soupis movitých věcí, které mají být v dražbě prodány, bude-li dražit soudní vykonavatel. Usnesení o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí je třeba vydávat, neboť si myslím, že pouhé usnesení o nařízení likvidace dědictví nestačí. Je to z důvodu, že usnesení o likvidaci nám přesně nevymezuje, jaký způsob zpeněžení byl zvolen, případně zda soudní komisař pověřil provedením dražby konkrétního soudního vykonavatele.

V rámci prodeje movitých věcí ve veřejné dražbě nemohou být prodány movité věci, které tvoří příslušenství věci nemovité. O tom, zda má někdo třetí u sebe movitou věc soud nepátrá, neboť skutečně prodává pouze ty movité věci, které jsou uvedeny v soupisu. Tento soupis by měl mít samozřejmě úplný. Po právní moci usnesení o provedení výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí je nezbytné movité věci ocenit. Nyní existuje několik variant. Jedná-li se o jednoduché případy postačí cena, kterou si soudní komisař určil sám při jejich soupisu. Jedná-li se však o věci složitější, bude odhad znalcem potřeba pouze tehdy, nedošlo-li k jeho vypracování znalcem ustanoveným v rámci dědického řízení. Ocenění se samozřejmě nebude týkat ani cenných papírů, jejichž hodnota je uveřejněna. Cena movitých věcí by měla být stanovena ke dni, který předchází vydání dražební vyhlášky. To znamená, že pokud byla cena stanovena soudním komisařem, měl by ji nyní soudní komisař potvrdit. Byla-li cena stanovena v rámci dědického řízení soudním znalcem, měl by tento znalec vydat potvrzení, že se cena k době dražby nezměnila. Ocenění věcí není soudním rozhodnutím, tudíž se o něm nevydává žádné usnesení. Důvodem pro její zjištění je pouze stanovení nejnižšího podání.

Dalším úkolem soudního komisaře jako soudu je vydání dražební vyhlášky, kterou doručí zůstavitelovým věřitelům, dědicům, případně státu a orgánu obce, v jehož obvodu bude dražba konána a v jejímž obvodu měl zůstavitel naposledy bydliště. Opět měl-li zůstavitel manžela, který není dědicem, doručí i jemu. Kromě toho se dražební vyhláška uveřejní způsobem v místě obvyklým. Tímto způsobem bude nejčastěji úřední deska soudu nebo obce, v jejímž obvodu se věc draží nebo v jejímž obvodu měl zůstavitel bydliště. Obsah úřední desky zveřejňuje soud i způsobem umožňujícím dálkový přístup ve smyslu § 50l odst 3 o.s.ř..

V dražební vyhlášce vymezení soudní komisař po domluvě se soudním vykonavatelem (bude-li dražit soudní vykonavatel) čas a místo dražby, označení dražených věcí, uvede, zda se věc draží samostatně nebo v rámci souboru věcí, uvede rozhodnou cenu podle usnesení o ceně a výši nejnižšího podání, které činí jednu třetinu rozhodné ceny. Obecně platí, že výše ceny vydražené věci anebo souboru věcí není omezena ustanoveními cenových předpisů. Dále v dražební vyhlášce soudní komisař uvede, zda se vyžaduje zaplacení jistoty a způsob jejího zaplacení. Tato přesná vymezení jsou v novém ustanovení § 328b odst. 4 o.s.ř., který je účinný od 1.7.2009.

Samotná dražba, která není na rozdíl od dražby nemovitosti a podniku dražebním jednáním, ale jiným úkonem soudu, probíhá v místě, kde se movité věci nachází, nebo u soudu anebo na jiném vhodném místě. Nejlepší variantou se mi zdá místo soudu, neboť se jedná o místo nejdůstojnější. Při rozhodování o místě konání dražby je rozhodující předpokládaná úspěšnost dražby se zřetelem ke zkušenostem z jiných dražeb, které se konaly v daném místě a čase. Celá dražba jednotlivých věcí je zahájena okamžikem, kdy bylo oznámeno nejnižší podání. Poté soudní komisař (či soudní vykonavatel) vyzve zájemce o koupi (dále jen dražitele), aby činili podání. Dražitelé se vyzývají, aby činili toto podání slovy „poprvé, podruhé“ a upozorní dražitele, že pokud nebude učiněno další dosud nejvyšší nebo vyšší podání, udělí po slově „potřetí“ příklep. Dražba movitých věcí probíhá tak dlouho, dokud dražitelé činí podání. Podání mohou dražitelé zvyšovat nejméně o padesát korun a o nižší částku pouze v případě, že nejnižší podání činí méně než padesát korun. Příklep udělí soud tomu z dražitelů, který učiní nejvyšší podání a soud po upozornění řekne slovo „potřetí“. Samozřejmě může nastat i situace, že několik dražitelů učiní stejné podání a to i ve výši nejnižšího podání. V případě, že taková situace nastane a soud po upozornění řekne slovo „potřetí“, udělí soud příklep tomu z dražitelů, na kterém se sami dražitelé dohodnou. Pokud tak neučiní, rozhoduje los. Příklep sám o sobě není soudním rozhodnutím. Je to pouze právní úkon soudu, jímž se potvrzuje, který z dražitelů se stal vydražitelem. Ihned po udělení příklepu musí vydražitel nejvyšší podání zaplatit. Pokud tak neučiní, věc se draží znovu, ovšem již bez vydražitelovy přítomnosti. V případě, že částka za vydraženou movitou věc přesahuje 15.000 Eur, je nutné nad tuto částku provést platbu bezhotovostně a to do sedmi dnů od udělení příklepu (srov. zák. č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů). Pokud tak vydražitel neučiní, opět se draží znovu bez vydražitelovy přítomnosti. V těchto případech musí vydražitel, který nezaplatil nejvyšší podání nahradit náklady opětovné dražby. Vydražiteli se na nejvyšší podání započítává vydražená jistota. Ostatním dražitelům se zaplacená jistota vrátí.

Vlastnické právo k movité věci přechází na vydražitele zaplacením nejvyššího podání a převzetím věci. Právní účinky převodu vlastnického práva se vztahují k okamžiku udělení příklepu. V případě, že dražbu prováděl soudní vykonavatel, předá soudnímu komisaři získaný výtěžek z dražby. Přesahuje-li finanční hotovost z dražby dvacet tisíc korun českých, složí ji soudní komisař na běžný účet dědického

soudu. Pokud je částka nižší, může ji uložit do trezoru ve své kanceláři nebo do své bezpečnostní schránky u banky. Soudní komisař následně vydá usnesení o rozvrhu výtěžku ve smyslu § 175v o.s.ř a sám by měl uhradit jednotlivé pohledávky věřitelů podle stanovených skupin. Způsob uhrazení by provedl poukazem z běžného účtu dědického soudu na účet věřitele nebo má-li hotovost ve své kanceláři, vydal by ji věřiteli podle stanovených skupin, což uvede do protokolu, který mu věřitel podepíše. Druhou variantu bych ovšem sama příliš nedoporučovala, neboť první způsob se mi jeví jako jistější. Finanční hotovost bych tak vždy zasílala na běžný účet dědického soudu a to bez ohledu na to, zda přesahuje částku dvacet tisíc korun českých. V případě, že je výtěžek z dražby vyšší, než kolik činí pohledávky zůstavitele, projedná se zbytek jako dědictví. Tato situace je ovšem velmi nepravděpodobná.

V případě, že se nepodaří věci v dražbě prodat, koná se opětovná dražba. Věci, které nepřejdou do vlastnictví vydražitele ani po opětovné dražbě, může věřitel převzít do patnácti dnů po vyrozumění o bezvýslednosti dražby za třetinu rozhodné ceny. Je-li věřitelů více, rozhoduje pořadí podle § 175v odst. 2 o.s.ř. Převzetí věci má stejné právní účinky jako prodej v dražbě. V případě, že věřitelé odmítnou takové věci přijmout a ani se je nepodařilo prodat v dražbě, vydá soudní komisař usnesení ve smyslu § 175u odst. 2 o.s.ř., že tyto věci připadají státu s účinností ke dni smrti zůstavitele. Před vydáním takového usnesení se může soudní komisař pokusit využít i jiný způsob zpeněžení zůstavitelova majetku. Například může využít prodej mimo dražbu. K tomu by ovšem potřeboval nejprve souhlas soudu podle § 175zd odst. 2 o.s.ř. Já osobně bych ovšem rovnou vydala usnesení ve smyslu § 175u odst. 2 o.s.ř., neboť si myslím, že v tomto případě by se jednalo o zbytečné prodlužování a prodražování celého dědického řízení, které by zcela určitě ve výsledku dopadlo stejně.

4.3.2. Prodej nemovitých věcí v dražbě podle občanského soudního řádu

Další způsob zpeněžení zůstavitelova majetku v rámci likvidace dědictví je prodej nemovitých věcí v dražbě podle ustanovení občanského soudního řádu. Soudní komisař postupuje přiměřeně podle ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí a nemovitostí a prodejem podniku, zejména podle § 336 až 336n, § 338, § 338h, § 338m a § 338o a násl.

Stejně jako u prodeje movitých věcí nevydává soud (soudní komisař) usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Soudní komisař jako soud pouze vydá usnesení o provedení likvidace dědictví podle ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí, které opět doručí dědicům, manželi zůstavitele, není-li dědicem, věřitelům a státu, mělo-li mu dědictví připadnout jako odúmrt' a stát navrhl likvidaci dědictví. V případě, že nemovitost je v podílovém spoluvlastnictví, bude nezbytné doručit takové usnesení i těmto spoluvlastníkům. V rámci likvidace dědictví se uplatní předkupní práva, zástavní, zadržovací a práva zajištěná převodem práva nebo postoupením pohledávky. Jakmile usnesení o provedení likvidace dědictví podle ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí nabyde právní moci, zašle jej soudní komisař i osobám, v jejichž prospěch byla zmíněná práva zřízena a stejně tak osobám, které mají k nemovitosti nájemní právo. Dále jej zašle obecnímu úřadu, v jehož obvodu se prodávaná nemovitost nachází, a v jehož obvodu měl zůstavitel naposledy své bydliště. Usnesení musí být samozřejmě vyvěšeno i na úřední desce shora uvedené obce a na úřední desce soudu, který pověřil notáře jako soudního komisaře k provedení úkonů v řízení o dědictví.

Výkon rozhodnutí se vztahuje i na veškeré součásti a příslušenství nemovitosti, které jsou tvořeny věcmi movitými a nemovitými. Výkonem rozhodnutí může být zpeněžena i rozestavěná stavba, která je věcí v právním slova smyslu (§ 119 obč. zák.). V případě, že rozestavěná stavba není evidovaná v katastru nemovitostí, musí se identifikovat přesným označením pozemku, na kterém stavba stojí. Stejně se postupuje i v případě rozestavěných bytů či nebytových prostor. Soudní komisař již nemusí opět zkoumat, zda je nemovitost ve vlastnictví zůstavitele, neboť tato skutečnost je již dávno prokázána a věc je již součástí soupisu aktiv dědictví.

Je-li to nezbytné, ustanoví soudní komisař po právní moci usnesení o provedení likvidace dědictví znalce, kterému uloží, aby ocenil nemovitost, její příslušenství a jednotlivá práva a závady s ní spojené. Jak uvádím u všech případů zpeněžování majetku v rámci likvidace je nezbytné, aby cena zpeněžované věci byla stanovena k době prodeje. Pokud tedy uběhlo od stanovení ceny nemovitostí a dobou, kdy usnesení o likvidaci dědictví výkonem rozhodnutí nabylo právní moci více než jeden rok nebo kdy došlo ke změně okolností rozhodujících pro ocenění (například požár v nemovitosti nebo povodeň), bude nutné ocenit věc znovu (§ 336 odst. 3 o.s.ř.). V opačném případě by to byl odvolací důvod pro zůstavitelovy věřitele

či osoby, které mají k nemovitosti předkupní či jiné věcné právo, že cena nebyla stanovena k době prodeje (srov. Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 31.10.2006, sp. zn. 24 Co 356/2006-459). V případě, že má soud k dispozici ocenění, které není starší jednoho roku, a jestliže se současně nezměnily okolnosti rozhodující pro ocenění, může soudní komisař od nového ocenění upustit a pouze vydá usnesení o ceně, která odpovídá staršímu ocenění. Výsledná cena nemovitosti je cena věci, jejích práv a příslušenství, po odečtení závad, které prodejem v dražbě nezaniknou. Závadou se rozumí například věcné břemeno či nájemní právo, u nichž zájem společnosti vyžaduje, aby nemovitost zatěžovala i nadále.

Po právní moci usnesení o ceně nařídí soudní komisař dražební jednání (dražbu). Ve výroku usnesení o nařízení dražebního jednání, tedy v dražební vyhlášce uvede:

- čas a místo dražby, která nesmí proběhnout dříve, než uplyne třicet dní od vydání dražební vyhlášky. Dražba se může konat u soudu, nebo na místě, kde se nachází nemovitost, popř. na jiném vhodném místě. Důležitým kritériem pro místo konání dražby je jeho dostatečná velikost, aby se dražby mohlo zúčastnit co možná nejvíce zájemců,
- označení nemovitosti a jejího příslušenství, které musí být vyjmenováno jmenovitě, (tedy pokud se jedná například o budovu, je nutné uvést jeho číslo popisné nebo číslo evidenční, dále způsob využití a pozemek, na kterém budova stojí. Jako příslušenství budovy můžeme uvést například kanalizační přípojku, přípojku elektrické energie, plynu, či různé vedlejší stavby a oplocení. U pozemku se musí vždy uvést jeho parcelní číslo a kultura.
- výslednou cenu,
- výši nejnižšího podání, které je stanoveno podle § 336e odst. 1 o.s.ř. ve výši dvou třetin výsledné ceny,
- výši jistoty a způsob jejího zaplacení, podle § 336e odst. 2 o.s.ř. v částce nepřevyšující tři čtvrtiny nejnižšího podání. Výše jistoty má tedy omezenou pouze horní hranici a soud se musí při stanovení její výše řídit především situací na daném trhu s nemovitostmi, aby neodradil případné zájemce, ale současně aby pokryl případné závazky obmeškalého vydražitele,
- práva a závady spojené s nemovitostí,
- závady, které prodejem v dražbě nezaniknou,

- předpoklady, za kterých může vydražitel převzít vydraženou nemovitost a za kterých se stane jejích vlastníkem,
- upozornění, že osoby, které mají k nemovitosti předkupní právo, je mohou uplatnit jen v dražbě jako dražitelé a že udělením příklepu předkupní právo zaniká.

V dražební vyhlášce se nebudou upozorňovat zůstaviteli věřitelé, aby přihlásili své pohledávky, neboť tuto možnost měli pouze ve lhůtě stanovené v usnesení o nařízení likvidace dědictví. Usnesení o nařízení dražebního jednání zašle soudní komisař dědicům, věřitelům a státu, mělo-li mu dědictví připadnout jako odúmrt' a stát navrhl likvidaci dědictví, manželovi zůstavitele, není-li dědicem, dále spoluvlastníkům, obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, v jehož obvodu se nachází nemovitost, a v jehož obvodu měl zůstavitel naposledy své bydliště. Dále by se usnesení mělo poslat osobám, které mají v prodávané nemovitosti nájemní či jiné věcné právo. Usnesení dále vyvěsí na úřední desce soudu a současně z ní sejme usnesení o výkonu rozhodnutí. Dále požádá obecní úřad, v jehož obvodu je nemovitost, aby vyhlášku nebo její podstatný obsah uveřejnil způsobem v místě obvyklým. Dražební vyhláška či její podstatný obsah může být v odůvodněných případech uveřejněn v celostátním nebo místním tisku. Proti dražební vyhlášce se mohou věřitelé, dědicové, či osoby, které mají k nemovitosti předkupní, věcné či nájemní právo odvolat. Tyto osoby mohou napadnout odvoláním dražební vyhlášku jako celek. Důvodem by bylo nesplnění podmínek pro její vydání. Samostatně může být napadnut výrok o výsledné ceně, o výši nejnižšího podání, výši jistoty a způsobu jejího placení, o závadách, které v dražbě nezaniknou.

Poté, co dražební vyhláška nabyde právní moci, provede soudce (soudní komisař) dražební jednání. Dražební jednání nesmí řídit nikdo jiný než soudce. V našem případě to tedy bude buď soudní komisař či exekuční soudce. Pevně doufám, že ve výsledku se bude jednat o druhou variantu. Úkony, kterými soudce při dražbě nerozhoduje, může na základě jeho pověření činit i vykonavatel, justiční čekatel, asistent soudce, vyšší soudní úředník, či jiný zaměstnanec soudu. Ve velké míře by se jednalo o úkony organizační povahy, jako převzetí dražební jistoty, zjištění, kdo se dostavil k dražbě atd.

Obecně platí, že dražby se může zúčastnit pouze ten, kdo zaplatil dražební jistotu. Tuto skutečnost musí samozřejmě doložit. Každý, kdo se chce zúčastnit dražby, musí dále prokázat svoji totožnost platným úředním průkazem. Fyzická osoba draží osobně, nebo prostřednictvím svého zástupce s úředně ověřenou plnou

mocí. Za právnickou osobu mohou dražit fyzické osoby, které jsou oprávněny za ni jednat a které své oprávnění prokáží úředně ověřenou listinou. Tyto osoby jsou uvedeny v § 21, 21a a 21b o.s.ř. Dále za právnickou osobu mohou dražit zástupci s úředně ověřenou plnou mocí. Dražitelem nemohou být soudci ani zaměstnanci soudů a osoby, které jsou vyloučeny z nabývání majetku v České republice podle devizového zákona. (Zde došlo od 1.5.2009 k velké změně ohledně občanů Evropské unie, kteří již toto omezení nemají. Nejedná se ovšem o všechny nemovitosti). Po zahájení dražebního jednání musí soudce nejprve rozhodnout, zda je prokázáno uplatněné předkupní právo k nemovitosti. O předkupním právu rozhoduje soudce usnesením, proti kterému není odvolání přípustné. Z tohoto důvodu je vyhlášeno při prvním dražebním jednání a účastníkům řízení se nedoručuje. Dražitel, kterému svědčí předkupní právo, a které nebylo soudcem přiznáno, má právo podat námitky proti příklepu, byla-li tímto nepřiznáním způsobena újma jeho právům v dražbě. Zde by se současně přezkoumalo i rozhodnutí o neprokázání předkupního práva. V případě, že jeho předkupní právo bylo prokázáno, má výhodnější postavení ve vztahu k ostatním dražitelům, kteří také zaplatili jistotu a učinili stejné nejvyšší podání. V tomto případě by soud udělil příklep této osobě s prokázaným předkupním právem. O celém dražebním jednání se sepisuje protokol, ve kterém se uvedou dražitelé, věřitelé, výše jejich pohledávek, které pohledávky může vydražitel převzít, a jaká je výše těchto pohledávek. S těmito skutečnostmi by měli být zůstavitelovi věřitelé seznámeni. Na základě těchto informací se dražitelé rozhodnou, jaké nejvyšší podání učiní s přihlédnutím k tomu, zda některé dluhy převezmou oproti tomu, že jim bude v tomto rozsahu část nejvyššího podání vrácena. Při dražebním jednání uvede soud výši nejnižšího podání a vyzve dražitele, aby začali dražit. Od zahájení dražby se již nikdo další nemůže přihlásit jako dražitel. Dražitelé činí podání, které mohou zvyšovat nejméně o 1000 Kč. Veškerá tato podání se zapisují do protokolu a dražitelé jsou jejich výší vázáni. Dražba pokračuje tak dlouho, dokud dražitelé činí podání. Jakmile není učiněno další podání, soudce po slovech „poprvé, podruhé“ upozorní dražitele, že neučiní-li nikdo z nich další podání, udělí po slovech „potřetí“ příklep. Pokud se tak skutečně stane, udělí soudce příklep tomu dražiteli, který učinil nejvyšší podání. Jeho výše není zákonem o cenách nijak omezena. V případě, že nejvyšší podání učiní několik dražitelů, udělí soud příklep tomu, kterému svědčí předkupní právo. Má-li k nemovitosti přiznané předkupní právo několik dražitelů současně, udělí soud

příklep tomu dražiteli, komu vzniklo předkupní právo nejdříve. Pokud vzniklo dražitelům předkupní právo ve stejný den, potom se musí mezi sebou dohodnout sami. Nedohodnou-li se, rozhodne soud losem. Způsob losování musí být přesně zaznamenán v protokole o jednání tak, aby bylo možné jej v případě vznesených námitek proti příklepu přezkoumat. Co se týká těchto námitek, musí se na ně soudce dotázat ještě před tím, než udělí příklep. Námitky, které podali věřitelé a dražitelé se uvedou do protokolu, neboť tyto osoby mají právo podat proti usnesení o příklepu odvolání. Dojde-li soudní komisař po posouzení námitek k tomu, že námitky jsou důvodné, rozhodne o nich usnesením. Proti usnesení, kterým odmítl příklep udělit, není odvolání přípustné. Soud (soudní komisař) by dále pokračoval v dražbě vyvoláním předposledního podání. V případě, že soud (soudní komisař) dojde k závěru, že námitky důvodné nejsou, vydá usnesení o příklepu, ve kterém jej udělí dražiteli s nejvyšším podáním. V jeho odůvodnění musí samozřejmě vysvětlit, proč považoval námitky za nedůvodné.

Celé dražební jednání se tedy končí vydáním usnesení o příklepu. V usnesení soud (soudní komisař) uvede, jaká byla výše nejvyššího podání a jaká je lhůta pro jeho zaplacení vydražitelem. Platí, že lhůta nesmí být delší než dva měsíce a začíná běžet ode dne právní moci příklepu. Po skončení dražebního jednání se vrací neúspěšným dražitelům, kteří nepodali proti příklepu námitky složená jistota. Pokud námitky podali, vrací se jim jistota až po právní moci usnesení o příklepu. Usnesení o příklepu musí dále obsahovat odůvodnění a doručuje se dědicům, případně státu, kterému mělo dědictví připadnout jako odúmrť, dále vydražiteli a všem dražebníkům, kteří proti příklepu vznesli námitky. Odvolací soud usnesení o příklepu změní tak, že se příklep neuděluje, případně jej změní a soud prvního stupně, tedy soudní komisař nařídí nové dražební jednání.

Den, který následuje po vydání usnesení o příklepu je dnem, kdy je vydražitel oprávněn si vydraženou nemovitost převzít. O tom musí samozřejmě vydražitel vyrozumět soud. Vlastníkem vydražené nemovitosti s příslušenstvím se vydražitel stává tehdy, nabylo-li usnesení o příklepu právní moci a zaplatil-li vydražitel ke dni vydání usnesení o příklepu nejvyšší podání. Na nejvyšší podání se mu samozřejmě započítává již zaplacená jistota. Do této doby byl vydražitel pouhým držitelem. Na základě pravomocného usnesení o příklepu vyznačí katastrální úřad záznamem vlastnické právo vydražitele k vydražené nemovitosti. Z tohoto důvodu musí být vydražitel a vydražená nemovitost včetně příslušenství v usnesení přesně

identifikována. V případě, že ve stanovené lhůtě (ani v dodatečné lhůtě, kterou může soudní komisař udělit po jejím marném uplynutí a která nesmí být delší než jeden měsíc) nezaplatí vydražitel nejvyšší podání, dochází ze zákona ke zrušení usnesení o příklepu. V případě, že se vydražitel ujal držby nemovitosti, ovšem nepřešlo na něj vlastnické právo z důvodu nezaplacení, či z důvodu změny usnesení o příklepu odvolacím soudem, musí vydat veškeré užítky, které získal držbou nemovitosti a jejího příslušenství, a nahradit případnou škodu, kterou na držené nemovitosti svým hospodařením způsobil.

Získaný výtěžek z dražby se opět soustředí v rukou soudního komisaře, který jej složí na běžný účet dědického soudu, pokud částka přesahuje dvacet tisíc korun českých (srov. § 110 j.ř.s.). Pokud je částka nižší, může ji opět uložit do trezoru ve své kanceláři nebo do své bezpečnostní schránky u banky. Soudní komisař následně vydá usnesení o rozvrhu výtěžku ve smyslu § 175v o.s.ř a sám uhradí jednotlivé pohledávky věřitelů podle stanovených skupin. Způsob uhrazení opět provede poukazem z běžného účtu dědického soudu na účet věřitele nebo má-li hotovost ve své kanceláři, vydá ji věřiteli podle stanovených skupin, což opět uvede do protokolu, který mu věřitel podepíše. V případě, že je výtěžek z dražby vyšší, než kolik činí pohledávky zůstavitele, projedná se zbytek jako dědictví.

Samozřejmě může nastat i situace, kdy nikdo z dražebníků neučiní ani nejnižší podání nebo se k dražebnímu jednání nedostaví žádný zájemce o dražbu. Poté bude nezbytné, aby soud dražební jednání skončil. Po takové neúspěšné dražbě není bez dalšího možné, aby soudní komisař rozhodl ve smyslu § 175u odst. 2 o.s.ř., že majetek, který se nepodařilo takto zpeněžit, připadá s účinností k datu úmrtí zůstavitele státu. Tím by došlo ke zřejmému poškození zůstavitelových věřitelů, neboť ti by měli nyní daleko menší možnost dosáhnout uspokojení svých pohledávek z výtěžku likvidace dědictví, neboť tímto usnesením by se z likvidace dědictví vyloučily nemovitosti, které byly předmětem dražby, a které ve většině případů tvoří jedinou hodnotu aktiv dědictví. Z uvedeného tedy vyplývá, že soud (soudní komisař) musí respektovat ustanovení § 336m o.s.ř., tedy že nařídí další dražební jednání pouze na návrh oprávněného, tedy věřitele, nejdříve po uplynutí tří měsíců od bezúspěšné dražby. V případě, že žádný z věřitelů další dražební jednání nenavrhne, může soud (soudní komisař) vydat usnesení o tom, že taková nemovitost připadá státu s účinností k datu úmrtí zůstavitele, avšak od neúspěšného dražebního jednání musí uplynout jeden rok. Ovšem ani splnění těchto podmínek by nemělo mít

za následek automatické vydání rozhodnutí ve smyslu § 175u odst. 2 o.s.ř. Soudní komisař by se měl snažit vyčerpat veškeré další možné prostředky ke zpeněžení zůstavitelova majetku. Třeba i prodej mimo dražbu, jak bude zmíněno později. Vydání shora uvedeného usnesení je možné pouze ve výjimečných případech, tedy tam, kde se jedná o věci zřejmě neprodejně, u kterých soud (soudní komisař) vyčerpal všechny možné způsoby jejich zpeněžení, a které se nepodařilo prodat ani pod cenou. Při dalším dražebním jednání by se totiž nejnižší podání snižovalo na polovinu výsledné ceny, a tím by se zvýšila i možnost prodání nemovitosti v dražbě (srov. § 336 m odst. 3 o.s.ř). Pouze takový postup směřuje k naplnění smyslu likvidace dědictví.²¹

4.3.3. Prodej podniku v dražbě podle občanského soudního řádu

Od 1.1.2009, s účinností od 1.7.2009, kdy bylo novelizováno ustanovení § 175u odst. 1 o.s.ř., došlo k odstranění zřejmého nedostatku právní úpravy a její doplnění o likvidaci dědictví zpeněžením jednotlivých věcí, práv a jiných majetkových hodnot ze zůstavitelova majetku podle ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem podniku. Prodej podniku je upraven v části šesté hlavě sedmé občanského soudního řádu, a to konkrétně v § 338f až § 338zr. Této kapitole se budu věnovat pouze stručně a zaměřím se pouze na rozdíly mezi dražbou nemovitosti, kterou jsem probrala podrobně v předchozí kapitole a dražbou podniku.

Definici podniku nalezneme v § 5 obchodního zákoníku.²² U dražby podniku v rámci likvidace dědictví nevydává opět soudní komisař usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, ale usnesení o provedení likvidace dědictví podle ustanovení občanského soudního řádu o prodeji podniku. Soudní komisař dále vydá usnesení o ceně ve smyslu § 338n o.s.ř. Při jejím určení vychází soudní komisař z ceny, uvedené v usnesení o nařízení likvidace dědictví. V případě, že došlo k její změně, či je takto stanovená cena starší jednoho roku, určí cenu novou. Tuto cenu zjistí za pomoci správce podniku, kterého si soudní komisař ustanoví ve shora uvedeném usnesení o provedení likvidace dědictví, či za pomoci znalce. V usnesení o ceně soud (soudní komisař) určí:

---

²¹ Rozhodnutí Městského soudu v Praze, sp.zn. 24 Co 356/2006,

²² Podnikem se pro účely tohoto zákona rozumí soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání. K podniku náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem ke své povaze mají tomuto účelu sloužit.

- cenu věcí, práv a jiných majetkových hodnot patřících k podniku,
- výši peněžních prostředků v hotovosti a uložených na účtu u peněžního ústavu v měně České republiky, patřících k podniku,
- cenu všech závazků patřících k podniku,
- výši peněžitých závazků patřících k podniku,
- zjištěnou cenu podniku, kterou určí ve výši čistého jmění podniku.

Usnesení o ceně doručí soudní komisař dědicům, případně státu a zůstavitelovým věřitelům. Po právní moci usnesení o ceně nařídí soud (soudní komisař) dražební jednání. Obsah dražební vyhlášky je až na drobné úpravy v podstatě totožný s dražební vyhláškou u dražby nemovitostí. Obdobné je i její doručování. Dražbu lze uskutečnit v místě, kde se nachází podnik, nebo u soudu anebo na jiném vhodném místě. Dražba nesmí být opět nařízena dříve než 30 dnů po dni vydání dražební vyhlášky. Rozdílná je výše nejnižšího podání, které soud (soudní komisař) stanoví ve výši poloviny ceny věcí, práv a jiných majetkových hodnot patřících k podniku, nejvýše však ve výši dvou třetin zjištěné ceny podniku. Další průběh dražby je opět v podstatě totožný s dražbou nemovitostí.

Rozdílná úprava se týká pouze vydání nového usnesení o ceně po zahájení dražebního jednání ve smyslu § 338w odst. 2 o.s.ř., zjistí-li soudní komisař na základě zprávy správce, že došlo oproti stavu, který byl rozhodný pro původní usnesení o ceně, ke změně v okolnostech. Samotná dražba je opět totožná s dražbou nemovitosti. Vydražitel je také oprávněn převzít vydražený podnik již následující den po vydání usnesení o příklepu. Předá mu jej ovšem na jeho žádost správce a o převzetí sepíše zápis. O předání podniku vyrozumí soud (soudního komisaře) správce, nikoliv vydražitel. Rovněž nebylo-li při dražbě učiněno ani nejnižší podání, soud (soudní komisař) dražební jednání skončí. Další dražební jednání může nařídít pouze na návrh nejdříve po uplynutí tří měsíců od bezúspěšné dražby. Nebyl-li návrh podán do šesti měsíců (u dražby nemovitostí je lhůta jeden rok), soud (soudní komisař) výkon rozhodnutí zastaví. Koná-li se další dražební jednání, stanoví se nejnižší podání ve výši čtvrtiny ceny věcí, práv a jiných majetkových hodnot patřících k podniku, nejvýše však ve výši třetiny zjištěné ceny podniku. Výtěžek z dražby se opět soustředí v rukou soudního komisaře, který jej zasílá na běžný účet dědického soudu u banky (srov. kapitolu 4.3.1. Prodej movitých věcí v dražbě podle občanského soudního řádu a kapitolu 4.3.2. Prodej nemovitých

věcí v dražbě podle občanského soudního řádu). Rozvrhové usnesení vydává soudní komisař opět podle ustanovení vztahujícího se k likvidaci dědictví, tedy podle § 175v o.s.ř.

4.4. Prodej soudním komisařem se souhlasem soudu

Likvidace dědictví, tedy zpeněžení všeho zůstavitelova majetku na peníze za účelem uspokojení věřitelů, nemusí být provedená pouze podle ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí, nemovitostí a podniku, ale samotné zpeněžení majetku může být provedeno i prodejem mimo dražbu, kdy hovoříme o takzvaném prodeji z volné ruky. Zpeněžení zůstavitelova majetku prodejem mimo dražbu upravuje zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Do novely občanského soudního řádu, kterou jsem již mnohokrát zmiňovala, nám § 175u odst. 1 o.s.ř. stanovil, že likvidaci dědictví prodejem mimo dražbu provádí soud (s přihlédnutím k § 38 o.s.ř.) nikoliv soudní komisař. Tento paragraf současně odkazoval na zvláštní právní předpis, tedy na § 27 odst. 2 zák. č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, dle kterého se mělo samotné zpeněžení provádět. O tom, že dražbu měl fakticky vykonávat sám soudní komisař jsme se dozvídali až z jiného právního předpisu, a to z vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb., (jednacích řádů pro okresní a krajské soudy), která v § 96a odst. 1 j.ř.s. stanovila, že zpeněžení zůstavitelova majetku při likvidaci dědictví prodejem mimo dražbu provádí soudní komisař. Rozdělovala nám tedy činnosti při likvidaci dědictví mezi soud a soudního komisaře. Novela jednacích řádů pro okresní a krajské soudy ovšem § 96a odst. 1 j.ř.s. zrušila jako nadbytečný. Stalo se tak z důvodu nového postavení soudního komisaře, který je nyní v pozici soudu (srov. § 38 o.s.ř.). Soudní komisař tedy nyní vychází přímo z § 175u o.s.ř., který stanoví, že likvidaci dědictví provede soud (tedy soudní komisař) zpeněžením jednotlivých věcí, práv a jiných majetkových hodnot ze zůstavitelova majetku mimo jiné prodejem mimo dražbu.

V důsledku novely občanského soudního řádu ovšem nedošlo k odstranění nezbytného souhlasu soudu, který musí soudnímu komisaři udělit k prodeji mimo dražbu. Při udělení souhlasu mu může soud i nadále stanovovat podmínky prodeje.

Zde vycházíme přímo z § 175 zd odst. 2 o.s.ř. Před novelou občanského soudního řádu si soud odvozoval tento souhlas ze zvláštního právního předpisu, a to z § 27 odst. 2 zák. č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, na který nám § 175u o.s.ř. přímo odkazoval. Jak jsem již zmínila, s tímto zvláštním právním předpisem souvisel i způsob, jak soudní komisař prováděl prodej mimo dražbu. Tento zvláštní právní předpis byl nahrazen s účinností od 1.1.2008 zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčním zákonem). Odkaz v § 175u o.s.ř. na tento zvláštní právní předpis byl zák. č. 7/2009 Sb., který novelizoval občanský soudní řád zcela vypuštěn. Až donedávna se zvažovalo, jak tuto situaci vyřešit, tedy zda bude soudní komisař i nadále postupovat dle dříve zmiňovaného zvláštního právního předpisu, či zda to praxe zcela vypustí. V současné době došlo ke sjednocení stanoviska, že soudní komisař již nebude při prodeji z volné ruky postupovat dle konkursních a insolvenčních předpisů.

Z nové právní úpravy také vyplývá další problém. Před novelou občanského soudního řádu a jednacího řádu pro okresní a krajské spoudy soudní komisař jednal svým vlastním jménem a pouze svým jménem uzavíral veškeré smlouvy, které se týkaly prodeje zůstavitelova majetku. Tato skutečnost byla výslovně uvedena ve zrušeném ustanovení § 96a odst. 1 j.ř.s. Nejnovější komentář občanského soudního řádu ovšem i nadále hovoří o tom, že soudní komisař uzavírá veškeré smlouvy při prodeji z volné ruky svým vlastním jménem. Zajisté zde jeho autoři vycházeli z novelizovaného ustanovení § 38 odst. 2, které staví soudního komisaře na roveň soudů. Jelikož dle § 175u o.s.ř. vykonává veškeré úkony při likvidaci dědictví soud, tedy soudní komisař, není již nutné se znovu výslovně zmiňovat, že i při prodeji z volné ruky bude sám soudní komisař uzavírat smlouvy svým jménem.

4.4.1. Prodej mimo dražbu

Jak jsem již uvedla v předcházející kapitole, nebylo do současné doby zřejmé, dle kterého ustanovení bude soudní komisař postupovat, pokud bude zpeněžovat majetek zůstavitele prodejem mimo dražbu. Já osobně jsem si myslela, že soudní praxe zůstane stejná a že i když § 175u o.s.ř. na tento zvláštní právní předpis již neodkazuje, bude soudní komisař postupovat dle zákona o konkursu a vyrovnání,

nyní zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) ve znění pozdějších předpisů.

Jelikož až do současné doby soudní komisař při prodeji mimo dražbu musel podle zvláštního právního předpisu postupovat, je myslím namístě zmínit se o tom, co má konkurs dle insolvenčního zákona společného s likvidací dědictví, a v čem se naopak oba instituty odlišují. Hlavní rozdíl spočívá v tom, že konkursem zpeněžuje insolvenční správce majetkovou podstatu živého dlužníka a likvidací dědictví zpeněžuje soudní komisař veškerý majetek mrtvého člověka, tedy zůstavitele. Prohlášením konkursu na majetek dlužníka není možné provést výkon rozhodnutí nebo exekuci na majetek, který patří do majetkové podstaty, lze jej ovšem nařídit. Po zpeněžení majetkové podstaty ovšem účinky nařízeného výkonu rozhodnutí nebo exekuce zanikají. V rámci likvidace dědictví není tato problematika výslovně řešena. Platí ovšem, že exekuce a výkon rozhodnutí se odloží (více řešeno později). U konkursu se při zpeněžování majetkové podstaty postupuje podle insolvenčního zákona, podle zákona o veřejných dražbách a podle občanského soudního řádu. U likvidace dědictví může soud (soudní komisař) postupovat podle občanského soudního řádu, podle exekučního řádu, podle zákona o veřejných dražbách a až do současné doby mohl soudní komisař postupovat i podle insolvenčního zákona. Při prodeji cenných papírů ve veřejné dražbě může soudní komisař využít i zák. č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů. Insolvenční správce zjišťuje rozsah majetku a dluhů dlužníka, soudní komisař zjišťuje rozsah majetku a dluhů zůstavitele. Oba ovšem stanoví věřitelům k přihlášení jejich pohledávek lhůtu. V rámci konkursu dochází ke zpeněžení majetku, který náleží do majetkové podstaty dlužníka. Tímto majetkem se rozumí majetek určený k uspokojení dlužníkových věřitelů (srov. § 2 pís.e) insolvenčního zákona). Naproti tomu při likvidaci dědictví dochází ke zpeněžení všeho majetku zůstavitele.

Co se týká způsobu zpeněžení majetkové podstaty, tak při konkursu se řídíme § 286 insolvenčního zákona, kdy majetkovou podstatu lze zpeněžit: 1. veřejnou dražbou podle zákona o veřejných dražbách, kde smlouvu s dražebníkem musí schválit věřitelský výbor, jinak by insolvenční správce nemohl podle ní postupovat, 2. prodejem movitých věcí a nemovitostí podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí, 3. prodejem majetku mimo dražbu. U likvidace dědictví je v zákoně zmíněna možnost zpeněžení jednotlivých věcí, práv a jiných majetkových hodnot ze zůstavitelova majetku prodejem movitých věcí, nemovitostí a podniku

podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí, zpeněžení ve veřejné dražbě podle zvláštního právního předpisu nebo v dražbě provedené soudním exekutorem podle zvláštního právního předpisu a prodejem mimo dražbu. U smluv, které soudní komisař uzavírá s dražebníkem při prodeji ve veřejné dražbě či s exekutorem při prodeji v dražbě, nepotřebuje žádný souhlas či schválení soudem ani zůstavitelovými věřiteli. V současné době existuje i rozdíl mezi provedením zpeněžení podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí, nemovitostí a u likvidace i podniku. U konkursu provádí tuto dražbu na návrh insolvenčního správce příslušný okresní soud (obecný soud dlužníka podle § 84 a násl. a § 252 a násl. o.s.ř., nikoliv insolvenční soud). U likvidace dědictví ji od 1.1.2009 s účinností od 1.7.2009 provádí sám soudní komisař v postavení dědického soudu. Soudní komisař nemusí mít k tomuto způsobu zpeněžení souhlas věřitelů zůstavitele ani kohokoliv jiného. Oproti tomu insolvenční správce musí mít i souhlas věřitelského výboru, který předkládá společně s rozhodnutím o prohlášení konkursu a přesným soupisem majetkové podstaty příslušnému soudu, který teprve na základě splnění těchto podmínek prodej nařídí (srov. kapitolu 4.3.2. Prodej nemovitých věcí v dražbě podle občanského soudního řádu). U likvidace dědictví je jako jeden ze způsobů zpeněžení uveden i prodej podniku podle ustanovení občanského soudního řádu (u konkursu podle insolvenčního zákona tato úprava není).

U prodeje mimo dražbu podle insolvenčního zákona je nutný souhlas nejen insolvenčního soudu, ale i věřitelského výboru. U likvidace dědictví musí mít soudní komisař k prodeji mimo dražbu pouze souhlas od příslušného dědického soudu, který jej vydává formou usnesení. Platí ovšem, že před vydáním souhlasu soud přihlédne ke stanoviskům věřitelů, k době předpokládaného prodeje a k nákladům, které bude třeba vynaložit na správu a udržování věcí v dědickém řízení, než dojde k jejich zpeněžení. Tato skutečnost se tedy ani po novele občanského soudního řádu nezměnila, což je dle mého názoru pouze na škodu a vidím v tom pouhé prodlužování celého procesu likvidace dědictví. Udělování souhlasu soudem soudnímu komisaři, který je pro dědické řízení ve stejném postavení jako soud, a který má bezpochyby lepší znalosti o daném konkrétním dědickém řízení, bych bezesporu vypustila. Jistou zárukou správného postupu soudního komisaře je i ono vyjádření věřitelů zůstavitele k tomuto způsobu zpeněžení. Další rozdíl mezi konkursem a likvidací dědictví spatřuji v tom, že u konkursu, kde dochází ke

zpeněžování majetkové podstaty není možné, aby tento majetek nabyla osoba dlužníkovi blízká, a to ani v případě, kdy ke zpeněžení dochází v dražbě. Oproti tomu při likvidaci dědictví je možné, aby osoba blízká majetek zůstavitele koupila, a to bez ohledu na způsob zpeněžení zůstavitelova majetku.

Ovšem největší rozdíl mezi konkursem a likvidací dědictví spatřuji v rozvrhu výtěžku mezi věřitele. U konkursu podle insolvenčního zákona se před rozvrhem uspokojují dosud nezaplacené pohledávky, jako jsou pohledávky za majetkovou podstatou, pohledávky jim postavené na roveň a zajištěné pohledávky. U zajištěných pohledávek je rozhodující pořadí, v jakém vznikl právní důvod zajištění. Uspokojují se z té části výtěžku, který na ně připadá, nedohodnou-li se písemně jinak. Zajištěný věřitel má právo, aby jejich pohledávka byla uspokojena z výtěžku zpeněžené věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, jimiž byla zajištěna. Platí ovšem zásada, že výtěžek zpeněžení u zajištěných pohledávek po odečtení nákladů na správu a odměnu insolvenčnímu správci lze použít k uspokojení jiných než zajištěných pohledávek pouze tehdy, jsou-li pohledávky zajištěného věřitele zcela uspokojeny. V případě, že dosažený výtěžek ze zpeněžení majetkové podstaty nepostačuje k uspokojení všech pohledávek, uspokojí se takto:

1. odměna a hotové výdaje insolvenčního správce,
2. pohledávky vzniklé za trvání moratoria ze smluv (např. smlouvy o dodávky energií a surovin atd.),
3. pohledávky věřitelů vzniklé za trvání moratoria, vyhlášeného před zahájením insolvenčního řízení ze shora uvedených smluv, bylo-li insolvenční řízení zahájeno ve lhůtě jednoho roku od zániku moratoria,
3. pohledávky věřitelů z úvěrového financování,
4. náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty,
5. pohledávky věřitelů na výživném ze zákona,
6. ostatní pohledávky se uspokojí poměrně.

Poté, co bylo vydáno rozvrhové usnesení, které nabylo právní moci, uspokojí se věřitelé, kteří byli zahrnuti do rozvrhu poměrně, vzhledem k výši jejich pohledávky tak, jak byla zajištěna.

Při rozvrhu výtěžku u likvidace dědictví je vše úplně jiné. V § 175v odst. 2 o.s.ř. je vyjmenováno celkem šest skupin:

- a) pohledávky nákladů řízení,
- b) pohledávky nákladů zůstavitelovi nemoci a přiměřené náklady jeho pohřbu,

- c) pohledávky zajištěné zástavním právem, zadržovacím právem, převodem práva nebo postoupením pohledávky,
- d) pohledávky nedoplatků výživného,
- e) pohledávky daní, poplatků, pojistného (zdravotní pojištění, sociální zabezpečení)
- f) ostatní pohledávky.

Není-li možné uspokojit pohledávky, které patří do stejné skupiny, uspokojí se poměrně. Výjimka je u pohledávek zajištěných, ovšem o tom se zmíním podrobněji v další kapitole. Poté, co byl konkurs podle insolvenčního zákona po zpeněžení majetkové podstaty zrušen, nedochází k zániku neuspokojených zajištěných pohledávek. Ve smyslu § 312 odst. 4 insolvenčního zákona lze po zrušení konkursu podat návrh na výkon rozhodnutí nebo exekuci pro zajištěnou neuspokojenou pohledávku, kterou dlužník nepopřel. Toto právo je ovšem promlčitelné v desetileté lhůtě od zrušení konkursu. Výjimku tvoří neuspokojené pohledávky dlužníka, který je právnickou osobou, a který po zrušení konkursu zanikl bez právního nástupce podle zvláštního právního předpisu. V takovém případě platí, že neuspokojené pohledávky či jejich části zanikají, nebudou-li uspokojeny ze zajištění. Naprosto jiná je situace u likvidace dědictví, kdy právní mocí usnesení o rozvrhu výtěžku, neuspokojené zůstavitelovy pohledávky proti dědicům zanikají. Od 1.7.2009 platí, že zanikají nejen neuspokojené pohledávky věřitelů, ale i jejich zajištění. Ze shora uvedených srovnání je zřejmé, že oba instituty měly mnoho společného a současně se v určitých otázkách odlišovaly.

I v současné době může ovšem dojít k opětovnému prolínání dědického a konkursního řízení a to pokud například dlužník v průběhu konkursního řízení zemře. Potom nastupují na jeho místo jeho dědicové, a není-li jich, stát (srov. § 310 insolvenčního zákona). V takovém případě se musí konkursní řízení urychleně vyřešit, neboť není možné, aby probíhal konkurs na osobu, která je mrtvá. Insolvenční správce tedy sepíše konečnou zprávu ohledně všeho majetku zůstavitele, což znamená, že musí podat celkovou charakteristiku jeho činnosti s vyčíslením finančních výsledků. Tuto konečnou zprávu předloží správce insolvenčnímu soudu ke schválení. Současně s konečnou zprávu předloží ke schválení i vyúčtování své odměny a výdajů. Poté insolvenční soud předloženou zprávu přezkoumá a rozhodne o ní. Ustanovení § 304 insolvenčního zákona tím není dotčeno. Po právní moci rozhodnutí o schválení zprávy insolvenční soud zruší konkurs na zůstavitele. Celou věc poté postoupí soudu, který projednává dědictví.

Proti tomuto rozhodnutí není odvolání přípustné. Až do 1.1.2009 s účinností od 1.7.2009 se mohl soudní komisař za splnění zákonem stanovených podmínek řídit po nařízení likvidace dědictví prodejem mimo dražbu opět insolvenčním zákonem, a to konkrétně § 289, který tento postup upravoval. Soudní komisař tedy v podstatě zpeněžení majetkové podstaty dokončil tak, jak jej mohl začít insolvenční správce. Tato možnost se již v současné době neuplatní.

V životě každého člověka může nastat celá řada situací, která vyústí k tomu, že konkursní řízení podle insolvenčního zákona bude přímo součástí dědického řízení. Nyní nehovořím přímo o likvidaci dědictví, ale pouze se snažím upozornit na to, co může nastat. Jedná se o případ, kdy na zůstavitelova dědice byl prohlášen konkurs podle insolvenčního zákona. Jelikož v § 266 odst 1 pís. d) insolvenčního zákona je uvedeno, že dědické řízení se nepřerušuje platí, že za zůstavitelovy dědice nejedná insolvenční správce. Dědic vystupuje v řízení sám svým jménem, ovšem nikoliv neomezeně. Pro nakládání s majetkem takového dědice platí, že nesmí činit žádné úkony nad rámec obvyklého hospodaření (srov. § 111 insolvenčního zákona). Právní úkon, kterým by dědic po prohlášení konkursu odmítl přijmout dědictví, či by uzavřel dohodu o vypořádání dědictví, podle které by z dědictví obdržel méně, než kolik činí jeho zákonný podíl, by byl bez souhlasu insolvenčního správce neplatný (srov. § 264 odst. 4 insolvenčního zákona). Samozřejmě může nastat i situace, kdy dědic, který je v konkursu, poškozuje majetkovou podstatu i svým opominutím. Například nezpochybní své vydědění, platnost závěti atd.

Může ovšem nastat i situace jiná. Konkurs podle insolvenčního zákona může být prohlášen na zůstavitelova manžela. V tomto případě opět platí, že dědické řízení se nepřerušuje, ovšem za pozůstalého manžela jedná v dědickém řízení insolvenční správce. Dohodu o vypořádání společného jmění manželů neschvaluje dědický soud (soudní komisař), ale insolvenční soud. Také platí, že pokud jsou společná pasiva větší než společná aktiva, tak celá aktiva ze společného jmění manželů patří ze zákona do majetkové podstaty a nikoliv do dědictví. Jedinou obranou zůstavitelových dědiců je vymáhání náhradové pohledávky v rámci rozvrhu insolvenčního řízení proti manželu zůstavitele, na kterého byl konkurs prohlášen. Tato pohledávka je ovšem prakticky nevymahatelná. Ze shora uvedených skutečností vyplývá, že soudní komisař má z úřední povinnosti nahlížet do insolvenčního rejstříku, zda nebyl na některého účastníka dědického řízení

prohlášen konkurs a poučovat je o důsledcích jejich jednání, při nesplnění povinnosti potřebného souhlasu insolvenčního správce.

Nyní se budu podrobněji zabývat prodejem mimo dražbu a to tzv. prodejem z volné ruky přímo soudním komisařem. Ve smyslu § 289 odst. 1 zák. č. 182/2006 Sb. může insolvenční správce uskutečnit prodej mimo dražbu jen se souhlasem soudu a věřitelského výboru. Při udělení souhlasu může soud stanovit podmínky prodeje. Toto ustanovení se až do novely občanského soudního řádu používalo přiměřeně i pro likvidaci dědictví při prodeji mimo dražbu. Soudní komisař měl totiž obdobné postavení jako správce konkursní podstaty (nyní insolvenčního správce).²³ V současnosti ovšem soudní komisař odvozuje nezbytnost udělení souhlasu příslušným soudem k prodeji mimo dražbu z ustanovení § 175zd odst. 2 o.s.ř. Jak jsem již zmínila je velmi zvláštní, že dle současné úpravy o vhodnosti způsobu prodeje rozhoduje soudní komisař, ale k jednomu ze způsobů zpeněžení mu musí udělit souhlas soud, který jej pověřil k provedení úkonů v řízení o dědictví. Soudní komisař si tedy sám zvažuje, zda není pro provedení likvidace dědictví vhodnější jiný způsob zpeněžení zůstavitelova majetku, uvedený v § 175u odst. 1 o.s.ř. Ve svém souhlasu k prodeji mimo dražbu má soud možnost vymezit také přesné podmínky prodeje. Za tímto účelem zjišťuje soud i stanoviska věřitelů. Jako konkrétní podmínky může například uvést:

- a) nabídka prodeje bude uveřejněna po dobu nejméně dvou měsíců na úřední desce soudu a na úřední desce obce, kde se nachází nemovitost,
  - b) nabídky budou shromažďovány do 10 dnů od uplynutí doby uveřejnění,
  - c) prodej bude uskutečněn za nejvýhodnější nabídku,
  - d) kupující je povinen složit kupní cenu před uzavřením kupní smlouvy apod.
- Samotný souhlas má mít formu usnesení a soudní komisař by neměl připravovat pro soud samotný návrh usnesení o udělení souhlasu k prodeji mimo dražbu. Mohu ale upřímně říci, že skutečnost, že souhlas soudu má mít formu usnesení, nebylo našemu soudu a tedy ani mně známo. Žádný právní předpis, žádná literatura ani judikatura Nejvyššího soudu České republiky tento fakt neuvádí. Zjistila jsem to až na základě studia usnesení, vydaných Městským soudem v Praze (srov. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18.4.2008, č.j. 24 Co 547/2007-428). Jelikož jsme před zjištěním této skutečnosti měli již zahájeno několik likvidací, které se prováděly

---

23 Rozhodnutí Městského soudu v Praze, sp.zn. 24 Co 547/2007

právě prodejem mimo dražbu, tedy prodejem z volné ruky a souhlas soudu neměl formu usnesení, vznikla nám otázka, zda již jednou vydaný souhlas soudem má být vydán znovu v odpovídající formě s pozdějším datem. Samozřejmě již byla likvidace dědictví v takové fázi, kdy již došlo k nabídce spoluvlastnických podílů na nemovitosti jejím spoluvlastníkům. V této nabídce jsme již na vydaný souhlas soudu odkazovali. Nešlo tedy vydat souhlas nový. Vznikla ovšem otázka, zda nevydání souhlasu v odpovídající formě nebude odvolacím důvodem pro budoucí možné odvolatele? Řešením by možná za této situace bylo, kdyby soud pouze zaslal věřitelům usnesení, ve kterém by je seznámil se současným stavem věci, tedy že například došlo k přijetí nabídky spluvlastníků nemovitostí za cenu určenou soudním komisařem. Tím by se zhojil požadavek vyrozumění věřitelů a teprve poté by soudní komisař uzavřel se spoluvlastníky nemovitostí kupní smlouvu. Je zřejmé, že na všechny tyto otázky nám odpoví až čas a praxe, kdy tato likvidace dědictví skončí a otevře se prostor pro možné odvolatele, zda se svým důvodem obstojí. Pokud bych to tedy shrnula, povolení by se mělo vztahovat ke konkrétním majetkovým hodnotám, což by mělo být vyjádřeno ve výroku rozhodnutí, kterým soud povolení uděluje. Dále z odůvodnění by mělo být zřejmé, zda se k tomuto způsobu zpeněžení majetku zůstavitele vyjádřili věřitelé, a jak soud při úvaze o udělení tohoto souhlasu přihlédl k těmto vyjádřením a dalším předpokladům z hlediska charakteru zpěněžovaného majetku (srov. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31.10.2007, č.j. 18Co 254/2007-214).

V § 289 odst. 1 zák. č. 182/2006 Sb. se hovoří o tom, že dokud není souhlas insolvenčním soudem a věřitelským výborem udělen, nenabývá smlouva o prodeji mimo dražbu účinnosti. Pro likvidaci dědictví ovšem můžeme od 1.7.2009 použít ustanovení § 175zd odst. 2 o.s.ř., dle kterého je smlouva o prodeji mimo dražbu bez souhlasu soudu neplatná. Z uvedeného tedy vyplývá, že soudní komisař bez souhlasu soudu nemůže prodej z volné ruky vůbec uskutečnit, neboť veškeré smlouvy, které by soudní komisař v rámci likvidace dědictví při prodeji mimo dražbu uzavřel, by byly absolutně neplatné. Doposud nebylo ani možné, aby soud udělil tento souhlas dodatečně, tedy až poté, co byla smlouva soudním komisařem a kupujícím podepsána. Souhlas soudu tedy nebyl odkládací podmínkou ve smyslu

§ 36 obč. zák., nýbrž byl předpokladem platnosti právního úkonu soudního komisaře, jehož absence měla za následek neplatnost právního úkonu.²⁴

V současné době ovšem autoři nového komentáře občanského soudního řádu uvádějí, že pro platnost smlouvy postačí i souhlas dodatečný, tedy souhlas udělený soudem ke smlouvě již uzavřené.²⁵ V době, kdy soudní komisař postupoval při prodeji mimo dražbu podle insolvenčního zákona, uplatnily se zde výjimky, kdy soudní komisař nemusel na souhlas soudu k prodeji mimo dražbu čekat. Tyto výjimky se týkaly prodeje věcí, u kterých bezprostředně hrozí jejich zkáza či znehodnocení a věcí, které jsou běžně prodávány při provozování zůstavitelova podniku. Ohledně těchto věcí nemusel soudní komisař soud o souhlas vůbec žádat. V zákoně o konkursu a vyrovnání byl uveden pouze případ první. Úprava insolvenčního zákona tedy poskytla navíc ochranu i zůstavitelovu podniku, na který nebylo dříve vůbec pamatováno. Jelikož v současné době již soudní komisař nepostupuje podle konkursních a insolvenčních předpisů zůstává otázkou, zda může soudní komisař využít tyto dvě situace, kdy nemusí vyžadovat k prodeji mimo dražbu souhlas soudu. Myslím si, že tato možnost by měla být soudnímu komisaři zachována, jelikož i nadále se budou v likvidaci prodávat věci, u kterých bezprostředně hrozí jejich zkáza či znehodnocení a věci, které jsou běžně prodávány při provozování zůstavitelova podniku

Co se týká způsobu realizace prodeje, záleží pouze na soudním komisaři, zda věc z dědictví bude prodána konkrétnímu zájemci dle § 43a a násl. obč. zák., zda smlouvou prostřednictvím veřejného návrhu na uzavření smlouvy dle § 276 a násl. obch. zák. nebo prostřednictvím veřejné obchodní soutěže dle § 281 a násl. obch. zák., půjde-li například o prodej podniku.

Co se týká kupní ceny, za kterou jsou zůstavitelovy věci, práva či jiné majetkové hodnoty při prodeji mimo dražbu zpeněžovány platí, že kupní cenu lze stanovit i pod cenu odhadní. Před novelou občanského soudního řádu, kdy jsme postupovaly podle insolvenčního zákona, byla tato skutečnost v tomto zákoně výslovně uvedena. Soudní komisař pouze musel při prodeji přihlídnout k nákladům, které by jinak bylo nutné vynaložit na správu zpeněžovaného majetku. Z insolvenčního zákona vychází nepochybně i nový komentář občanského soudního

---

24 Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, sp. zn. 29 Odo 31/2004

25 Drápal, L., Bureš, J.: Občanský soudní řád. komentář- I. díl. 1. vydání, Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1283

řádu, neboť žádný konkrétní paragraf o této skutečnosti nehovoří, a přesto je v něm uvedeno, že zůstavitelův majetek může být při prodeji mimo dražbu prodán pod odhadní cenou. Je určitě nezbytné připomenout, že cena musí být stanovena aktuálně. Jelikož dědické řízení může trvat i několik let, není možné, aby soudní komisař vycházel z ceny, kterou měla movitá či nemovitá věc k datu úmrtí zůstavitele. Je to zejména z toho důvodu, že věc, která má být prodána mimo dražbu v likvidaci dědictví se mohla zhodnotit (týká se zpravidla nemovitostí) a naproti tomu i znehodnotit (jedná se o většinu movitých věcí, jako např. auto). Proto bude zapotřebí, aby soudní komisař měl potvrzení o ceně, která skutečně odpovídá realitě. Z toho důvodu si nechá soudní komisař vypracovat nový znalecký posudek či vyjádření realitní kanceláře, kde se nebude oceňovat předmětná věc k datu úmrtí zůstavitele, ale k době prodeje. Zde ovšem může nastat jedna kuriózní situace. Dědictví, které bylo až do této chvíle podle usnesení o určení obvyklé ceny předloženo, již předloženo není, neboť cena dědictví v době prodeje je vyšší než v době smrti zůstavitele. Tato skutečnost ovšem nemá na nařízenou likvidaci žádný vliv a již není možné cokoliv zvrátit či změnit. V případě, že dědické řízení trvá například jeden až dva roky a cena se pravděpodobně nezměnila, bude jistě výhodnější z hlediska časové i finanční náročnosti, nechat si vydat pouhé potvrzení od osoby, která znalecký posudek či odhad vypracovala o tom, že se cena věci nezměnila.

Co se týká samotného názvu prodeje mimo dražbu, vychází občanský soudní řád opět z insolvenčního zákona. Dle mého názoru, by daleko vhodnějším názvem pro prodej mimo dražbu bylo zpeněžení mimo veřejnou dražbu. Vycházím zde z komentáře Zákona o úpadku a způsobech jeho řešení. Soudní komisař by si totiž mylně mohl myslet, že zpeněžení zůstavitelova majetku je možné pouze uzavíráním kupních smluv. Pokud ale budeme postupovat dle širšího výkladu dojdeme k závěru, že zpeněžení obchodního podílu bude možné i na základě smlouvy o převodu obchodního podílu, zpeněžení pohledávky na základě smlouvy o postoupení pohledávky atd.²⁶

Ohledně předkupního práva platí, že smluvní předkupní právo zaniká, ale zákonné nikoliv. Předkupní právo spoluvlastníka věci není pohledávkou, kterou by

---

26 Kotoučová, J., a kol.: Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), Komentář, 1. vydání, Praha: C.H. Beck, 2007, s. 680

bylo třeba přihlašovat (srov. judikát Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 2 Cdon 319/97). To znamená, že v rámci likvidace dědictví prodejem z volné ruky nabídne soudní komisař spoluvlastníkům věc ke koupi a stanoví jim pro využití jejich práva lhůtu. Není-li využita, může být věc nabídnuta a prodána někomu jinému.

Co se týká platnosti smluv, které byly uzavřeny soudním komisařem při prodeji z volné ruky v rámci likvidace dědictví, vycházíme dle mého názoru opět z insolvenčního zákona, a to konkrétně z § 289 odst. 3. Dle tohoto ustanovení platnost smluv, kterými došlo ke zpeněžení mimo dražbu, lze napadnout jen žalobou podanou u soudu nejpozději do skončení insolvenčního řízení. Pro likvidaci dědictví při prodeji mimo dražbu by tedy mělo platit, že platnost smluv lze napadnout žalobou podanou u soudu, nejpozději do pravomocného skončení likvidace dědictví, tedy do pravomocného usnesení o rozvrhu výtěžku. O této problematice ovšem současná právní úprava mlčí. Na závěr bych chtěla pouze říci, že ačkoliv současná právní úprava již neodkazuje soudního komisaře při prodeji mimo dražbu na konkursní a insolvenční předpisy, bude i nadále podle nich soudní komisař v praxi postupovat. Nynější úprava tedy v podstatě převzala některá ustanovení insolvenčního zákona a vložila je do komentáře občanského soudního řádu.

Jak tedy probíhá prodej mimo dražbu, neboli prodej z volné ruky v praxi. Poté, co bylo vydáno usnesení o nařízení likvidace dědictví, nastává pro soudního komisaře důležitý okamžik pro rozhodnutí o způsobu zpeněžení zůstavitelova majetku. Tedy rozhoduje si o tom, zda bude navrhopvat prodej mimo dražbu, zda sám uskuteční soudní dražbu movitých věcí, nemovitostí či podniku podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí, či zda využije pomoci dražebníka či soudního exekutora k veřejné dražbě. Doba, kterou má soudní komisař na rozmyšlenou je poměrně dlouhá, neboť lhůty pro přihlášení věřitelů jsou minimálně jednoměsíční (jedná se samozřejmě o lhůtu soudcovskou, kterou může soudní komisař prodloužit, ale nemůže ji prominout). Důležitým kritériem při tomto rozhodování by měly být zejména schopnosti notáře jako soudního komisaře při likvidaci předluženého dědictví, tedy zda je schopen, co možná nejrychleji a nejvýhodněji zůstavitelův majetek zpeněžit tak, aby došlo k co nejlepšímu uspokojení věřitelů.

Jakmile se soudní komisař rozhodne pro zpeněžení majetku prodejem mimo dražbu, tedy prodejem z volné ruky a soud mu k tomu udělí nezbytný souhlas, vzniká celá řada otázek, jako například, zda bude zpeněžovat majetek sám, či zda jako

osoba oprávněná využije služby exekutora či dražebníka (zde hovořím samozřejmě o variantě, kdyby poslední dva způsoby prodeje byly i nadále podřazeny pod prodej mimo dražbu z volné ruky, což v současné době nejsou).

Nyní se budu podrobněji zabývat situací, kdy soudní komisař nevyužije pomoci někoho jiného a sám bude uzavírat smlouvy o prodeji movitých a nemovitých věcí, či podniku, které patří do dědictví. V současné době probíhá v naší notářské kanceláři několik dědických řízení, kde byla nařízena likvidace dědictví, a kde byl udělen soudnímu komisaři souhlas s prodejem z volné ruky. Současná praxe Okresního soudu ve Znojmě tento postup preferovala, neboť dle jeho názoru má soudní komisař větší možnost zůstavitelův majetek zpeněžit. V případě, že předmětem dědictví jsou zůstatky na účtech, vkladních knížkách, je zpeněžení majetků naprosto jednoduché. V tomto případě se peníze z účtů stávají automaticky výtěžkem z likvidace dědictví, který se podle zákonem stanovených zásad rozdělí mezi zůstavitelovy věřitele (175v odst. 2 a odst. 3 o.s.ř.). Soudní komisař tedy na základě souhlasu příslušného okresního soudu s prodejem z volné ruky dá pokyn bankovní instituci, která převede peněžní prostředky zůstavitele na běžný účet dědického soudu, který jim soudní komisař nahlásí. Tato varianta se uplatní v případě, kdy je zůstatek na účtech či vkladních knížkách vyšší než dvacet tisíc korun českých. V opačném případě zůstatek vybere soudní komisař sám a uloží si jej v trezoru ve své kanceláři či v bezpečnostní schránce u banky (srov. § 110 j.ř.s.).

Složitější situace nastává, kdy předmětem likvidace dědictví jsou movité či nemovité věci, pohledávky, cenné papíry, podnik, jiná majetková práva či práva duševního vlastnictví atd.

Při prodeji cenných papírů může soudní komisař využít i služby obchodníka s cennými papíry. V takovém případě musí s obchodníkem s cennými papíry uzavřít smlouvu. Postupuje zde v souladu se zák. č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů. Využíváme přitom § 33 shora zmíněného zákona, který upravuje veřejnou dražbu cenných papírů. Takovou dražbu smí organizovat pouze obchodník s cennými papíry, který má povolení k poskytování investiční služby. Investiční službou se rozumí provádění pokynů, týkajících se investičních nástrojů na účet zákazníka. Na veřejnou dražbu cenných papírů se vztahuje přiměřeně zvláštní právní předpis, upravující veřejné dražby, pokud shora uvedený zákon nestanoví jinak. Pravidla organizování veřejné dražby cenných papírů upraví dražebník cenných papírů v souladu s dražebním řádem. Dražební řád

a každou jeho změnu schvaluje Česká národní banka. Jestliže předmětem veřejné dražby cenných papírů je zaknihovaný cenný papír, zaregistruje osoba, vedoucí evidenci cenných papírů, přechod cenného papíru na vydražitele k okamžiku příklepu, na základě potvrzení o nabytí vlastnictví na příkaz dražebníka nebo vydražitele. V případě listinného cenného papíru na řad, dražebník vyznačí na základě potvrzení o nabytí vlastnictví přechod cenného papíru na vydražitele k okamžiku příklepu. V současné době probíhá v naší notářské kanceláři likvidace dědictví, jehož předmětem jsou cenné papíry, a to konkrétně podílové listy. Soudní komisař se snažil nejprve uzavřít dohodu s obchodníkem s cennými papíry, který je v místě bydliště zůstavitele. Tento obchodník s cennými papíry naši nabídku odmítl s tím, že podílové listy má soudní komisař nabídnout k prodeji přímo akciové společnosti, která podílové listy vydala. V tomto případě vystupuje soudní komisař jménem zůstavitele, který nabízí podílové listy akciové společnosti k odkupu, za cenu aktuální k době podání žádosti. Zajisté se jedná o jeden z nejrychlejších způsobů prodeje cenných papírů v rámci likvidace dědictví a sama osobně nic proti této formě prodeje nenamítám.

Nejčastějším majetkem zůstavitele, který soudní komisař v likvidaci zpeněžuje bývá nemovitost. V případě spoluvlastnictví ji musí soudní komisař nejprve nabídnout ostatním spoluvlastníkům. Zpravidla bývá výhodou, když je nemovitost v podílovém spoluvlastnictví, neboť spoluvlastníci zpravidla nemají zájem, aby se dalším spoluvlastníkem nemovitosti stal někdo nový a velikost svého podílu se snaží naopak zvětšit. V případě, kdy nemovitost není v podílovém spoluvlastnictví, je další možností k jejímu prodeji učinění nabídky v bezplatné místní inzerci. Aby soudní komisař při tomto způsobu prodeje pojistil situaci, že se o prodeji dozví co největší množství eventuálních zájemců, vyvěsila bych nabídku i na úřední desku soudu a na úřední desku obecního či městského úřadu, v jehož obvodu se nachází prodávaná nemovitost, a to i v jeho elektronické podobě. V takovém případě nemohou zůstavitelovi věřitelé namítat, že nabídka nebyla zveřejněna dostatečně. V případě, že je soudní komisař úspěšný a najde se zájemce o koupi předmětné nemovitosti, pozve si jej soudní komisař do své notářské kanceláře, kde s ním sepíše kupní smlouvu. Při sepisování kupní smlouvy musí soudní komisař vycházet z podmínek, které mu byly uděleny v souhlasu soudu při prodeji mimo dražbu. Bylo-li například stanoveno, že kupní cena musí být zaplacená před podpisem kupní smlouvy, nemůže soudní komisař přistoupit k jejímu podpisu, není-li tato podmínka splněna.

Obecně, co se týká placení kupní ceny platí, že před sepsáním kupní smlouvy požádá soudní komisař soud, který mu udělil souhlas k prodeji mimo dražbu, aby mu sdělil číslo běžného účtu, kam má soudní komisař poslat zaplacenou kupní cenu. Soudní komisař tedy opět musí vycházet z § 110 odst. 1 pís. a) j.ř.s. kde peníze, převyšující v jedné věci částku dvacet tisíc korun českých uloží na běžný účet dědictvého soudu u banky. Z tohoto účtu pak bude soudní komisař provádět rozvrh výtěžku mezi zůstavitelovy věřitele. Kupující může kupní cenu zaplatit při podpisu smlouvy v hotovosti, kterou notář pošle na shora uvedený účet, případně kupní cenu zaplatí kupující bezhotovostním převodem na tento účet soudu. V případě, že zájemců o uzavření kupní smlouvy je více, uzavře soudní komisař smlouvu s tím, který se přihlásil jako první. V podmínkách soudu ovšem mohlo být stanoveno, že nemovitost se prodá tomu zájemci, který nabídne nejvyšší částku. V případě, že soudní komisař prodává spoluvlastnický podíl na nemovitosti a přihlásí se více spoluvlastníků, prodá soudní komisař podíl na zpeněžované nemovitosti všem spoluvlastníkům, kteří se přihlásili, ovšem poměrně podle velikosti jejich spoluvlastnického podílu. Poté, co byla celá ujednaná kupní cena zaplacená, pošle soudní komisař na příslušné katastrální pracoviště návrh na vklad do katastru nemovitostí a příslušnou smlouvu. Náklady za sepsání kupní smlouvy jsou náklady likvidace dědictví, které vznikly v souvislosti se zpeněžováním majetku a soudní komisař je dostane zaplacené z rozvrhu výtěžku podle § 175v odst. 2 pís a) o.s.ř. Je ovšem otázkou, podle jakého tarifu kupní smlouvu sepisuje. Zda podle notářského tarifu, či zda podle ustanovení o odměně notáře za úkony v řízení o dědictví. Myslím si, že jelikož sepsal kupní smlouvu v rámci likvidace dědictví, bude se řídit odměnami dědictvími. Vkladem vlastnického práva do katastru nemovitostí se kupující stává vlastníkem zpeněžované nemovitosti (tedy nikoliv až pravomocným skončením likvidace dědictví) a vzniká pro něj povinnost zaplatit daň z převodu nemovitostí. Tato daň činí tři procenta z kupní ceny, či z ceny odhadní, je-li tato cena vyšší. Daň z převodu nemovitostí a tedy i odhad pro finanční úřad musí zaplatit kupující, a to do konce třetího měsíce, který následuje po měsíci, v němž byl proveden vklad práva do katastru nemovitostí (jedná-li se o klasický prodej nemovitosti, platí daň z převodu prodávající).

Při prodeji nemovitosti může nastat jeden praktický problém. Jedná se o situaci, kdy na zůstavitele byl za jeho života vydán exekuční příkaz a došlo k nařízení prodeje nemovitosti. Vyřešení tohoto problému mi zabralo skutečně

mnoho času. Jak vysvětlíte zájemcům o nemovitost, že tato nemovitost je zatížena exekucí. Nikdo pochopitelně nemá zájem takovou nemovitost kupovat. V žádném právním předpisu jsem nenašla, jakým způsobem by se mělo postupovat, neboť exekutor pověřený k provedení exekuce nemá povinnost sám z vlastní iniciativy exekuci odložit. Občanský soudní řád tuto situaci také neřeší. Kdo tedy vymaže exekuci z listu vlastnictví? A zavkladuje vůbec příslušné katastrální pracoviště kupní smlouvu na nemovitost, která je zatížena exekucí? Dospěla jsem k následujícímu řešení a postupu. Jakmile bylo vydáno usnesení o nařízení likvidace, které nabylo právní moci, je nezbytné, aby takové usnesení zaslal soudní komisař příslušnému soudu, který pověřil exekutora k provedení exekuce. Na základě usnesení o nařízení likvidace shora uvedený soud exekuci odloží. Platí tedy pravidlo, že soudní komisař prodává v rámci prodeje z volné ruky nemovitost, která není ničím zatížená. Je sice pravdou, že ve skutečnosti je stále vyznačená na listu vlastnictví, ovšem příslušné katastrální pracoviště kupní smlouvu zavkladovat musí. Jelikož vydáním usnesení o rozvrhu výtěžku, které nabyde právní moci likvidace dědictví končí, dochází ze zákona k zániku všech neuspokojených pohledávek a jejich zajištění. Toto pravomocné usnesení o rozvrhu výtěžku zašle opět soudní komisař příslušnému soudu, který pověřil exekutora k provedení exekuce a tento soud exekuci zastaví. Tudíž příslušné katastrální pracoviště provede výmaz exekuce z listu vlastnictví na základě rozhodnutí shora uvedeného soudu, který mu k němu dá pokyn, zasláním usnesení o zastavení exekuce na zůstavitele.

Soudní komisař má také možnost uskutečnit prodej celého zůstavitelova majetku jedinou smlouvou. Jedná se tedy o prodej dědictví jak stojí a leží. V této smlouvě není ovšem prakticky možné vypočítat všechny movité věci (například všechny šroubky v dílně) a všechny pohledávky. Tento druh smlouvy by mohl být pro kupujícího výhodný, neboť ten kdo kupuje, kupuje v naději, že kupuje výhodně. Tato možnost je ovšem v občanském soudním řádu, a to v § 175u odst. 1 o.s.ř. uvedena až od 1.1.2009 s účinností od 1.7.2009. Tato skutečnost byla dříve uvedena pouze v insolvenčním zákoně (dříve v zákoně o konkursu a vyrovnání), na který občanský soudní řád odkazoval. Jedinou smlouvou může soudní komisař prodat rovněž i zůstavitelův podnik. Při uzavírání této smlouvy postupuje přiměřeně podle § 476 a násl. Obch. zák. V případě, že se nepodaří zůstavitelův majetek v likvidaci zpeněžit, opět může soudní komisař využít další možné způsoby zpeněžení, které upravuje občanský soudní řád, exekuční řád a zákon o veřejných dražbách. Rozvrh výtěžku

opět provádí sám soudní komisař vydáním usnesení v souladu s § 175v odst. 2 a 3 o.s.ř. V případě, že by ani v jiném způsobu zpeněžení nebyl soudní komisař úspěšný, připadá zůstavitelův majetek k datu jeho úmrtí státu podle § 175u odst. 2 o.s.ř.

Na závěr bych chtěla pouze říci, že tento způsob zpeněžení se i mně jeví z hlediska jeho rychlosti a úspěšnosti za nejvýhodnější, a to nejen pro věřitele, ale i pro soudního komisaře, který s ním má největší zkušenosti.

4.5. Zpeněžení dědictví exekutorem podle exekučního řádu

Jak již bylo jednou řečeno, až do účinnosti novely občanského soudního řádu mohl soudní komisař při prodeji mimo dražbu využít pomoci soukromého soudního exekutora. Tato skutečnost ovšem nevyplývala ze zákona, neboť nebyla v žádném právním předpise výslovně upravena. Soudní praxe zde tedy vycházela pouze z výkladu zákona a judikatury.

Jelikož bylo zpeněžení zůstavitelova majetku v dražbě provedené soudním exekutorem zařazováno pod prodej z volné ruky, existoval zde problém s udělováním souhlasu, který musel soudnímu komisaři k tomuto způsobu zpeněžení udělovat příslušný soud. Soudní komisař a soud museli mít na paměti, že souhlas soudu k prodeji mimo dražbu vydává právě a pouze pověřenému soudnímu komisaři a nikoliv exekutorovi (popřípadě dražebníkovvi, jednalo-li se o prodej ve veřejné dražbě). Stejně tak nebylo možné, aby soud v prvním výroku soudnímu komisaři souhlas k prodeji z volné ruky udělil, ale v dalším výroku k provedení zpeněžení všeho zůstavitelova majetku pověřil soudního exekutora. Tedy pokud to shrnu, volbu způsobu zpeněžení při prodeji z volné ruky činil pouze soudní komisař a nebylo věcí soudu o něm rozhodovat. Stejně tak neměl soud právo rozhodovat o osobě, která provede úkony v rámci činnosti soudního komisaře, směřující ke zpeněžení majetku zůstavitele. Tato činnost náležela soudnímu komisaři v rámci úkonů v řízení o dědictví a soud prvního stupně nemohl vydávat rozhodnutí o pověření exekutora zpeněžením majetku zůstavitele (srov. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31.10.2007, č.j. 18 Co 254/2007-214).

O těchto skutečnostech se zmiňuji pouze z toho důvodu, že v současné době není zřejmé, zda se tento způsob zpeněžení zůstavitelova majetku nezařadí praxí

zpět pod prodej z volné ruky, jak tomu bylo až doposud. Pokud by se tak stalo, byl by opět nezbytný nejprve souhlas soudu soudního komisaři k prodeji z volné ruky a teprve poté, by si sám soudní komisař uzavíral dohodu se soudním exekutorem k prodeji v dražbě.

Ovšem v současné době zpeněžení dědictví soudním exekutorem do prodeje mimo dražbu, tedy do tzv. prodeje z volné ruky nespadá a likvidace dědictví zpeněžením jednotlivých věcí, práv a jiných majetkových hodnot ze zůstavitelova majetku v dražbě provedené soudním exekutorem podle zvláštního právního předpisu je samostatným způsobem zpeněžení, který je výslovně uveden v § 175u odst. 1 o.s.ř. V tomto případě postupuje soudní exekutor přiměřeně podle ustanovení zák. č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů a podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí a nemovitostí.

Soudní exekutor provádí dražbu movitých a nemovitých věcí na základě návrhu soudu (soudního komisaře), který je v tomto případě osobou oprávněnou disponovat s věcí podle § 76 odst. 2 exekučního řádu (s přihlédnutím k § 38 a § 175u o.s.ř.). Dražba, kterou soudní komisař provádí dle tohoto ustanovení, se považuje za zvláštní formu dražby dobrovolné. Ohledně provádění exekuce prodejem movitých věcí a nemovitostí neobsahuje exekuční řád žádné zásadní modifikace oproti režimu výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí a nemovitostí, podle ustanovení občanského soudního řádu. V některých případech vylučuje rozhodovací pravomoc exekutora ve prospěch soudu (soudního komisaře). Ve výsledku tedy platí, že pro prodej movitých věcí a nemovitostí se přiměřeně užití ustanovení hlavy páté a části šesté občanského soudního řádu, pokud exekuční řád nestanoví jinak.²⁷

Exekutorem může být pouze fyzická osoba, která splňuje předpoklady podle zák. č. 120/2001 Sb., kterou stát pověřil exekutorským úřadem (srov. §1 odst. 1 exekučního řádu).

Při provádění exekuce prodejem movitých věcí se exekutor řídí přiměřeně § 66 až § 67 exekučního řádu a přiměřeně § 323 až 334a o.s.ř. Exekutor je při prodeji movitých věcí povinen zajistit movité věci, které sepsal. Je zde patrný rozdíl od ustanovení občanského soudního řádu, kdy při soudním výkonu rozhodnutí

---

27 Kasíková, M., Kučera, Z., Plášil, V., Šimka, K., Jirmanová, M., Hubáček, J.: Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), Komentář, 1.vydání, Praha: C.H. Beck, 2007, s. 238

prodejem movitých věcí soudní komisař či vykonavatel ponechává věci na místě soupisu a pouze je označí. Oproti tomu zajištění věcí znamená jejich uložení na místě, kde je lze ochránit před možným poškozením, zničením či odcizením.²⁸ Jedná se o sklady samotného exekutora nebo i jiné prostory, které si exekutor opatří od jiných osob. Náklady, které vzniknou exekutorovi z pronájmu, jsou jeho hotovými výdaji, které se budou hradit z rozvrhu výtěžku likvidace dědictví v první skupině. Jelikož se v tomto případě postihují exekucí movité věci, které patřily zemřelému, neuplatní se zde dle mého názoru zákaz prodeje věcí, které patří do vlastnictví povinného, uvedené v § 322 o.s.ř. Popřela by se tím zásada, že likvidací se zpeněžuje veškerý majetek zůstavitele. Soudní exekutor ani nemusí zjišťovat, zda movitá věc byla skutečně ve vlastnictví zůstavitele, neboť to za něj učinil již soudní komisař při soupisu aktiv a pasiv dědictví. Znovu připomínám zásadu, že u likvidace dědictví musí být otázka spornosti vyřešena a nelze již ohledně sporných aktiv či pasiv dědictví odkazovat na § 175k odst. 3 o.s.ř. Soudní komisař musí sám zjistit zda aktiva, která dědici popřeli, patřily skutečně zůstaviteli. Soudní exekutor nemusí sepisovat protokol o sepsaných věcech, které se mají prodat v exekuci, neboť musí dle mého názoru vycházet ze soupisu soudního komisaře, který je uveden v usnesení o nařízení likvidace, kterému předcházelo usnesení o určení obvyklé ceny.

Co se týká ceny movitých věcí, musí být opět aktuální k době prodeje. Zde by měl soudní exekutor vycházet z ceny, která byla stanovena soudním komisařem, případně jím ustanoveným znalcem. Není-li tato cena k době prodeje aktuální, tedy je-li starší jednoho roku, stanoví si tuto cenu soudní exekutor sám, případně využije znalce, kterého si ustanoví. Tato cena, která je určena znalcem či soudním komisařem je důležitá pouze pro stanovení výše nejnižšího podání. Samotná věc může být v dražbě prodána za úplně jinou částku. Při prodeji movitých věcí jako jsou umělecká díla a památky platí, že je musí soudní exekutor nabídnout ke koupi za hotové institucím, které o takové památky pečují. Neplatí zde zásada, že je nesmí prodat za méně, než kolik činí jejich odhadní cena, neboť likvidací lze věci prodat i pod cenu odhadní. Postup provádění dražby prodejem movitých věcí je v občanském soudním řádu uveden v § 323 a násl. o.s.ř. Konkrétní postup jsem popsala v kapitole „Prodej movitých věcí v dražbě podle občanského soudního řádu“.

---

28 Kasíková, M., Kučera, Z., Plášil, V., Šimka, K., Jirmanová, M., Hubáček, J.: Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), Komentář, 1.vydání, Praha: C.H. Beck, 2007, s. 240

Při prodeji nemovitostí postupuje soudní exekutor přiměřeně podle ustanovení § 66, § 68 a § 69 exekučního řádu a § 335 a násl. o.s.ř. Obvyklou cenu nemovitostí určuje znalec, kterého soudní exekutor ustanovil v usnesení podle § 336 odst. 1 o.s.ř. Znalec opět postupuje podle zák. č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku. Cena, kterou ve svém posudku určí, by měla být opět cenou obvyklou, tedy cenou, která by byla dosažena při prodejkách stejné, případně obdobné nemovitosti v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění (srov. § 2 odst. 1 zák. o oceňování majetku). Otázkou zůstává, zda není tento postup pro určení ceny nemovitostí příliš finančně nákladný, jelikož tato cena je pouze podkladem pro stanovení výše nejnižšího podání. Já osobně bych se klonila k názoru, že již v písemné dohodě uzavřené mezi soudním komisařem a exekutorem, by mělo být vymezeno, že aktuální cenu nemovitostí si určí soudní komisař sám, a to například z pouhého vyjádření realitní kanceláře, že se cena nemovitostí k datu prodeje nezměnila. Tímto způsobem zajisté snížíme náklady na zpeněžení zůstavitelova majetku a docílíme lepšího uspokojení věřitelů. Postup provádění dražby prodejem nemovitostí jsem již opět zcela vyčerpala v kapitole „Prodej nemovitostí v dražbě podle občanského soudního řádu“. Musíme si pouze uvědomit, že v tomto případě bude dražbu fakticky vykonávat nikoliv soudní komisař, ale soudní exekutor.

V ustanovení § 68 exekučního řádu jsou vymezeny povinnosti soudního exekutora při provádění přípravných úkonů pro rozhodnutí soudu o rozvrhu. Samotné usnesení o rozvrhu ovšem vydává v souladu s § 175v o.s.ř. s přihlédnutím k § 38 o.s.ř. soudní komisař jako soud. Poté, co usnesení o příklepu, které vydal soudní exekutor nabude právní moci a poté, kdy vydražitel zaplatí za nemovitost, kterou v dražbě vydražil (tuto částku předá soudní exekutor soudnímu komisaři, který ji zašle na běžný účet dědictvého soudu), požádá soudní exekutor soudního komisaře o nařízení rozvrhového jednání o rozvrhu výtěžku z likvidace dědictví. Termín rozvrhového jednání by měl mít soudní exekutor a soudní komisař předem domluvený, aby mohl soudní exekutor uvést bez jakýchkoliv problémů výši pohledávek a příslušenství jednotlivých věřitelů.²⁹ Pokud bychom vycházeli z ustanovení občanského soudního řádu o likvidaci dědictví, a to z § 175v o.s.ř., není nikde uvedeno, že soud nařizuje nejprve rozvrhové jednání, a poté vydává rozvrhové usnesení. Tato praxe, která by vycházela z ustanovení § 337 o.s.ř. by ovšem jistě

---

29 Kasíková, M., Kučera, Z., Plášil, V., Šimka, K., Jirmanová, M., Hubáček, J.: Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), Komentář, 1. vydání, Praha: C.H. Beck, 2007, s. 248

nebyla na škodu a došlo by tím zajisté k odstranění celé řady nedorozumění mezi soudním komisařem a věřiteli. Soudní exekutor musí ještě před vydáním rozvrhového usnesení předložit soudnímu komisaři všechna usnesení, která v rámci dražby vydal. Tím mám na mysli usnesení o ustanovení znalce, usnesení o ceně nemovitosti (bylo-li třeba je vydat), usnesení o dražební vyhlášce a usnesení o příklepu. Soudní exekutor musí také soudnímu komisaři sdělit, kdy bylo zaplaceno nejvyšší podání a kteří věřitelé mohou požadovat zaplacení svých pohledávek, protože své pohledávky řádně a včas přihlásili do skončení lhůty, stanovené v usnesení o nařízení likvidace dědictví. Samozřejmě musí také soudní exekutor sdělit soudnímu komisaři údaje, na základě kterých se rozhoduje o pořadí uspokojení přihlášených pohledávek věřitelů. Náklady, které soudnímu exekutorovi vznikly v souvislosti se zpeněžováním zůstavitelova majetku se považují za náklady státu a soudní komisař je uhradí z rozvrhu výtěžku v první skupině (§ 175v odst. 2 pís. a) o.s.ř. Rozdíl v úpravě rozvrhu výtěžku dle exekučního řádu a občanského soudního řádu ve smyslu § 175v o.s.ř. je zejména v odlišnosti osoby, která vyplácí věřitelům výtěžek z dražby. U běžné exekuce tak činí soudní exekutor, který má po celou dobu rozvrhového jednání peněžní prostředky z nejvyššího podání i s úroky z výtěžku dražby u sebe. Oproti tomu při likvidaci dědictví se výtěžek z likvidace dědictví shromažďuje v rukou soudního komisaře, respektive na běžném účtu dědického soudu, je-li částka v jedné věci vyšší než dvacet tisíc korun českých (srov § 110 j.ř.s.). Soudní komisař pak sám po právní moci usnesení o rozvrhu vyplácí věřitelům jejich pohledávky.

Soudní komisař také může využít soudního exekutora k exekuci prodejem podniku podle § 70 a 71 exekučního řádu. I v tomto případě se na provádění exekuce prodejem podniku použije přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, upravující výkon rozhodnutí prodejem podniku, nestanoví-li exekuční řád jinak. Rozvržení činností mezi soudního komisaře a soudního exekutora v podstatě koresponduje s rozvržením činností při prodeji nemovitostí.

Je pravdou, že v praxi jsem se s prováděním likvidace dědictví za využití soudního exekutora doposud nesečkala, a proto není tato oblast mé práce příliš prakticky propracována. Myslím si, že celé řadě soudních komisařů a soudních exekutorů není vymezení pravomocí mezi sebou navzájem příliš jasné a pokud k tomu nemají výslovný důvod, tak z vlastní iniciativy se do tohoto způsobu zpeněžení zůstavitelova majetku v rámci likvidace dědictví nepouštějí.

4.6. Zpeněžení dědictví dražebníkem podle zákona o veřejných dražbách

Nyní bych se ráda zabývala další možností soudního komisaře, kterou má ke zpeněžení majetku zůstavitele za využití pomoci dražebníka. I v tomto případě platí, že od 1.7.2009 je tento způsob zpeněžení jedním ze samostatných způsobů, uvedených výslovně v § 175u odst. 1 o.s.ř. Opět jej již nezařazujeme pod prodej z volné ruky, ke kterému musí mít soudní komisař souhlas od příslušného okresního soudu. Opět vycházíme i z ustanovení § 38 o.s.ř., dle kterého má soudní komisař postavení soudu. Soudní komisař je tedy podle § 17 odst. 4 zák. č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů, osobou oprávněnou disponovat s věcí, která má být předmětem dobrovolné dražby. Na zákon o veřejných dražbách nám přímo odkazuje § 175u odst. 1 o.s.ř.

Dražebník se v tomto případě rovná vlastníkov, který je oprávněný s předmětem dražby hospodařit a je vlastníkem zmocněný nebo na základě zvláštního právního předpisu oprávněný předmět dražby zcizit. Soudní komisař uzavře s dražebníkem smlouvu k provedení dražby, kde mu opět vymezí její podmínky.

Dobrovolné dražby movitých věcí podle tohoto zákona může dražebník provádět pouze na základě živnostenského oprávnění. Předmětem dražby může být věc, podnik nebo jeho organizační složka, převoditelná majetková práva s výjimkou práv z duševního vlastnictví a soubor věcí, soubor práv nebo soubor věcí a práv, bylo-li navrženo jejich vydražení a splňují-li podmínky stanovené tímto zákonem. Dále lze dobrovolnou dražbou dražit nemovitosti, nevázne-li na nich zákonné předkupní právo státu a spoluvlastníků. Dražit nelze věci, vůči nimž bylo uplatněno zadržovací právo.

Dražbu lze provést pouze na základě písemné smlouvy o provedení dražby, kterou uzavře navrhovatel (soudní komisař) s dražebníkem. Pro soudního komisaře je velice důležité, že výše odměny dražebníka se sjednává dohodou, která je součástí písemné smlouvy o provedení dražby. Její výši nelze dodatečně zvýšit. Smlouva o provedení dražby tedy musí obsahovat označení, že jde o dražbu dobrovolnou, označení navrhovatele, dražebníka a předmětu dražby, nejnižší podání, výši odměny nebo způsob jejího určení či ujednání o tom, že dražba bude provedena bezúplatně. Je-li licitátor oprávněn snížit nejnižší podání, musí být ve

smlouvě o provedení dražby obsaženo i ujednání, o jakou částku lze nejnižší podání snížit. Jde-li o dražbu nemovitosti, podniku nebo jeho organizační složky, musí být podpisy navrhovatele a dražebníka na smlouvě o provedení dražby úředně ověřeny. Neobsahuje-li smlouva uzavřená mezi navrhovatelem a dražebníkem stanovené náležitosti, je neplatná.

Co se týká dražební vyhlášky, musí v ní být uvedeny následující informace.

1. doba konání dražby,
2. uvedení, že jde o dražbu dobrovolnou, a jde-li o opakovanou dražbu, i tuto skutečnost,
3. označení dražebníka,
4. místo, datum a čas zahájení dražby,
5. označení a popis předmětu dražby a jeho příslušenství, práv a závazků na předmětu dražby váznoucích a s ním spojených, pokud podstatným způsobem ovlivňují hodnotu předmětu dražby, popis stavu, v němž se předmět dražby nachází, a jeho odhadnutou nebo zjištěnou cenu,
6. nejnižší podání a stanovený minimální příhoz, který může účastník dražby učinit,
7. požaduje-li složení dražební jistoty, způsob a lhůtu pro její složení, číslo účtu a adresu místa, kde má být dražební jistota složena, co je dokladem o složení dražební jistoty, výši dražební jistoty a způsob jejího vrácení; popřípadě lze-li složit dražební jistotu platební kartou nebo šekem,
8. je-li přípustný i jiný způsob úhrady ceny dosažené vydražením než úhrada v hotovosti; způsob úhrady ceny dosažené vydražením nesmí být pro vydražitele spojen s nadbytečnými obtížemi,
9. datum a čas konání prohlídky předmětu dražby, u věcí movitých též místo konání prohlídky a organizační opatření k zabezpečení prohlídky,
10. u společné dražby pořadí, ve kterém budou jednotlivé předměty dražby draženy,
11. podmínky odevzdání předmětu dražby vydražiteli.

Dražební vyhlášku uveřejní dražebník způsobem vzhledem k předmětu dražby v místě obvyklým, nejméně 15 dnů před zahájením dražby. Je-li předmětem dražby nemovitost, podnik nebo jeho organizační složka nebo pokud nejnižší podání přesáhne 100.000 Kč, uveřejní dražebník dražební vyhlášku způsobem vzhledem k předmětu dražby v místě obvyklým i na centrální adrese nejméně 30 dnů před zahájením dražby. Dražebník zasílá dražební vyhlášku soudnímu komisaři, osobám, které mají k předmětu dražby právo zapsané v katastru nemovitostí nebo v listinách

osvědčujících vlastnictví předmětu dražby nezbytných k nakládání s ním, je-li předmětem dražby nemovitost, podnik nebo jeho organizační složka. Dražební vyhlášku spolu se všemi jejími dodatky je dražebník povinen před zahájením dražby vyvěsit ve veřejně přístupné části objektu, v němž se dražba koná.

Stejnopis dražební vyhlášky uložený u dražebníka, musí být podepsán navrhovatelem, tedy soudním komisařem.

Přístup do prostor, v nichž bude probíhat dražba, musí být účastníkům dražby, zaměstnancům příslušného živnostenského úřadu a zaměstnancům ministerstva pověřeným kontrolou provádění dražby, umožněn alespoň 30 minut před zahájením dražby. Účastníci dražby jsou povinni na vyzvání dražebníka nebo osoby jím písemně pověřené doložit svou totožnost, popřípadě své oprávnění jednat za účastníka dražby, dát se zapsat do seznamu účastníků dražby, a jsou-li rozdávána dražební čísla, převzít dražební číslo. Bylo-li požadováno složení dražební jistoty, jsou účastníci dražby povinni způsobem stanoveným v dražební vyhlášce doložit i složení dražební jistoty. Účastníci dražby jsou dále povinni doložit své čestné prohlášení, že nejsou osobami vyloučenými z dražby. Zaměstnanci příslušného živnostenského úřadu a zaměstnanci ministerstva pověřeni kontrolou provádění dražby se prokazují též svým pověřením. Veřejnosti musí být umožněn přístup do prostor, v nichž bude probíhat dražba, alespoň 10 minut před zahájením dražby. Každému, kdo se dostaví k zapsání do dražby před jejím zahájením a prokáže, že splňuje podmínky stát se účastníkem dražby, musí být umožněno dražit.

Dražba se zahajuje vyvoláním. Obsahem vyvolání je označení a popis předmětu dražby a jeho odhadnutá nebo zjištěná cena, údaje o právech a závazcích na předmětu dražby váznoucích a s ním spojených, pokud mají podstatný vliv na hodnotu předmětu dražby, údaje o nájemních smlouvách, týkajících se předmětu dražby a závazcích z nich vyplývajících, nejnižší podání a stanovený minimální příhoz. Je-li předmětem dražby kulturní památka, uvede licitátor i tuto skutečnost. Licitátor může v průběhu dražby snížit výši minimálního příhozu. Draží se, pokud účastníci dražby činí vyšší podání. Nebylo-li přes dvojí výzvu a prohlášení licitátora: „neučiní-li někdo z přítomných účastníků dražby podání vyšší, než bylo podání naposled učiněné účastníkem dražby, udělím mu příklep“. Po třetí výzvě udělí příklep účastníkovi dražby, který učinil nejvyšší podání. Učiněným podáním je účastník dražby vázán. Učiní-li několik účastníků dražby současně podání a nebylo-li učiněno

podání vyšší, rozhodne licitátor losem o tom, komu z nich příklep udělí. Má-li některý z účastníků dražby předkupní právo vůči předmětu dražby a doloží-li to dražebníkovi před zahájením dražby, není tento účastník stanoveným příhozem vázán. Učiní-li podání ve stejné výši jako nejvyšší podání, udělí licitátor příklep účastníkovi dražby oprávněnému z předkupního práva.

Nebylo-li učiněno nejnižší podání, sníží licitátor nejnižší podání o částku sjednanou ve smlouvě o provedení dražby. Udělením příklepu je dražba skončena. Nebylo-li při dražbě učiněno ani nejnižší podání nebo nebylo-li učiněno nejnižší podání ani po jeho snížení, licitátor dražbu ukončí. Nepodaří-li se předmět dražby vydražit, uskuteční se opakovaná dražba, a to opět na základě smlouvy o provedení opakované dražby, uzavřené mezi navrhovatelem předchozí dražby (soudním komisařem) a dražebníkem, který prováděl předchozí dražbu. Dražebník již nemusí zajišťovat nový odhad předmětu dražby, pokud má k dispozici odhad ne starší jednoho roku před konáním opakované dražby. Smlouva o provedení opakované dražby musí být uzavřena do 10 dnů po doručení protokolu o provedené dražbě nebo vyrozumění o zmaření dražby. Opakovanou dražbu nelze provést, pokud dražebník upustil od dražby nebo pokud byla dražba neplatná.

Jestliže byla dražební vyhláška uveřejněna na centrální adrese, uveřejní dražebník oznámení o konání opakované dražby s náležitostmi podle § 20 odst. 1 písm. a) až f) na centrální adrese nejméně 10 dnů před zahájením dražby.

Jde-li o dražbu věcí movitých a nejnižší podání u žádné z nich nepřesahuje 1.000.000 Kč, lze je vydražit ve společné dražbě. Dražebník je ovšem povinen určit pořadí, v němž budou tyto movité věci draženy. Vyvolání se provede u každého předmětu dražby zvlášť. Ve vyvolání musí být uvedeno i pořadové číslo předmětu dražby. Zahájením společné dražby je prohlášení licitátora, že zahajuje společnou dražbu. Společná dražba končí udělením příklepu u předmětu dražby, který je v pořadí poslední, nebo tím, že licitátor ukončí dražbu, neboť nebylo učiněno ani nejnižší podání anebo nebylo učiněno nejnižší podání ani po jeho snížení u předmětu dražby, který je v pořadí poslední. Provedení opakované dražby lze navrhnout i u jednotlivých předmětů dražby, které nebyly vydraženy nebo v jejichž případě byla dražba zmařena.

Po ukončení dražby vyhotoví dražebník bez zbytečného odkladu protokol o provedené dražbě. V protokolu o provedené dražbě dražebník uvede:

- a) datum, místo a čas provedení dražby. Dále také uvede, že jde o dražbu dobrovolnou. Jde-li o opakovanou dražbu, uvede i tuto skutečnost,
- b) označení předmětu dražby a jeho příslušenství, práv a závazků na předmětu dražby váznoucích a s ním spojených, stavu, v němž se předmět dražby nachází, a odhad jeho ceny,
- c) označení navrhovatele dražby, a lze-li, i označení bývalého vlastníka,
- d) nejnižší podání,
- e) označení dražebníka a licitátora, popřípadě licitátorů,
- f) označení vydražitele,
- g) cenu dosaženou vydražením,
- h) součástí protokolu je podepsaný stejnopis dražební vyhlášky a jeho případné dodatky.

Osobami, které podepíší protokol o dražbě jsou dražebník, licitátor a vydražitel. Odmítne-li vydražitel protokol o provedené dražbě podepsat, uvede to dražebník v protokolu. Skončí-li dražba, protože nebylo učiněno ani nejnižší podání, vyhotoví dražebník bez zbytečného odkladu protokol o provedené dražbě. U společné dražby vyhotovuje dražebník v průběhu dražby jeden protokol. Vydražitelům jednotlivých předmětů dražby musí být umožněno podepsat protokol ihned po vydražení. Protokol o provedené dražbě zašle dražebník do 5 dnů ode dne konání dražby soudnímu komisaři a všem osobám, kterým zaslal dražební vyhlášku. Náklady dražby, tedy i výše odměny dražebníka se hradí v první skupině z rozvrhu výtěžku likvidace dědictví, jako náklady státu.

Cenu dosaženou vydražením nelze dodatečně snížit. Dražební jistota a její příslušenství se započítá vydražiteli na cenu dosaženou vydražením. Zbývající část ceny, dosažené vydražením, je vydražitel povinen do 10 dnů od skončení dražby uhradit dražebníkovi, není-li dále stanovena jiná lhůta k úhradě ceny, dosažené vydražením. Není-li cena dosažená vydražením vyšší než 200.000 Kč, je vydražitel povinen uhradit cenu dosaženou vydražením ihned po provedení dražby. Je-li cena dosažená vydražením vyšší než 500.000 Kč, je vydražitel povinen uhradit cenu dosaženou vydražením do 3 měsíců od skončení dražby. U společné dražby je vydražitel povinen uhradit cenu dosaženou vydražením, pokud není vyšší než 100.000 Kč, ihned po udělení příklepu.

Uhradil-li vydražitel cenu dosaženou vydražením ve stanovené lhůtě, přechází na něj vlastnictví předmětu dražby k okamžiku udělení příklepu. Jde-li o podnik,

přecházejí na vydražitele všechna práva a závazky včetně práv a povinností vyplývajících z pracovněprávních vztahů, oprávnění užívat obchodní jméno spojené s podnikem, pokud to není v rozporu se zákonem nebo s právem třetí osoby, a práv z průmyslového a jiného duševního vlastnictví, která se týkají podnikatelské činnosti vydraženého podniku, pokud to neodporuje povaze práv z průmyslového a jiného duševního vlastnictví nebo smlouvě o poskytnutí výkonu těchto práv.

Dražebník vydá bez zbytečného odkladu vydražiteli, který nabyl vlastnictví předmětu dražby písemné potvrzení o nabytí vlastnictví předmětu dražby. Písemné potvrzení obsahuje označení předmětu dražby, bývalého vlastníka, dražebníka a vydražitele. Jeho přílohou musí být doklad, z něhož bude zřejmé datum a způsob úhrady ceny, dosažené vydražením. Nejde-li o vydražení věci movité, musí být podpis dražebníka na potvrzení o nabytí vlastnictví úředně ověřen. Jde-li o nemovitost, podnik nebo jeho organizační složku, obdrží vydražitel dvě vyhotovení potvrzení o nabytí vlastnictví. Jde-li o nemovitost, která je předmětem evidence v katastru nemovitostí, zašle dražebník příslušnému katastrálnímu úřadu jedno vyhotovení potvrzení o nabytí vlastnictví. Součástí jednoho stejnopisu potvrzení o nabytí vlastnictví je stejnopis protokolu o dražbě, včetně podepsaného stejnopisu dražební vyhlášky.

Nabyli-li vydražitel vlastnictví předmětu dražby, je dražebník povinen podle podmínek uvedených v dražební vyhlášce předmět dražby a listiny, které osvědčují vlastnictví a jsou nezbytné k nakládání s předmětem dražby nebo osvědčují jiná práva vydražitele vůči předmětu dražby, předat bez zbytečného odkladu vydražiteli. Vydražitel převzetí předmětu dražby písemně potvrdí.

Jde-li o nemovitost, podnik nebo jeho organizační složku, předá soudní komisař předmět dražby na základě předložení potvrzení o vlastnictví a doložení totožnosti vydražitele podle podmínek uvedených v dražební vyhlášce předmět dražby bez zbytečného odkladu vydražiteli. Dražebník je povinen na místě sepsat protokol o předání předmětu dražby. V protokolu uvede kromě označení bývalého vlastníka, dražebníka, vydražitele a předmětu dražby, zejména podrobný popis stavu, v němž se předmět dražby včetně příslušenství nacházel při předání práv a závazků na předmětu dražby váznoucích. Protokol o předání předmětu dražby podepíše soudní komisař, vydražitel a dražebník. Jedno vyhotovení protokolu obdrží soudní komisař do spisu a dvě vyhotovení obdrží vydražitel. Veškeré náklady spojené s předáním a převzetím předmětu dražby nese vydražitel.

Práva osob, oprávněných z věcných břemen váznoucí na předmětu dražby, zůstávají přechodem vlastnictví dražbou nedotčena.

Výtěžek dražby předá dražebník soudnímu komisaři, který jej zašle na běžný účet dědického soudu za splnění podmínek uvedených v § 110 j.ř.s. Soudní komisař poté vydá rozvrhové usnesení podle § 175v odst. 2 a 3 o.s.ř. a výtěžek dražby rozdělí podle zákonem stanovených zásad mezi zůstavitelovy věřitele.

5. Rozvrh výtěžku

Výtěžkem likvidace dědictví rozumíme výnos ze zpeněžení veškerého zůstavitelova majetku, který k datu úmrtí vlastnil. V některých případech se samozřejmě může stát, že ne všechen zůstavitelův majetek se podařilo zpeněžit a jako takový připadl podle § 175u odst. 2 o.s.ř. státu. Došlo tedy k jeho vyřazení ze zpeněžované majetkové podstaty zůstavitele. K této situaci by ovšem mělo docházet co nejméně, neboť bude-li vyřazena například nemovitost, mají věřitelé již jen malou šanci, že jejich pohledávky budou v likvidaci uspokojeny. Mělo by se tedy jednat až o tu poslední možnou variantu, kdy nebylo skutečně možné nemovitost zpeněžit žádným z možných způsobů upravených v § 175u odst. 1 o.s.ř.

Po 1.7.2009 vyvstala otázka, jakým způsobem bude probíhat úschova zpeněžovaného majetku zůstavitele a výtěžku likvidace dědictví do doby, než soudní komisař podle usnesení o rozvrhu výtěžku tento výtěžek rozdělí podle zákonem stanovených zásad mezi věřitele. Do 1.7.2009, kdy usnesení o rozvrhu výtěžku vydával soud platilo, že peněžní prostředky v jedné věci, které přesahovali částku dva tisíce korun českých, musel soudní komisař složit na účet soudu u peněžního ústavu. Do této částky mohl mít peněžní prostředky uloženy ve své bezpečnostní schránce (kovové skříni, trezoru) v kanceláři. Stejný limit se týkal i zůstatku na vkladních knížkách, hodnotě cenných papírů a jiných cenností. Dle novely j.ř.s. v § 110 došlo ke změně výše hotovosti na dvacet tisíc korun českých v jedné věci. Co se týká vkladních knížek, cenných papírů a jiných cenností, zde žádný limit pro jejich zůstatky a hodnoty není. Tedy peněžní částka do dvaceti tisíc korun českých a vkladní knížky, cenné papíry a jiné cennosti má mít soudní komisař uloženy v trezoru ve své kanceláři či v bezpečnostní schránce u banky. Peněžní částku nad dvacet tisíc korun českých v jedné věci či peněžní částku nad padesát tisíc korun

českých ve všech dědických věcech, musí soudní komisař složit na běžný účet dědického soudu u banky. Ostatní movité věci, které se nehodí pro úschovu v trezoru či v bezpečnostní schránce soudního komisaře v bance, uloží komisař do kovové skříně. V praxi to tedy probíhá tak, že bude - li například soudní komisař uzavírat kupní smlouvu v rámci prodeje z volné ruky a kupní cena za prodávanou věc bude vyšší než dvacet tisíc korun českých, ovšem bude menší než patnáct tisíc eur, může soudní komisař přijmout tuto částku v hotovosti, ovšem ještě v týž den ji složí na běžný účet dědického soudu. Pokud není možné vložit ji v týž den na běžný účet soudu, uloží ji soudní komisař do trezoru ve své kanceláři a následující pracovní den ji musí uložit na shora uvedený účet v bance. Pokud se chce těmto starostem vyhnout, bylo by i dle mého názoru možné, aby si zjistil číslo běžného účtu dědického soudu ještě před uzavřením kupní smlouvy, a toto číslo nadiktoval kupujícím, aby tam peněžní prostředky zaslali přímo. Stejně by musel jednat i v případě, kdyby kupní cena byla vyšší než patnáct tisíc eur, kde se musí platba provádět pouze bezhotovostně. Pokud chce soudní komisař zpeněžit vkladní knížky či zůstatky na účtech, dá pokyn příslušnému peněžnímu ústavu, který mu je zašle přímo na běžný účet příslušného dědického soudu, je-li tento zůstatek vyšší než dvacet tisíc korun českých. Pokud je zůstatek nižší, může si částku vybrat v hotovosti a uložit ji do své úschovy viz shora. Otázkou ovšem zůstává, jak má soudní komisař postupovat, pokud má například v hotovosti devatenáct tisíc korun českých a nechce si takto velký obnos ponechat ve svém trezoru. Může i částku pod dvacet tisíc korun českých zaslat na běžný účet dědického soudu? Tuto možnost totiž novela jednacího řádu pro okresní a krajské soudy vůbec neřeší. Proto bych určitě formulovala v ustanovení § 110 j.ř.s. i možnost soudního komisaře, uložit dle vlastní úvahy na běžný účet dědického soudu i peníze, které v jedné dědické věci nepřesahují částku davect tisíc korun českých.

Výtěžek z likvidace dědictví rozvrhne mezi zůstavitelovy věřitele soudní komisař podle § 175v odst. 2 a 3 o.s.ř. Jelikož úprava likvidace dědictví je zcela nedokonalá a nejasná je zřejmé, že i rozvrh výtěžku není naprosto jasný. V občanském soudním řádu není výslovně uvedeno, jakým způsobem má být rozvrh výtěžku proveden. Jelikož je v zákoně uvedeno, že pravomocným skončením likvidace dědictví zaniknou proti dědicům neuspokojené pohledávky věřitelů a jejich zajištění, je zřejmé, že se předpokládá vydání usnesení o rozvrhu výtěžku, jehož právní mocí se dědické řízení končí. Od 1.7.2009 vydává usnesení o rozvrhu výtěžku

sám soudní komisař v postavení soudu a je možné podat proti němu odvolání. Usnesení o rozvrhu výtěžku doručí soudní komisař všem účastníkům řízení, tedy všem přihlášeným věřitelům. Nezáleží na tom, že na některé věřitele nezbylo z rozvrhu výtěžku nic. I tyto věřitelé musí mít totiž možnost se s usnesením seznámit a případně se proti němu odvolat.

Rozvrh výtěžku není nijak jednoduchá věc. Myslím si, že i když to není v ustanovení, týkajících se likvidace dědictví výslovně upraveno, je možné, aby soudní komisař postupoval analogicky podle § 337b odst. 1 až 3 o.s.ř. V souladu s tímto usnesením nařídí rozvrhové jednání, na které předvolá všechny účastníky řízení a další osoby, jejichž přítomnosti je třeba (srov. § 115 odst. 1 o.s.ř.). Věřitelé by museli vyčíslit své pohledávky k datu úmrtí zůstavitele a dále by museli uvést, do jaké skupiny jejich pohledávky patří. Samozřejmě, aby to podložili, je nezbytné, aby uvedli skutečnosti významné pro jejich zařazení do pořadí jednotlivých skupin.³⁰ Všichni účastníci by také měli možnost vyjádřit se k pohledávkám ostatních věřitelů, a to jak po skutkové tak po právní stránce.³¹ Věřitelé musí například uvést, že pohledávka byla zajištěna zástavním či zadržovacím právem, případně že došlo k převodu práva nebo postoupení pohledávky. Tato skutečnost, kterou musí věřitelé podložit je velmi důležitá.

Jak jsem již zmínila v 1. kapitole jednotlivé skupiny pro uspokojení pohledávek prodělaly určitý vývoj a změnu. Ovšem je pouze na škodu, že i přes tuto změnu se nedocílila jednota mezi skupinami pro uspokojení pohledávek v dědickém řízení a mezi skupinami pro uspokojení pohledávek podle ustanovení občanského soudního řádu o prodeji movitých věcí, nemovitostí a podniku. Tato skutečnost je velmi problematická zejména v případě, kdy dochází ke zpeněžování podstaty podle ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí, nemovitostí a podniku. V současné době tedy existuje určitá dvojkolejnost. Ve stručnosti pouze vyjmenuji skupiny pro uspokojení pohledávek podle ustanovení občanského soudního řádu o prodeji movitých a nemovitých věcí (srov. § 337c o.s.ř.) a podniku (srov. § 338 ze o.s.ř.) a bližší podrobnosti nebudu rozebírat, neboť při rozvrhu výtěžku u likvidace dědictví podle těchto ustanovení nepostupujeme. Jedná se tedy o tyto skupiny:

---

30 Ryšánek, Z.: Likvidace dědictví, Ad Notam č. 2, 2009, s. 48

31 Drápal, L., Bureš, J.: Občanský soudní řád. komentář- I. díl. 1. vydání, Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1286

- a) pohledávky nákladů řízení vzniklých státu v souvislosti s prováděním dražby, nové dražby nebo další dražby, (u podniku jsou to pohledávky nákladů prodeje vzniklých státu v souvislosti s prováděním dražby, nové dražby nebo další dražby a zaplacením zálohy podle § 338i odst. 5 o.s.ř,
- b) pohledávky z hypotečních úvěrů nebo části těchto pohledávek, sloužící ke krytí jmenovité hodnoty hypotečních zástavních listů,
(u podniku je to pohledávka odměny správce a jeho hotových výdajů)
- c) pohledávka oprávněného, pohledávka toho, kdo do řízení přistoupil jako další oprávněný, pohledávky zajištění zástavním právem a náhrada za věcná břemena nebo nájemní práva s výjimkou těch, o nichž bylo rozhodnuto, že prodejem nemovitosti v dražbě nezaniknou, (u podniku je to pohledávka vydražitele podle § 338zf o.s.ř.),
- d) pohledávky nedoplatků výživného, (u podniku jsou to pohledávky zajištěné zadržovacím právem),
- e) pohledávky daní a poplatků, pojistného na veřejné zdravotní pojištění a pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pokud nebyly uspokojeny podle písmena c),(u podniku je to pohledávka oprávněného, pohledávka toho, kdo do řízení přistoupil jako další oprávněný, pohledávky zajištění zástavním právem, postoupením pohledávky nebo převodem práva),
- f) ostatní pohledávky, (u podniku jsou to pohledávky nedoplatků výživného),

Nyní pouze pro podnik existují další skupiny:

- g) pohledávky daní a poplatků, pojistného na veřejné zdravotní pojištění a pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pokud nebyly uspokojeny podle písmena e),
- h) ostatní pohledávky.

Po 1.7.2009 nedochází k žádné změně ve vymezení skupin pro uspokojení pohledávek při likvidaci dědictví, což dle mého názoru je jistě jen na škodu z důvodu, který jsem již uvedla shora.

5.1. Jednotlivé skupiny pro uspokojení pohledávek při likvidaci dědictví

Soudní komisař vydá usnesení, ve kterém přesně vymezí, jak se z výtěžku likvidace uspokojují pohledávky jednotlivých věřitelů. Rozvrh výtěžku mezi věřitele nám upravuje § 175v odst. 2 a 3 o.s.ř. Soudní komisař uspokojí z výtěžku likvidace

dědictví i pohledávky těch věřitelů, kteří se přihlásili po lhůtě stanovené soudem v usnesení podle § 175t odst. 2 o.s.ř. Tímto způsobem může ovšem soudní komisař postupovat pouze tehdy, kdy úplným uspokojením všech pohledávek včas přihlášených věřitelů, nebyl výtěžek z likvidace vyčerpán.

Pohledávky věřitelů jsou rozděleny celkem do šesti skupin a stejně jako u rozvrhu výtěžku podle § 337c o.s.ř., jsou označeny písmeny a) až f). Tyto pohledávky se uspokojují postupně. To tedy znamená, že teprve jsou-li uspokojeny pohledávky skupiny a), je možné uspokojovat ze zbývajících výtěžku pohledávky skupiny b). Takto pokračujeme dále až do vyčerpání celého výtěžku. Samozřejmě, že může nastat situace, kdy není možné uspokojit všechny pohledávky v rámci jedné skupiny. V této situaci platí, že tyto pohledávky se uspokojí poměrně. Jedinou výjimku nám tvoří skupina pohledávek písmena c), kdy se pohledávky uspokojují podle jejich pořadí, přičemž ty pohledávky, které jsou zajištěné zadržovacím právem (§ 175 až 180 Obč. zák.) se uhradí před ostatními pohledávkami. Z uvedeného vyplývá, že pro pořadí je rozhodující den, kdy právo zajišťující pohledávku vzniklo. Pohledávky zajištěné zástavními právy jsou ty, které vznikly ze zákona, na základě smlouvy, dále mohly vzniknout rozhodnutím soudu či správního orgánu a v neposlední řadě se mohlo také jednat o pohledávky, kde jejich zajištění vzniklo soudem schválenou dědickou dohodou (srov. § 152 až 174 Obč. zák., § 338b až 338e o.s.ř.) Skupinami pro uspokojení pohledávek věřitelů při likvidaci dědictví z rozvrhu výtěžku jsou:

- a) pohledávky nákladů řízení, vzniklých státu v souvislosti se zpeněžováním majetku,
- b) pohledávky nákladů zůstavitelovy nemoci a přiměřených nákladů jeho pohřbu,
- c) pohledávky zajištěné zástavním právem, zadržovacím právem, převodem práva nebo postoupením pohledávky,
- d) pohledávky nedoplatků výživného,
- e) pohledávky daní a poplatků, pojistného na veřejné zdravotní pojištění a pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pokud nebyly uspokojeny podle písmena c),
- f) ostatní pohledávky.

Pokud hovořím o pohledávkách nákladů řízení vzniklých státu v souvislosti se zpeněžováním majetku, myslím tím pouze ty náklady, které vznikly státu (tedy soudnímu komisaři) až od okamžiku, kdy bylo vydáno usnesení o nařízení likvidace dědictví. Mohu upřímně říci, že výklad tohoto ustanovení nám zpočátku v praxi činil

nemalé potíže. Jelikož se mají v rámci rozvrhu výtěžku uspokojovat právě ty náklady, které vzniknou až v souvislosti s likvidací dědictví, tak odměnu za úkony soudního komisaře včetně daně z přidané hodnoty jsme vyúčtovali již v usnesení o nařízení likvidace. Jelikož ale usnesením o nařízení likvidace se dědické řízení nekončí (srov. §175s odst. 1 o.s.ř.), nebylo ani možné, aby si soudní komisař vyúčtoval za úkony v řízení o dědictví svou odměnu, neboť to mohl učinit až v konečném usnesení. O těchto nákladech soudního komisaře se tedy muselo rozhodnout v usnesení o rozvrhu výtěžku, kterým se likvidace dědictví a tedy i celé dědické řízení končí. Postupovali jsme tedy podle § 151a o.s.ř., podle kterého o odměně soudního komisaře rozhoduje soud v usnesení o rozvrhu výtěžku podle § 175v o.s.ř. samostatným výrokem. Odměnu notáři jako soudnímu komisaři, je-li dědictví předloženo platí podle § 140 odst. 3 o.s.ř. stát. Náklady, které vznikly soudnímu komisaři v souvislosti s prováděním likvidace dědictví, se uspokojí z rozvrhu výtěžku v první skupině a soudní komisař o nich rozhodne v usnesení o rozvrhu, ale až v dalším samostatném výroku. Za tyto náklady lze považovat i ty náklady, které vzniknou soudnímu komisaři v souvislosti se zaplacením odměny soudnímu exekutorovi či dražebníkovi, kteří se podíleli na zpeněžení majetku na základě smluv, uzavřených se soudním komisařem.

Jistý zmatek do této úpravy přinesla novela jednacního řádu pro okresní a krajské soudy, a to § 93 odst. 2 j.ř.s. Dle této úpravy rozhodne o odměně a jeho hotových výdajích, případně o náhradě za daň z přidané hodnoty soudní komisař samostatným výrokem v usnesení o rozvrhu výtěžku. Tato pohledávka se ovšem má uhrazovat ve skupině podle § 175v odst. 2 písm. a) o.s.ř. Vyplývá z toho tedy to, že i odměna soudního komisaře za úkony, provedené do likvidace dědictví není hrazena státem, ale přímo z výtěžku likvidace? Vždyť § 140 odst. 3 o.s.ř. zůstal nezměněn a i nadále se v něm uvádí, že takové náklady platí stát. Jak si tedy má takové ustanovení soudní komisař vyložit. Má i nadále uplatňovat zaplacení své odměny od státu či se má i s odměnou uspokojit z rozvrhu výtěžku. Pokud se mu ale nepodaří žádný majetek zpeněžit a vše připadne státu, má požadovat i zaplacení své odměny, včetně nákladů likvidace od státu? Na to nám jistě odpoví opět až praxe, ale myslím si, že by odměna soudního komisaře měla být hrazena jako doposud státem, protože občanský soudní řád je právní předpis vyšší právní síly než jednacím řád pro okresní a krajské soudy. Jelikož jsem k tomuto závěru dospěla ještě před vydáním nového

komentáře občanského soudního řádu, nebudu na tento právní předpis v této situaci odkazovat, ačkoliv jsem s ním v souladu.

Pohledávky nákladů zůstavitelovy nemoci a přiměřených nákladů jeho pohřbu, nejsou ničím složitým. Za zmínku bych pouze uvedla, že za přiměřené náklady zůstavitelova pohřbu se rozumí celkové náklady bez odpočtu pohřebního, neboť tato dávka se od 1.1.2008 již nevyplácí. Vyplácet ji ovšem mohou obce na základě svých vlastních obecně závazných vyhlášek, a to ve výši, kterou si v nich sami stanoví. Co se týká nákladů zůstavitelovy nemoci, je zřejmé, že se může jednat například o účty za pobyt v nemocnici či jiné výdaje spojené s léčbou.

Jako příklad pro uspokojení pohledávek věřitelů uvedu následující situaci. Zemřel zůstavitel, který zanechal nemovitost v hodnotě 1.000.000 Kč, dále účet u Komerční banky, a.s. se zůstatkem ve výši 340.000 Kč a cenné papíry v obvyklé ceně 25.000 Kč. Současně dlužil Všeobecné zdravotní pojišťovně částku 600.000 Kč, Ministerstvu obrany částku 400.000 Kč, bývalé manželce výživné na děti v částce 59.000 Kč a společnosti HOME CREDIT, a.s. částku 600.000 Kč. Náklady pohřbu činily 44.000 Kč. Obvyklá cena dědictví činila 1.365.000 Kč, výše dluhů 1.703.000 Kč. Dědictví tedy bylo předluženo o částku 338.000 Kč a byla nařízena likvidace dědictví. V souvislosti se zpeněžením majetku zůstavitele v rámci této likvidace, která byla provedena prodejem mimo dražbu soudním komisařem, byl získán výtěžek z likvidace ve výši 1.400.000 Kč. V souvislosti se zpeněžením majetku, vznikly státu náklady ve výši 17.500 Kč (5.000 Kč náklady znaleckého posudku, 500 Kč hotové výdaje notáře a 12.000 Kč za sepsání kupní smlouvy). Náklady pohřbu tedy činily 44.000 Kč, kde se pohřebné již neodečítá. Výtěžek bude rozdělen takto:

V plné výši se uhradí náklady řízení ve výši 17.500 Kč, což představuje skupinu a), dále se uhradí v plné výši náklady pohřbu ve výši 44.000 Kč, což představuje skupinu b), dále se v plné výši uhradí nedoplatky na výživném ve výši 59.000 Kč, což představuje skupinu d), dále se v plné výši uhradí pohledávka Všeobecné zdravotní pojišťovny ve výši 600.000 Kč. Do ostatních pohledávek ve skupině f) zařadíme dluh Ministerstva obrany a společnosti HOME CREDIT, a.s. Jejich celková pohledávka činí 989.000 Kč, ovšem na její uhrazení zbyla pouze částka ve výši 680.000 Kč. Tyto pohledávky se uspokojí poměrně, tedy pohledávka HOME CREDIT, a.s. ve výši 600.000 Kč a pohledávka Ministerstva obrany ve výši 400.000 Kč se uspokojí v poměru 3:2, tedy to je v poměru 3/5 : 2/5. Společnost

Home Credit tedy dostane částku ve výši 408.000 Kč a Ministerstvo obrany dostane částku ve výši 272.000 Kč. Ve zbytku jejich pohledávky a jejich zajištění zanikají.

Jelikož je život rozmanitý, může se stát, že po pravomocném skončení likvidace, a tedy i po skončení dědického řízení, kdy ne všichni zůstavitelovi věřitelé byly uspokojeni, se objeví další zůstavitelův majetek, který nebyl v rámci likvidace dědictví zpeněžen. Soudní komisař nepostupuje podle § 175x o.s.ř. ale podle § 175v odst. 4 o.s.ř. V tomto případě již nemusí znovu nařizovat likvidaci dědictví, neboť nařízení likvidace podle § 175t o.s.ř. se vztahuje k celému dědictví, tedy i k nově objevenému majetku zůstavitele. Pokud se tak skutečně stane, musí soudní komisař tento nově objevený majetek zpeněžit stejným způsobem, jako zpeněžil ostatní majetek zůstavitele. V případě, že se mu to nepovede, měl by dle mého názoru využít i další možný způsob zpeněžení zůstavitelova majetku, který zákon připouští. Teprve tehdy, nedojde-li opět k jeho úspěšnému zpeněžení, případně takový majetek státu. V případě, že soudní komisař bude při jeho zpeněžování úspěšný, rozdělí jej soudní komisař v usnesení o rozvrhu výtěžku mezi zbývajících věřitele podle zásad, uvedených v § 175v odst. 2 a 3 o.s.ř., a to bez ohledu na zánik přihlášených či nepřihlášených věřitelových pohledávek a zánik jejich zajištění.

6. Likvidace dědictví, které připadá státu

V praxi se stále častěji setkáváme se situací, kdy osoby, které jsou povolány k dědictví ze zákona nebo ze závěti, pod hrozbou odpovědnosti za zůstavitelovy dluhy dědictví odmítají. Jedná se o dlouhý a poměrně složitý proces, který stojí soudního komisaře mnoho sil a času. Je to z důvodu, že někdy je velmi složité dopátrat se příbuzenských vztahů v rodinách a stejně tak nalézt jejich aktuální bydliště. I když je soudnímu komisaři v těchto případech od listopadu 2009 umožněn přístup do centrální evidence obyvatelstva (CEO), ve které má již možnost lustrvat sám, je tato pomoc mnohdy nedostačující. Důvodem je neúplnost a nepřesnost informací uvedených v této databázi. Velice často je k dědictví povolán nezletilý dědic. Potom je samozřejmě nezbytné, aby odmítnutí dědictví za nezletilce schválil opatrovnický soud, což může trvat až jeden rok. Na konci celého tohoto procesu si soudní komisař předvolá k jednání zástupce státu, tedy Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, který v devadesáti devíti procentech navrhne likvidaci dědictví.

Obecně je podmínkou pro vydání usnesení o nařízení likvidace dědictví jeho předluženost a neuzavření dohody podle § 175p o.s.ř. V tomto případě soud usnesení o nařízení likvidace dědictví vydat musí. V současné právní úpravě se ovšem výslovně nehovoří o tom, že za této situace má stejnou možnost i stát. Možnost státu podat návrh na nařízení likvidace dědictví je upravena v § 472 odst. 2 obč. zákoníku a v § 175t odst. 1 o.s.ř. V obou těchto případech se hovoří pouze o situaci, kdy stát musí nejprve nabídnout na úhradu pohledávky věřiteli věc z dědictví a teprve tehdy, pokud ji věřitel odmítne přijmout, může navrhnout likvidaci dědictví. V tomto případě mu soud (soudní komisař) musí vyhovět. I když to není výslovně uvedeno, tato situace by se mohla týkat jak dědictví nepředluženého, tak i předluženého. Myslím si, že povinnost státu nejprve nabídnout na úhradu pohledávky věřitele věc z dědictví i v případě, kdy je dědictví předluženo je naprosto zbytečné. Stát by měl mít u předluženého dědictví stejnou možnost jako kterýkoliv jiný dědic a měl by mít možnost navrhnout likvidaci předluženého dědictví bez dalšího. Soud by samozřejmě musel tomuto návrhu vyhovět. Tento můj názor podporuje i Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 31.3.2004, č.j. 24 Co 59/2004-137 a Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 26.3.2008, č.j. 24 Co 28/2008-278, dle kterých byl soud povinen na návrh (státu) nařídit likvidaci předluženého dědictví, nedošlo-li k dohodě podle § 175p o.s.ř. bez dalšího.

Tato nedostatečná úprava by se ovšem dala vyřešit i postupem, kdy o likvidaci předluženého dědictví, které má připadnout státu jako odúmrt' rozhodne soud i bez návrhu. Potom by stát nemusel již splňovat podmínky uvedené v § 472 odst. 2 občanského zákoníku a v § 175t odst. 1 o.s.ř. Na druhou stranu ovšem pouze stát má možnost navrhnout po splnění zákonem stanovených podmínek likvidaci u nepředluženého dědictví. Myslím si, že toto jeho zvýhodnění je jistou satisfakcí za to, že mu dědictví připadá bez možnosti jeho odmítnutí.

Jak jsem uvedla shora, zástupce státu ve většině případů navrhuje likvidaci dědictví, které předlužené není a kdy zůstavitel zanechal dluh, který není možné uhradit zcela nebo zčásti penězi z dědictví (srov. § 472 odst. 2 občanského zákoníku). Aby tedy mohl stát likvidaci dědictví navrhnout, musí se pokusit nabídnout na úhradu své pohledávky věc z dědictví věřiteli, která svou hodnotou odpovídá výši dluhu. Dohoda mezi státem a věřitelem by měla mít dle mého názoru písemnou formu. V případě, že by věc z dědictví měla hodnotu vyšší, než je věřitelova pohledávka, měl by být v dohodě uveden závazek věřitele vyplatit státu peněžní

částku přesahující výši dluhu zůstavitele. Taková dohoda by měla být dostatečně konkrétní, měla by tedy přesně popisovat obě strany, pohledávku věřitele, věc, kterou má věřitel přijmout na úhradu své pohledávky a případný závazek věřitele, že vyplatí státu peněžní částku přesahující hodnotu jeho pohledávky. V žádném ustanovení zákona ovšem nenajdeme zákonné požadavky na obsah takové dohody. Dohoda je uzavřena podpisem obou stran a dle mého názoru, nepodléhá schválení soudu (soudního komisaře). Co se týká účinnosti dohody, pak si myslím, platí následující. Soudní komisař vydá usnesení ve smyslu § 175q odst. 1 písm. b) o.s.ř. kde potvrdí, že dědictví, které nenabyl žádný dědic ze zákona ani ze závěti případně státu. Teprve po právní moci takového rozhodnutí nabývá dohoda mezi státem a věřitelem účinnosti a strany jsou povinny podle takové dohody plnit.

V praxi jsem se ovšem s takovou situací ještě nesešla, jelikož věřitelé ve většině případů odmítají přijmout na úhradu své pohledávky věc z dědictví. Teprve poté, co věřitelé odmítli nabídku státu, má stát právo navrhnout likvidaci i nepředluženého dědictví a soud musí takovou likvidaci nařídit (srov. § 472 odst. 2 občanského zákoníku a § 175t odst. 1 o.s.ř.). Tento postup zdá se mi velmi neekonomický a nákladný. Stát, který navrhuje likvidaci nepředluženého dědictví se chce tímto způsobem zbavit odpovědnosti za zůstavitelovy dluhy, i když by mu z takového dědictví připadl určitý majetek. Starosti a náklady, které stejně ve výsledku zaplatí částečně stát a částečně se uspokojí z výtěžku likvidace, pokud nějaký soudní komisař získá, jsou ve zjevném nepoměru s tím, co by to stát stálo, pokud by pohledávku zůstavitele zaplatil sám z titulu dědění, neboť ve smyslu § 472 odst. 1 občanského zákoníku odpovídá za dluhy zůstavitele a přiměřené náklady pohřbu pouze do výše ceny nabytého dědictví.

Stát navrhuje likvidaci dědictví vždy v průběhu dědického řízení, tedy ještě před tím, než bylo vydáno usnesení ve smyslu § 175q odst. 1 písm. b) o.s.ř., ve kterém mu má dědictví připadnout jako odúmrtí. Tato situace se mi jeví jako naprosto logická a správná, neboť právní mocí usnesení podle § 175q odst. 1 písm. b) o.s.ř. se dědické řízení končí a není tudíž možné navrhnout likvidaci dědictví, o kterém bylo již pravomocně rozhodnuto, že připadá státu (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 2143/2000, které bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 13/2003). Možnost státu navrhnout likvidaci dědictví již před vydáním usnesení podle § 175 q odst. 1 písm. b) o.s.ř. vyplývá i z § 462 občanského zákoníku, neboť dědictví připadá státu již smrtí zůstavitele.

Jedná se o základní tezi, na které je celé dědické řízení postaveno (srov. § 460 občanského zákoníku). Usnesení, které potvrzuje státu nabytí dědictví má tak pouze deklaratorní povahu a pouze osvědčuje skutečnost, která již nastala ze zákona. Účastníkům dědického řízení, tedy v tomto případě státu, zůstává možnost navrhnout likvidaci dědictví pouze tehdy, pokud se proti nepravomocnému usnesení podle § 175q odst. 1 písm. b) o.s.ř. odvolá. Pokud na základě podaného odvolání odvolací soud napadené rozhodnutí zruší a věc vrátí soudu prvního stupně, může stát likvidaci dědictví navrhnout.

7. Jednotlivé případy z praxe

V současné době dochází k neustálému zvyšování případů, kdy dědické řízení končí jeho likvidací. Možná, že je to způsobeno dobou, kdy lidé pod neustálým nátlakem reklamy nakupují celou řadu věcí na dluh, který nejsou ve výsledku schopni zaplatit. Dědicové pod tíží zodpovědnosti za tyto dluhy raději odmítají dědictví a takové dědictví, které by mělo připadnout státu, směřuje téměř najisto k likvidaci. V notářské kanceláři momentálně řešíme čtyři likvidace a další čtyři dědická řízení, která k likvidaci směřují. Nejstarší řízení jsou již z roku 2007.

První z nich se týká situace, kdy zůstavitel vlastnil určitý podíl na nemovitosti. Konkrétně se jednalo o dům, který byl současně v podílovém spoluvlastnictví zůstavitelova otce a sestry. Jelikož zůstavitel zemřel jako svobodný a bezdětný, přicházel v úvahu jako dědic ze zákona ve druhé skupině pozůstalý otec, který dědictví neodmítl. Pasiva dědictví byla vyšší než aktiva, jelikož zůstavitel měl statisícový dluh u Všeobecné zdravotní pojišťovny a dále u Ministerstva obrany, v souvislosti se spácháním trestného činu. Hodnota podílu na domě nedosahovala výše dluhů. Pozůstalý otec navrhl konvokaci dědictví, a poté bylo vydáno usnesení o určení obvyklé ceny. Konvokaci věřitelů jsme vydali z důvodu, že již od počátku zde byla snaha ze strany pozůstalého otce, uzavřít dohodu s věřiteli o přenechání předluženého dědictví ve smyslu § 175p o.s.ř. Jak jsem již uvedla v jiných kapitolách, instituce jako VZP, nemá na uzavření dohod tohoto typu zájem, proto dohoda uzavřena nebyla. Dědictví tedy bylo předluženo, dohodu s věřiteli se také nepodařilo uzavřít, proto pozůstalý otec navrhl likvidaci dědictví a soud jeho návrhu vyhověl.

Soudní komisař se rozhodl pro prodej z volné ruky, k čemuž mu soud udělil souhlas. Jelikož to byla naše první likvidace dědictví, souhlas byl udělen pouze

formou několika vět a nikoliv formou usnesení. Stejně tak nevymezil soud v souhlasu žádné podmínky pro tento typ prodeje. Jelikož se usnesení o udělení souhlasu s prodejem z volné ruky nedoručuje účastníkům řízení, ale zakládá se pouze do spisu soudního komisaře, nic dalšího k odstranění tohoto nedostatku jsme již nečinili. První věc, kterou soudní komisař v rámci prodeje mimo dražbu učinil, byla nabídka ke koupi zůstavitelovým spoluvlastníkům likvidovaného podílu na nemovitosti. Svého zákonného předkupního práva ovšem spoluvlastníci nevyužili, proto soudní komisař vydal jménem příslušného okresního soudu usnesení (před 1.7.2009), ve kterém nabídl k prodeji spoluvlastnický podíl zůstavitele na nemovitostech a jeho další majetek, který byl zanedbatelné hodnoty. Spoluvlastnický podíl na nemovitostech jsme nabídli za cenu, která byla aktuální k době prodeje. Soudní komisař si nenechal vypracovat nový odhad, ale pouze si vyžádal potvrzení od realitní kanceláře, že se cena k době prodeje nezměnila. Usnesení jsme doručili všem přihlášeným věřitelům, dědici a obecnímu úřadu, v jehož obvodu se nachází nemovitost. Usnesení bylo také vyvěšeno na úřední desce soudu a příslušného obecního úřadu. Nabídku k prodeji jsme uveřejnili po právní moci usnesení i v inzertním periodickém tisku. Do současné doby se nikdo na nabídku nepřihlásil. Pokud se ve stanovené době nepřihlásí žádný zájemce o koupi, snížíme cenu pod cenu odhadní a věc nabídneme stejným způsobem znovu. Nepodaří-li se ani takto zůstavitelův majetek zpeněžit, měl by soudní komisař vyzkoušet další způsob zpeněžení zůstavitelova majetku, a to soudní dražbu. Pokud by opět nebyl soudní komisař úspěšný, případně tento majetek státu a zůstavitelovy pohledávky včetně jejich zajištění zaniknou.

Další případ likvidace dědictví, který v současné době řešíme je následující. Zemřel člověk, který nezanechal závěť a kde všichni zákonní dědicové dědictví odmítli. Zůstavitel zanechal pouze podíl na několika nemovitostech, zůstatek na vkladní knížce a cenné papíry evidované ve Středisku cenných papírů. Současně ale zanechal i velký dluh, na základě kterého bylo dědictví předlužené. Soudní komisař provedl na návrh zástupce státu, kterému mělo předlužené dědictví připadnout jako odúmrt' konvokaci věřitelů. Poté stát prostřednictvím svého zástupce navrhl likvidaci dědictví. S tím ovšem soudní komisař nesouhlasil, neboť vyžadoval, aby stát nejprve nabídl věřiteli na úhradu jeho pohledávky věc z dědictví. Věřitel takovou dohodu odmítl, proto soud (před 1.7.2009) likvidaci dědictví na návrh nařídil.

Po uplynutí lhůty pro přihlášení pohledávek všech věřitelů zůstavitele, dostal soudní komisař souhlas soudu s prodejem z volné ruky. Tento souhlas opět neměl povahu soudního usnesení, neboť se stále jednalo o fázi, kdy tato skutečnost nebyla soudnímu komisaři známa. Soudní komisař v důsledku dodržení zákonného požadavku na využití zákonného předkupního práva zůstavitelových spoluvlastníků na likvidované nemovitosti nabídl tento podíl ke koupi. Spoluvlastníci svého zákonného předkupního práva využili a o podíl projevili zájem. Soudní komisař ovšem chtěl ještě odstranit nedostatek v udělené formě souhlasu, proto vydal usnesení (již svým jménem), v jehož výroku rozhodl o prodeji spoluvlastnického podílu na nemovitostech jeho spoluvlastníkům za cenu stanovenou k době prodeje a o prodeji cenných papírů společnosti, která je vydala. Toto usnesení zaslal i zůstavitelovým věřitelům, kteří měli možnost se proti němu ve lhůtě patnácti dnů od jeho doručení odvolat. Poté soudní komisař uzavřel s přihlášenými spoluvlastníky kupní smlouvu, kterou sám zaslal příslušnému katastrálnímu úřadu k vyznačení vkladu vlastnického práva na nové spoluvlastníky. Vkladem vlastnického práva do katastru nemovitostí došlo k jeho převodu ze zůstavitele na nové spoluvlastníky. Soudní komisař ještě též den zaslal kupní cenu za prodané podíly na běžný dědický účet soudu u banky, jehož číslo mu sdělila pracovnice dědického oddělení soudu. Po zpeněžení všeho zůstavitelova majetku, tedy i po prodeji cenných papírů a převedení zůstatku na vkladní knížce na běžný účet dědického soudu, vydal soudní komisař rozvrhové usnesení ve smyslu § 175v o.s.ř. a rozdělil pohledávky zůstavitele podle zákonem stanovených zásad mezi věřitele.

V tomto případě byl ovšem ještě jeden problém. Týkal se asi šesti exekucí, které byly nařízeny na spoluvlastnický podíl zůstavitele, který byl předmětem dědictví. Soudní komisař ve fázi po nařízení likvidace dědictví a po udělení souhlasu s prodejem z volné ruky napsal příslušnému soudu, který pověřil exekutora provedením exekuce, žádost o odklad, z důvodu nařízení likvidace dědictví. K této žádosti připojil i pravomocné usnesení o nařízení likvidace dědictví. Soud, který vydal usnesení o nařízení exekuce a pověření exekutora musí takové řízení odložit. Poté, co soudní komisař vydal usnesení o rozvrhu výtěžku, které nabylo právní moci, zaslal je opět shora uvedenému exekučnímu soudu, který exekuci zastavil. Usnesení o zastavení exekuce musí tento soud rovněž zaslat na příslušné katastrální pracoviště, které v důsledku toho vymaže exekuci z části C v listu vlastnictví již nových spoluvlastníků.

Poslední dvě likvidace dědictví, které probíhají v naší kanceláři nejsou ještě v takové fázi, kde by bylo zajímavé o nich hovořit. Došlo pouze k vydání usnesení o nařízení likvidace dědictví a k vydání usnesení soudu o udělení souhlasu s prodejem mimo dražbu. Zde již tedy byl odstraněn onen nedostatek formy k udělování souhlasu s prodejem z volné ruky, kde soud stanovil soudnímu komisaři i podmínky k tomuto prodeji.

Závěr

Soudní komisaři byli zejména v důsledku novely občanského soudního řádu postaveni do situace, která pro ně není a jistě ani nebude lehká. Budou se muset vypořádat s celou řadou problémů, které až do současnosti neřešili. Mnoho soudních komisařů vykonává své povolání již z dob státního notářství, kde se neselekávali s přílišnými změnami. Proto jim současná situace, na základě které se budou muset

učit spoustu nových věcí a právních předpisů, přinese nejednu bezesnou noc. Myslím si, že řada z nich to vyřeší větším zapojením notářských koncipientů a notářských kandidátů do své praxe, což zcela jistě nebude na škodu. Neznamená to ovšem, že by se tímto měli zbavit své odpovědnosti a nic nového by se již neměli učit. Notářská profese, která byla do jisté míry zkosnatělou státní institucí, se tak dostane na roveň profesi soudců, kteří se neustále musejí zdokonalovat a učit nové věci v důsledku činnosti našich zákonodárců. V současné době ovšem dochází k většímu omlazení ze strany nově jmenovaných notářů, kteří se s novou situací zcela jistě vyrovnají.

Téma postupu soudu v řízení při předluženém dědictví a zejména jeho likvidace, je a hlavně bude tématem stále více aktuálním. V současnosti žijeme ve světě, který je velmi uspěchaný a materiálně založený. Lidé touží mít stále více nepotřebných věcí, na které nemají peníze. Ztrácejí zodpovědnost a soudnost. Všechno to jsou příčiny celé řady nesmyslných půjček a zadlužení, které lidé činí zcela bez rozmyslu. Tíží těchto dluhů často nezvládají a v důsledku toho i umírají. Poté nastává ona známá situace, kdy veškerou zodpovědnost za dluhy přebírají jejich potomci, kteří také nejsou schopni ji sami vyřešit. Proto bývá tím nejčastějším východiskem z problémů likvidace předluženého dědictví. Z tohoto důvodu se vyřešení a skončení dědictvého řízení stává finančně i časově mnohem náročnější a složitější. Aby mohli soudní komisaři zvládnout tento svůj nelehký úkol, musí mít na zřeteli veškerá zákonná ustanovení, která se týkají likvidace dědictví, a kterých není příliš a neustále musí studovat dostupnou judikaturu soudů, které se s danou problematikou již jednou setkaly. Jelikož v současnosti již vyšel nový komentář občanského soudního řádu, který spoustu věcí ujasnil, došlo alespoň částečně k odstranění nejistoty, jak mají soudní komisaři při likvidaci dědictví postupovat. V podstatě ale popisuje pouze to, co soudní komisaři již ve své praxi činili, avšak doposud pro to neměli žádnou zákonnou oporu.

Ve své práci jsem se snažila rozebrat postup soudních komisařů a soudců při vyřizování předlužených dědictví tak, jak se v průběhu času vyvíjel. Zaměřila jsem se na jeho vývoj a na vysvětlení základních institutů, které jsou s dědictvím řízením (a to nejen s předluženým) bezvýjimečně spjaté. Největší důraz jsem se snažila dát na kapitolu, zabývající se dohodou o přenechání předluženého dědictví věřitelům na úhradu dluhů podle § 175p o.s.ř. a na samotnou likvidaci dědictví podle § 175t

a násl. o.s.ř., neboť právě do stádia likvidace většina předlužených dědictví vždy dospěje.

Tato dvě ustanovení mají pro dědické řízení velký význam zejména, co se týká modifikace odpovědnosti dědiců za zůstavitelovy dluhy. Tuto skutečnost jsem již nastínila v kapitole třetí, která se zabývá jednotlivými způsoby vyřízení předluženého dědictví. Dle současné právní úpravy totiž platí, že dědic odpovídá za dluhy zůstavitele pouze do výše toho, co z dědictví nabyl, a to celým svým majetkem. Děděním ovšem dochází ke splynutí majetku, který dědic již vlastní s majetkem, který nabyl z titulu dědění v dědickém řízení po zůstaviteli, tj. k tzv. *confusio bonorum*. Toto splynutí dvou majetkových mas se jeví jako výhodnější pro věřitele, který sám může zvolit, na který majetek dědice – dlužníka povede exekuci, v případě neplnění dluhu. Ze shora uvedeného ovšem existují výjimky, kdy dochází k odpovědnosti dědiců za pasiva dědictví pouze zděděným majetkem, tj. *cum viribus hereditatis*. Je tomu tak jednak v případech, je-li uzavřena dohoda o přenechání předluženého dědictví věřitelům k úhradě dluhů, neboť dědicové odpovídají pouze hodnotami z dědictví, nikoli svým vlastním majetkem, jednak v případech, je-li provedena likvidace dědictví, neboť po provedení rozvrhu neuspokojené pohledávky věřitelů a jejich zajištění zanikají a dědicové opět odpovídají pouze majetkem z dědictví a jednak v případech, kdy majetek zůstavitele připadl formou odúmrti státu, za splnění zákonem stanovených podmínek. Podle ustanovení § 472 odst. 1 obč. zák. stát, jemuž dědictví připadlo, odpovídá za zůstavitelovy dluhy a za přiměřené náklady jeho pohřbu stejně jako dědic. Podle odstavce 2. citovaného ustanovení není-li možno uhradit peněžitý dluh zcela nebo zčásti penězi z dědictví, může stát použít k úhradě i věci, které jsou předmětem dědictví, a které svou hodnotou odpovídají výši dluhu. Odmítne-li věřitel přijetí těchto věcí, může stát navrhnout likvidaci dědictví.

V kapitole likvidace dědictví jsem se snažila zaměřit na problémy a úskalí, která likvidace dědictví a zejména nové povinnosti soudnímu komisaři přináší. Nejprve se zabývám poslední změnou její úpravy, a poté vymezuji základní podmínky, které musí být splněny, aby soud (soudní komisař) mohl likvidaci dědictví nařídit. Samotný průběh likvidace, tedy zpeněžení jednotlivých věcí, práv a jiných majetkových hodnot zůstavitelova majetku, může probíhat několika způsoby. Záleží vždy na soudním komisaři, který způsob si sám zvolí. K jednomu způsobu zpeněžení ovšem musí mít předchozí souhlas soudu, který jej pověřil provedením úkonů

v řízení o dědictví. Hovořím o prodeji mimo dražbu, kterému se říká „prodej z volné ruky“. Jak jsem již uvedla v kapitole zabývající se tímto způsobem zpeněžení zůstavitelova majetku, žádání soudního komisaře o souhlas se mi jeví jako zcela zbytečné a nepraktické. Je pravdou, že v současné době se někteří soudní komisaři vyhýbají splnění tohoto zákonného požadavku tím, že si tento souhlas udělují sami. Mylně si totiž vyložili ustanovení § 175zd odst. 2 o.s.ř. kde je stanoveno, že prodej mimo dražbu při likvidaci dědictví může notář uskutečnit jen se souhlasem soudu. Někteří soudní komisaři si ovšem myslí, že jsou-li pro dědické řízení postavení na roveň soudů, mohou si tento souhlas jako soud udělit sami. Další problém týkající se zpeněžení prodejem mimo dražbu spatřuji ve vypuštění odkazu na konkursní a insolvenční právní předpisy. Zajisté bylo smyslem jeho vypuštění zrychlení celého procesu likvidace a odstranění nejistoty pro soudní komisaře, jak mají při prodeji z volné ruky postupovat. Jak jsem již ale uvedla myslím si, že toto vypuštění nahradil nový komentář občanského soudního řádu, který prostě jen opisuje paragrafy z insolvenčního zákona, dle kterých soudní komisař až do 1.7.2009 fakticky postupoval. Co se tedy urychlilo opravdu nechápu a naopak si myslím, že tento komentář opomněl některé důležité instituty upravující postup soudního komisaře, který insolvenční zákon řešil. Soudní komisaři tedy budou dle mého názoru opět svou praxí odstraňovat tyto nedostatky naší právní úpravy.

Mezi další možné způsoby zpeněžení zůstavitelova majetku patří prodej movitých věcí v dražbě, prodej nemovitostí v dražbě a prodej podniku v dražbě. Veškeré úkony, které musí být v rámci těchto způsobů zpeněžení učiněny, činí sám soudní komisař. Soudní komisař má ovšem ještě další možnosti. Může využít pomoci soudního exekutora či dražebníka, kteří likvidaci dědictví, tedy zpeněžení zůstavitelova majetku na peníze fakticky vykonají za něj.

Jakmile je veškerý majetek zůstavitele převeden na peníze, provádí soudní komisař rozvrh výtěžku mezi všechny přihlášené zůstavitelovy věřitele. O tom pojednává již kapitola nazvaná „Rozvrh výtěžku“. V ní rozebírám dopodrobna jednotlivé skupiny, do kterých se pohledávky věřitelů rozdělují. Soudní komisař zde tedy musí přesně zařadit veškeré pohledávky přihlášených věřitelů do jednotlivých skupin tak, jak stanoví zákon. Toto rozdělení je výchozí pro stanovení jejich výše a pořadí.

Jistá specifika a odlišnosti se týkají situace, kdy nedědí žádný dědic ze zákona ani ze závěti, a kdy dědictví připadá státu. Stát nemusí splňovat podmínku, že může

navrhnout likvidaci pouze dědictví, které je předlužené, ale může tak učinit i u dědictví nepředluženého. Úprava v zákoně ovšem není zcela jasná, a dokonce je v jistém smyslu možný i dvojitý výklad. O problémech spojených se státem hovořím v kapitole „Likvidace dědictví, které připadá státu“.

Problémy, které při řešení likvidace mohou vzniknout, jsem se snažila znázornit na situacích, které se v praxi skutečně staly, a které žádné právní předpisy, judikatura, ani výklad zákona neřeší. O tom pojednává poslední kapitola „Jednotlivé případy z praxe“. Soudní komisaři se s nimi musejí vypořádat sami. Pouze budoucnost a další praxe ukáží, zda tak učinili správně či nikoliv.

Resümee

Zusammenfassung

Das Thema von meiner Arbeit ist „Gerichtsverfahren im Falle der überschuldeten Erbschaft“. Die ganze Arbeit behandelt den Verlauf des Erbschaftsverfahrens auf unserem Gebiet und konzentriert sich auf das Spezifische der überschuldeten Erbschaft. Der besondere Nachdruck wird auf die Erbschaftserledigung mittels einer

Vereinbarung gelegt, die im Überlassen der Erbschaft den Gläubigern zur Vergütung der Schulden und der Liquidation des Erbe besteht.

In der ersten Kapitel habe ich mich mit dem Erbschaftsverfahren so beschäftigt, wie es sich in der Vergangenheit entwickelte. Die Erbschaft, die in der Vergangenheit überschuldet war, wurde im Einklang mit dem Konkursverfahren gelöst. In unserer Historie existierte keine selbstständige Regelung für ihre Liquidierung. Zu ihrer Unabhängigkeit kam es erst in den fünfzigen Jahren des 20. Jahrhunderts, wann die neue Bürgerprozessordnung verabschiedet wurde (Gesetz Nr. 142/1950 der Sammlung), die den neuen Begriff der „Erbschaftsliquidierung“ einführte. Diese Rechtsvorschrift regelte auch die Vereinbarung über Überlassen der überschuldeten Erbschaft den Gläubigern. In den nächsten Jahren wurde das Vorgehen der Gerichte und Notarien, die die überschuldete (aber auch nicht überschuldete) Erbschaft abhandelten und über diese entschieden, in der Bürgergerichtsordnung aus den sechzigen Jahren und in der Notariatsordnung geregelt. Nach dem Jahre 1989 wurde die Befugnis für Entscheiden über Erbschaftsverfahren auf die Gerichte verschoben. Es wurde aber im Jahre 2009 aufgehoben, und alles überkam in die Kompetenz der Notarien – Gerichtskommissaren.

Weil meine Arbeit auf das Vorgehen des Gerichtes im Erbschaftsverfahren orientiert ist, die überschuldet ist, bemühte ich mich in der zweiten Kapitel zu erklären, was der eigene Begriff „überschuldete Erbschaft“ bedeutet, und welche Tatsachen erfüllt werden müssen, damit diese als überschuldete bezeichnet werden könnte. Ich beschäftige mich hier mit allen Möglichkeiten, auf welche Art und Weise der Gerichtskommissar die angegebenen Tatsachen feststellen kann oder was ihn daran hindern kann. Ich erkläre hier die Begriffe wie Passiva und Aktiva einer Erbschaft, die die überschuldete oder nicht überschuldete Erbschaft bilden.

Ich beschäftige mich weiter auch mit dem Vorgehen eines Gerichtskommissars, wie er den Wert der einzelnen Sachen, Rechte und anderen Eigentumswerte feststellt, die den verstorbenen Erblasser gehörten. Bei den Immobilien beforzuge ich vor allem das Feststellen des Preises durch Erklärung der Realitätenkanzlei oder durch Behauptung der Verfahrensteilnehmer (der künftigen Erben). Ich beschäftige mich hier auch mit Feststellen von den Passiven, also von den Schulden des Erblassers.

Die dritte Kapitel betrifft die einzelne Möglichkeiten des Erledigens und Beendens von der Erbschaftsverfahren, wenn die Erbschaft überschuldet ist. In dieser Kapitel bemühe ich mich vor allen die Tatsache zu betonen, dass auch die überschuldete Erbschaft auf die gleiche Art wie eine nicht überschuldete Erbschaft erledigt werden kann, und muss so nicht unbedingt mit seiner Liquidierung oder mit dem Abschluss der Vereinbarung über Überlassen des überschuldeten Erbes den Gläubigern zur Deckung der Schulden beendet werden. Auf der anderen Seite kann mit diesen zwei Möglichkeiten nur die überschuldete Erbschaft beendet werden, weil es sich um eine der Grundbedingungen für diesen Gerichtsweg handelt. Zum Schluss von dieser Kapitel behandle ich ausführlich die Vereinbarung über Überlassen des überschuldeten Erbe den Gläubigern zur Deckung der Schulden und komme ich zum eigenen Grund meines Tema.

Die vierte Kapitel betrifft die Liquidation der Erbschaft. Zuerst beschäftige ich mich mit der letzten Änderung von ihrer Regelung und danach definiere ich die Grundbedingungen, die erfüllt werden müssen, damit das Gericht (der Gerichtskomissar) die Liquidation anordnen könnte. Der eigene Ablauf der Liquidation, also die Veräußerung der einzelnen Sachen, Rechte und anderen Eigentumswerte des Erblassers Vermögen kann auf mehrere Weisen verlaufen. Es hängt immer von dem Gerichtskomissar ab, welche Möglichkeit er selbst erwählt. Zu einer Art der Verwertung muss er die vorherige Zustimmung des Gerichtes haben, von dem er zum Durchführen des Erbschaftsverfahrens beauftragt wurde. Ich meine damit den Verkauf ausser der Versteigerung, der als „Verkauf aus dem freien Hand“ bezeichnet wird. Zu anderen Möglichkeiten der Verwertung des Vermögens von dem Erblassers gehört der Verkauf des beweglichen Eigentums durch Versteigerung, Verkauf der Immobilien durch Versteigerung und Verkauf des Unternehmens durch Versteigerung. Alle Handlungen, die im Rahmen von diesen Verwertungsmöglichkeiten durchgeführt werden müssen, werden allein von dem Gerichtskomissar geleistet. Der Gerichtskomissar verfügt auch über andere Möglichkeiten. Er kann die Hilfe von dem Erstehers oder des Exekutors ausnutzen, die die Liquidation des Erbes, also die Verwertung des Vermögens von dem Erblasser für ihn faktisch durchführen.

Solange das gesamte Vermögen des Erblassers auf das Geld überführt ist, wird von dem Gerichtskommissars der Erlass unter alle angemeldeten Gläubigern des Erlassers verteilt. Das behandelt die fünfte Kapitel. Hier beschäftige ich mich ausführlich mit einzelnen Gruppen, in die die Forderungen der Gläubigern verteilt werden und zwar auf die Art und Weise, wie es im Gesetz geregelt ist. Diese Verteilung ist Ausgangspunkt zur Festlegung ihrer Höhe und Reihenfolge.

Bestimmte Abweichungen betreffen die Situation, wann kein Erbe weder vom Gesetz, noch vom Testament erbt und die Erbschaft fiel dem Staat als Heimfall zu. Der Staat ist nicht verpflichtet, die Bedingung zu erfüllen, dass er die Liquidierung sowohl der überschuldeten, als auch der nicht überschuldeten Erbschaft vorschlagen kann. Diese Regelung im Gesetz ist aber nicht ganz deutlich und im bestimmten Sinne ist auch eine doppelte Auslegung möglich. Mit allen diesen Problemen beschäftige ich mich in der siebten Kapitel.

Die letzte Kapitel betrifft einzelne Fälle, die in der Praxis wirklich passierten und die wir bei der ungenügenden rechtlichen Regelung lösen mussten.

Použitá literatura

1. Mikeš, J. a kol.: Notářský řád. Komentář. Praha: Orbis Praha, 1969,
2. Rubeš, J.: Občanský soudní řád, Notářský řád a předpisy souvisící. Praha: Orbis Praha, 1975,
3. Mikeš, J.: Dědické právo. Praha: Panorama Praha, 1982,
4. Mikeš, J.: Dědictví a právo. Praha: Informatorium, 1993,
5. Mokřý, A., Jindřich, M., Wawerka, K.: Notářský řád a předpisy souvisící. 1. vydání, Praha: Linde, 1994,
6. Schelleová, I.: Notářský řád a předpisy související. IURIDICA BRUNENSIA, 1995,
7. Jehlička, O., Švestka, J., Škárová, J.: Občanský zákoník. Komentář. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2002,
8. Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec, M.: Občanský soudní řád. komentář – I.díl. 6. vydání. Praha: C.H. Beck, 2003,
9. Bílek, P., Drápal, L., Jindřich, M., Wawerka, K.: Notářský řád a řízení o dědictví. Komentář. 3. vydání, Praha: C.H. Beck, 2005,
10. Fiala, J., Holub, M., Bičovský, J.: Občanský zákoník. Poznámkové vydání s judikaturou a literaturou, 12. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde, 2006,
11. Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol.: Občanský soudní řád. Komentář. I.díl. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2006,
12. Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol.: Občanský soudní řád. Komentář. II.díl. 7. vydání, Praha: C.H. Beck, 2006,
13. Mikeš, J., Muzikář, L.: Dědické právo. 3. aktualizované vydání, Praha: Linde, 2007,
14. Kasíková, M., Kučera, Z., Plášil, V., Šimka, K., Jirmanová, M., Hubáček, J.: Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 1. vydání, Praha: C.H. Beck, 2007,
15. Winterová, A., a kol.: Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou. 3. aktualizované vydání, Praha: Linde, 2007,
16. Kotoučová, J., a kol.: Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení. (insolvenční zákon). Komentář. 1. vydání, Praha: C.H. Beck, 2007,
17. Holub, O., a kol.: Občanský soudní řád. Komentář. 2. vydání, Praha: Linde, 2008
18. Kotoučová, J.: Zákon o konkursu a vyrovnání. Komentář. Praha: C.H. Beck, 2002,

19. Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M., a kol.: Občanský zákoník I. Komentář. 1. vydání, Praha: CH. Beck, 2008,
20. Drápal, L., Bureš, J., a kol.: Občanský soudní řád. Komentář. 1. vydání, Praha: C.H. Beck, 2009,

Články

1. Urfus, V. Vznik a počátky konkursního práva v Čechách. Praha : Rozpravy ČSAV, 1960, s.3,
2. Holub, O. Formální a obsahové náležitosti usnesení v dědickém řízení. AD NOTAM č. 6, 1995, s. 126,
3. Mikeš, J. Vypořádání dědictví, AD NOTAM č. 2, 1997, s. 42,
4. Ryšánek, Z.: Obecná cena nemovitostí v dědickém řízení, AD NOTAM č. 3, 1999, s. 46,
5. Sochor, M.: Likvidace dědictví, AD NOTAM č. 4, 2000, s. 75-78,
6. Schelle, K., Schelleová, I.: Kapitola z dějin notářství, AD NOTAM č. 5, 2003, s. 114,
7. Muzikář, L.: Poznámky k přednášce JUDr. Ladislava Muzikáře, předsedy senátu Městského soudu v Praze, na téma "Likvidace dědictví", Ad Notam č.6, 2007, s. 201-204,
8. Ryšánek, Z.: Likvidace dědictví, AD NOTAM č. 2, 2009, s. 48,
9. Lorenčík, J.: Kdo je účastníkem řízení při likvidaci dědictví, AD NOTAM č. 3, 2009, s. 97-98,

Právní předpisy, stanoviska a nálezy

1. Zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů,
2. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů,
3. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů,
4. Vyhláška ze dne 4. června 2009, kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů,
5. Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů,
6. Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně

některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,

7. Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
8. Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) ve znění pozdějších předpisů,
9. Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů,
10. Usnesení Městského soudu v Praze, sp. zn. 24 Co 242/95,
11. Nález Ústavního soudu ČR, ÚS 227/96,
12. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky, sp. zn. 21 Cdo 2423/98,
13. Usnesení Městského soudu v Praze, sp. zn. 24 Co 29/99,
14. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky, sp. zn. 21 Cdo 1707/2000,
15. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, sp. zn. 21 Cdo 2143/2000,
16. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, sp. zn. 29 Odo 31/2004,
17. Rozhodnutí Okresního soudu v Děčíně, sp.zn. 8C 335/2004,
18. Rozhodnutí Městského soudu v Praze, sp. zn. 24 Co 59/4004,
19. Rozhodnutí Městského soudu v Praze, sp. zn. 24 Co 356/2006
20. Rozhodnutí Městského soudu v Praze, sp.zn. 24 Co 285/2006,
21. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, sp.zn. 29 Cdo 549/2007,
22. Rozhodnutí Městského soudu v Praze, sp.zn. 24 Co 547/2007,
23. Rozhodnutí Městského soudu v Praze, sp. zn. 24 Co 28/2008,

Další prameny (internet)

<http://www.judikatura.cz>

<http://www.justice.cz>

Použité zkratky

a násl.	- a následující
tzn.	- to znamená
tzv.	- takzvaný
tj.	- to je
a.j.	- a jiné
o.s.ř.	- občanský soudní řád
obč. zák.	- občanský zákoník
j.ř.s.	- jednací řád pro okresní a krajské soudy
vyhl. č.	- vyhláška číslo
JgesS	- Josefínský konkursní řád
NŘ	- Notářský řád
obch. Zák.	- obchodní zákoník
CIS	- Centrální informační systém vedený Notářskou komorou ČR
CEO	- Centrální evidence obyvatelstva ČR
srov.	- srovnej
atd.	- a tak dále